

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**PRELUCRAREA
ȘI
UTILIZAREA INTEGRALĂ
A COMPONENTELOR
materiei
ȘI
energiei**

O necesitate economică imperioasă pentru progresul țării

ECONOMISIREA ENERGIEI ELECTRICE ȘI A COMBUSTIBILULUI

Prin reducerea cu **1%** a consumului de energie electrică se poate realiza, într-o singură lună în 1978

In INDUSTRIA CHIMICĂ

3208 t carbid sau

3450 t cauciuc sintetic sau

2458 t sodă electrolitică

1600 t acetilenă sau

In ECONOMIA FORESTIERĂ ȘI INDUSTRIA MATERIALE- LOR DE CONSTRUCȚII

4400 t hirtie și cartoane sau

6383 t celuloză sau

41250 t ciment

In INDUSTRIA UȘOARĂ

2217 t produse din sticlă

In INDUSTRIA METALURGICĂ

32166 t tevi de oțel fără sudură

10416 t oțel electric sau

18250 t cupru electrolitic sau

519 t aluminiu

In INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

2692 bucăți tractoare (etalon)

In TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII

433 mil.t km transport mărfuri cu locomotive electrice

**SĂ ACȚIONĂM CU TOATĂ RĂSPUNDEREA
PENTRU RIDICAREA GRADULUI DE GOSPODĂRIRE
A RESURSELOR ENERGETICE!**

PRELUCRAREA ȘI UTILIZAREA INTEGRALĂ A COMPONENTELOR MATERIEI ȘI ENERGIEI

Micșorarea consumului de materii prime

UNA din preocupările de bază ale colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi pentru sporirea eficienței întregii activități economice, în lumina sarcinilor trasate de recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., o constituie reducerea cheltuielilor materiale, îndeosebi pe seama micșorării consumurilor specifice. În cadrul acestei direcții prioritare de acțiune se înscrie și scăderea consumului de metal, materie primă care are ponderea cea mai mare în costurile de producție în industria construcțiilor de mașini.

În acest context ne propunem să redăm experiența dobândită de colectivul întreprinderii „Vulcan”-București, una din marile unități ale industriei constructoare de mașini, al cărui consum în 1977 reprezenta circa 25% din întreaga producție de oțel obținută de România în anul 1938.

Eficiența promovării de tehnologii avansate

PE linia valorificării superioare a materiilor prime și materialelor,

întreprinderea a obținut, în decursul anilor, realizări de seamă. Do- vadă în acest sens este faptul că în ultimul deceniu, necesarul de metal (în tone) la 1 milion lei producție globală a scăzut la mai puțin de jumătate (graficul). Ca urmare, s-a îmbunătățit continuu și corelația dintre dinamica creșterii consumului efectiv de metal, producția marfă și cheltuielile efectuate cu metalul (tabelul nr. 1). Care au fost principalele căi care au permis obținerea acestor rezultate?

1 Introducerea și extinderea unor procedee moderne. Atenția lucrătorilor din serviciile de concepție ale întreprinderii a fost concentrată spre îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație la principalele produse — cazane și unități de pompaj. În cadrul acestor preocupări s-a trecut, prin reproiectarea unor repere, de la producerea cazanelor în sistem clasic, la fabricarea lor cu pereți membrană. Efectele directe ale acestei acțiuni

s-au materializat în scăderea greutății reperului pinion de la 11,2 kg (cît era la cazanul clasic), la 5,2 kg (la cazanul cu pereți membrană), iar a cazanului de 10 Gcal de la 50,9 t (sistem clasic) la 32,2 t (în sistem membrană).

O serie de îmbunătățiri tehnologice vizînd reducerea consumului de metal au fost aduse și unităților de pompaj, produse ce se exportă în mai multe țări cu producție de petrol ridicată. În legătură cu unitățile de pompaj, deși unii specialiști — datorită gradului mai redus de valorificare a metalului — optează pentru scăderea producției și exportului lor, considerăm că în condițiile exploatarei în viitor a unor cîmpuri petrolifere mai slabe, ele vor fi tot mai căutate pe piața externă, deci optica amintită nu este în toate cazurile justificată. Dar, pentru creșterea eficienței producerii lor va trebui să se acționeze în continuare pe linia reducerii gabaritului și greutății fiecărui tip de pompă.

2 Înlocuirea metalului cu alte materiale. Înscriindu-se pe linia generală trasată de conducerea superioară de partid tuturor unităților economice de reducere a consumurilor materiale, specialiștii de la întreprinderea „Vulcan” au găsit soluții tehnice de înlocuire a unor subansamble din metal. Este vorba, în primul rînd, de înlocuirea contragreutăților din metal de la unitățile de pompaj cu contragreutăți din beton, măsură în urma căreia au rezultat economii de metal de 700—8000 kg pe bucată, iar pe întreprindere de circa 1 600 t/an. Contragreutățile pompelor

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori
(1971 = 100)

Indicatori	Anii				
	1972	1973	1974	1975	1976
Consumul efectiv de metal	109,5	136,3	167,8	175,7	180,4
Producția marfă la preț de producție	146,3	158,9	189,1	221,1	226
Cheltuieli cu metalul	145,9	117,5	166,1	218,7	223,9

Indicatori de utilizare a metalului

Indicatori	Anii					
	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Coeficientul de utilizare a metalului	0,88	0,85	0,85	0,855	0,839	0,843
Gradul de depășire a consumului de metal (efectiv consumat față de normă)	10,23	+12,32	+10,41	+10,1	-4,2	—
Ponderea rebuturilor și deșeurilor în total consum de metal %	3,4	2,62	3,24	2,41	2,7	—

avînd un rol pasiv în procesul de producție, înlocuirea respectivă nu a avut urmări asupra calității și funcționalității unităților de pompaj. Tocmai de aceea, considerăm că și alte întreprinderi din industria construcțiilor de mașini, în cazuri similare, ar putea proceda la asemenea înlocuiri ale unor subansamble, mai ales cînd acestea nu necesită în mod imperios să fie confecționate din metal.

Înlocuirea contragreutăților din metal a reclamat însă, față de situația anterioară, un consum suplimentar de laminate — produse cu un grad mai înalt de prelucrare; acest consum este însă cu mult inferior din punct de vedere valoric, în comparație cu economia de metal obținută. În acest context se ridică **problema limitei pînă la care este economică înlocuirea metalului** în condițiile în care acțiunea respectivă reclamă și alte produse superioare. Considerăm că economisirea metalului brut, în condițiile dezvoltării industriei constructoare de mașini și a adîncirii prelucrării sale, este oportună pînă la punctul în care valoarea cantității înlocuite exprimată la prețul de producție este egalizată de valoarea celorlalte materiale superioare reclamate de noul produs tehnologic (în cazul nostru laminatele) evaluate la același preț. Raționamentul respectiv rezidă din mai multe motive: laminatele exprimate la prețul de producție conțin beneficii; din cantitatea fizică de metal economisită se poate produce o valoare mai ridicată de laminate, iar costul unităților de pompaj este mult mai redus.

3 Prin reciclarea deșeurilor, extinderea planurilor de croire combinată, reducerea adaosurilor de prelucrare etc. s-au obținut în ultimii 5 ani economii de peste 2 500 t, metal astfel că sarcina de reducere a consumului, judecată în comparație cu structura de producție aprobată, a fost realizată sau depășită în fiecare an.

Norme de consum și gradul de utilizare a materiilor prime

CU toate realizările bune, datorită unor cauze externe și interne, apare o situație para-

doxală; odată cu scăderea consumului de metal se constată reducerea coeficientului de utilizare a metalului (tabelul nr. 2). Concomitent, se depășesc normele recalculate la structura produsă efectiv și se menține la un nivel relativ ridicat ponderea deșeurilor și rebuturilor. Avînd în vedere faptul că ridicarea coeficientului de utilizare a metalului conduce în mod direct la scăderea ponderii deșeurilor (iar aceasta din urmă are consecințe pozitive asupra creșterii eficienței economice), rezultă că este imperios necesar să se analizeze cauzele care au determinat și determină acest fenomen. Pentru a evidenția importanța scăderii ponderii deșeurilor și rebuturilor trebuie arătat că o reducere a acestora cu numai 10% ar fi avut ca rezultat obținerea, la nivelul anului 1976, a 2 cazane de 25 Gcal. Același procent, aplicat la producția perioadei 1971—1977, ar fi condus la obținerea a 9 cazane de același tip. Majorarea procentului respectiv la 40% ar fi condus, pe perioada analizată, la obținerea unei producții suplimentare de peste 100 mil. lei.

Desigur, există limite tehnologice în reducerea deșeurilor și rebuturilor. Totuși, prin măsuri corespunzătoare, se poate acționa cu succes asupra cauzelor ce le generează. Din studiul efectuat am surprins cîteva din cauzele principale care generează deșeurii și rebuturi:

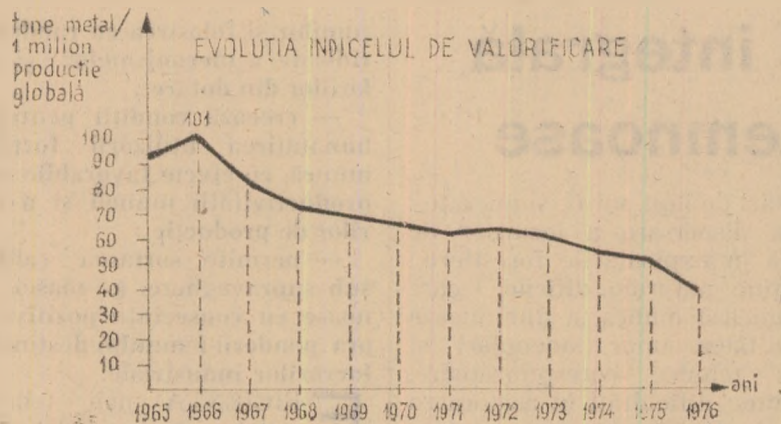
a) **Produsele realizate de întreprindere, fiind unicate, se proiectează de fiecare dată de către I.C.P.E.T. înainte ciclului de producție.** Datorită acestui fapt, proiectantul nu dispune la timp de informații suficiente, ceea ce conduce la o serie de dificultăți. În unele cazuri, consumul de metal prevăzut în proiectele insuficient fundamentate este mult mai mic decît cel normal.

•Dar există și situații concrete, cînd consumul prevăzut de proiectant este infirmat de practică în sensul că se consumă cantități substanțial mai reduse. Astfel, în 1975 s-a obținut o economie de laminate feroase de 1456 t, datorită unui consum efectiv redus față de proiect la cazanul de 1035 t/tip Rovinari, la care proiectarea se făcuse în 1970.

Dat fiind faptul că produsele sînt unicate (numai un singur cazan s-a menținut în fabricație în perioada 1971—1977), se impune ca proiectarea să dispună de informații complete și la zi; în același timp, ar fi necesar să se formeze **colective mixte de proiectare din care să facă parte și ingineri încadrați direct în producție**, iar proiectul să ia în considerare materialele existente, ce vor fi consumate efectiv. În situația în care de la efectuarea proiectului s-a scurs o perioadă îndelungată, acesta să fie reactualizat.

b) **Nerespectarea clauzelor contractelor de către întreprinderile furnizoare de materii prime.** Faptul că au fost furnizate întreprinderii alte materiale decît cele comandate a condus la depășirea consumului normat de metal în fiecare an analizat. Pentru realizarea planului de producție, întreprinderea a trebuit să recurgă la o serie de derogări (care în unii ani au ajuns la circa 6 400) pentru înlocuirea materialelor necesare cu cele existente în magazia proprie, cu implicații nefavorabile în fabricarea altor produse.

Unitățile furnizoare de țevă nu execută comenzile la mărimile cerute, fapt care pune întreprinderea „Vulcan” (pentru asigurarea gradului de siguranță în funcționare a cazanelor) în situația de a le înlocui pe cele primite sau să recurgă la confecționarea unor piese suplimentare. Este cazul cazanului de 420 t, la care, pentru sporirea gradului de siguranță în

funcționare, prin schimbarea unor materiale prevăzute inițial, consumul normat a fost depășit. De subliniat că, deși în anii 1975—1977, numărul actelor de derogare pentru consumul de metal a scăzut la jumătate față de perioada 1971—1972, consumul suplimentar a fost totuși mai mare cu 33%, aspect ce impune luarea unor măsuri urgente de respectare a contractelor de către unitățile furnizoare.

Având în vedere ultimele indicații ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu** din cuvântarea ținută la Adunarea oamenilor muncii de la Întreprinderea de mașini grele București privind perfecționarea mecanismului financiar-economic al unităților economice, considerăm că trebuie luate măsuri concomitente și în cazul respectării disciplinei contractuale. Pe această linie găsim metode de calcul a pierderilor provocate unităților beneficiare de neonorarea contractelor de către furnizori și suportarea pierderii respective de către aceștia din urmă, ar fi oportună și necesară. În condițiile autoconducerii, ale autogestionării, pentru evitarea diminuării beneficiului, furnizorii ar deveni mult mai prompti în onorarea contractelor încheiate. De asemenea, dispunând de calculatoare, s-ar putea perfecționa gestiunea previzională bazată pe o fază precontractuală, atât beneficiarii cât și furnizorii dispunând de informații bogate încă înainte de anul de plan. Desigur că aceasta ar impune editarea unui buletin informativ cu materialele existente și cele care vor intra în producție în viitoarele luni etc.

c) **Schimbarea structurii producției prevăzute prin plan**, datorită unor comenzi suplimentare ale beneficiarilor, reprezintă o altă cauză a depășirii normelor de consum aprobate. Depășirea normei,

datorită acestei cauze, a condus, în anii din urmă la consumarea unor cantități destul de mari de metal pe unitatea de produs. Situația respectivă provine din apariția poziției „Cazane abur industriale”, prin care numai în 1977 s-a depășit consumul de metal pe întreprindere cu câteva mii de tone de metal.

Schimbarea structurii, în condițiile progresului tehnic contemporan are într-o anumită măsură cauze obiective. Totuși, printr-o fundamentare temeinică a planului de către întreprindere și centrală s-ar putea evita asemenea situații. De aceea, se consideră obiectivă doar acea schimbare provocată de comenzi-urgente ale statului, fapt care impune o aprobare și încadrarea în noua normă recalculată.

Alături de cauzele arătate, au existat și există și neajunsuri de ordin intern. Din discuțiile purtate cu specialiștii întreprinderii a reieșit că o serie de rebuturi și deșeuri sînt urmele directe a procesului tehnologic „de unicat”, care se schimbă în funcție de producția comandată de la un an la altul. Ponderea ridicată a rebuturilor (tabelul nr. 2) nu trebuie pusă doar pe seama acestei situații. De fapt, care sînt cauzele reale?

Pe de o parte, nerespectarea integrală a disciplinei tehnologice, folosirea de materiale și utilaje parțial necorespunzătoare; pe de altă parte, neglijența și uneori, slaba pregătire a personalului, procese tehnologice incomplet puse la punct etc. Reducerea la jumătate a rebuturilor și deșeurilor ar avea — așa cum am mai subliniat — consecințe importante asupra ridicării eficienței economice. Dealtfel specialiștii întreprinderii susțin că ar fi posibilă o reducere a rebuturilor și deșeu-

rilor, cu condiția creșterii calificării forței de muncă la secția turnătorie, aprovizionării conform normei cu materialele reclamate, îmbunătățirii produselor și a proceselor tehnologice etc.

În acest an, colectivul întreprinderii „Vulcan” are un program special de măsuri privind reducerea consumului de metal. Majoritatea acestor măsuri se bazează pe ameliorarea tehnologiilor de execuție, deci pe rezerve interne și mai puțin pe reproiectări ale produselor fabricate. Dintre acestea menționăm;

a) continuarea execuției contra-greutăților la unitățile de pompaj din beton, care va asigura o economie anuală de 750 t de metal;

b) la execuția coturilor și T-urilor de înaltă presiune se renunță la metoda „din plin”, în favoarea metodei ambustării adînci și sudării pe generatoare, care reduce cu 50—70% consumul specific de metal;

c) o reducere anuală de 300 tone la consumul de metal va fi asigurată prin revizuirea adaosurilor tehnologice la execuția virozelor de capăt (funduri) pentru recipienti, folosind metoda ambustării la cald;

d) extinderea planurilor de croire simplă și combinată la toată producția, economia de metal estimată ridicîndu-se la circa 500 tone anual;

e) confecționarea flanșelor din platbandă pe o mașină mai perfecționată, realizată prin autoutilare.

Și alte măsuri, considerate de mai mică anvergură, vor avea un rol notabil în reducerea consumului de metal al întreprinderii. Unele din acestea se referă la generalizarea debitării tablelor pe mașini cu celulă fotoelectrică; creșterea numărului de repere mici ce se vor executa din deșeuri considerate pînă acum nerecuperabile; reproiectarea unor ambalaje pentru livrarea produselor finite etc.

ȚINÎND cont de realizările de pînă acum și de fundamentarea științifică a măsurilor actuale, se poate spune că, la întreprinderea „Vulcan”, colectivul de oameni ai muncii este ferm hotărît să se înscrie integral în sarcinile de reducere permanentă a consumului de metal, pentru a ridica întreaga activitate productivă la cote de eficiență cît mai ridicate.

dr. Ion CĂMĂȘOIU
Academia de studii economice

Valorificarea integrală a resurselor lemnoase

În trecut, exploatările forestiere din România se caracterizau printr-o productivitate a muncii foarte scăzută, datorită faptului că cea mai mare parte a lucrărilor se executau manual, în condiții dificile. Depărtarea mare de localități, caracterul dispersat și pasager al parchetelor, lipsa dotărilor care să asigure un minimum de confort și civilizație făceau ca munca și viața tăietorilor de pădure să fie dintre cele mai vitrege, mai dure.

În anii socialismului s-a inițiat și aplicat un program susținut pentru înzestrarea exploatărilor forestiere cu utilaje și mecanisme care să ușureze munca și să ducă la creșterea productivității ei. Ca urmare a dotării cu ferestre mecanice, instalații cu cablu pentru colectarea lemnului, tractoare, camioane, mașini și utilaje pentru încărcat și manipulat etc., **gradul de mecanizare a principalelor operații a crescut** din anul 1951 până în anul 1975 astfel: **la doborât-sectionat — de la 0,3% la 98% ; la scos-apropiat — de la 1,9%, la 76,5%, la încărcat și descărcat — de la 0,9% la 74,5%.**

Mecanizarea integrală sau în mare parte a multor operațiuni de la exploatarea masei lemnoase, măsurile vizând perfecționarea organizării muncii, precum și continuarea îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă la pădure au dus la creșterea productivității muncii în exploatările forestiere de circa 4 ori într-un interval de 20 de ani (1955—1975); la nivelul anului 1975 aceasta a însemnat o economie relativă de aproape 84 mii de oameni ai muncii. Totodată, creșterea gradului de dotare tehnică din exploatările forestiere a contribuit la **valorificarea mai deplină a masei lemnoase**, fapt ce reiese din evoluția ponderii lemnului destinat prelucrărilor industriale (în totalul masei lemnoase): de la 49,1% în anul 1951, la 80% în anul 1975 (la masa lemnoasă de foioase creșterea este și mai mare: de la 25,2% la 73,6%).

DAR, cu toate rezultatele obținute, productivitatea muncii în exploatările forestiere a continuat să se situeze la un nivel nesatisfăcător față de alte ramuri ale industriei. Printre cauzele ace-

stei stări de fapt pot fi enumerate: marea dispersare a locurilor de muncă în exploatările forestiere; condițiile naturale dificile, care îngreunează munca și diminuează posibilitatea unor amenajări și dotări tehnice corespunzătoare, eficiente; dificultăți în asigurarea forței de muncă.

Pentru ameliorarea acestei situații a fost elaborată o nouă concepție tehnologică, diferită în mod radical de modul anterior de lucru. În acest sens, încă de acum câțiva ani a început să se aplice **tehnologia de exploatare a arborilor cu coroană și de fasonare a lemnului în centre de preindustrializare**. Conform noii tehnologii, operațiile de muncă ce se executau dispersat la pădure sînt concentrate în **centre special amenajate și dotate tehnic corespunzător**, unele din ele situate la marginea parchetelor de exploatare a lemnului, lingă un mijloc de transport permanent („centre primare“), iar altele în incinta unor fabrici de cherestea sau lingă stațiile de cale ferată normală („centre finale“). În centrele primare se execută o serie de operații cu volum mare de muncă, legate de fasonarea arborelui doborît: curățitul arborilor de crăci, secționatul lemnului rotund în trunchiuri, cojitul lemnului de rășinoase, fasonatul crăcilor legate în snopi ș.a., iar în centrele finale, care preiau lemnul de la centrele primare, se execută sortarea și prelucrarea lemnului în sortimente definitive și în semifabricate (bușteni, lemn de mină, lemn pentru celuloză, lemn de foc etc.), manipularea și expedierea lemnului la beneficiari, stocarea acestuia în diferite situații.

În comparație cu tehnologia de fasonare a lemnului în parchete, noua tehnologie prezintă câteva avantaje hotărîtoare:

— **împrîmă procesului de producție un flux continuu și rațional, ceea ce duce la scurtarea duratei de exploatare a parchetelor;**

— **asigură atragerea în circuitul economic a unor cantități suplimentare de materie primă lemnoasă, fapt ce se reflectă în creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase;**

— **oferă posibilitatea mecanizării aproape integrale a tuturor opera-**

țiilor și folosirea cu randamente ridicate a mecanismelor și instalațiilor din dotare;

— **crează condiții pentru îmbunătățirea utilizării forței de muncă, cu efecte favorabile asupra productivității muncii și a costurilor de producție;**

— **permite sortarea calificată, sub supraveghere, a masei lemnoase cu consecințe pozitive asupra ponderii lemnului destinat prelucrărilor industriale.**

EFICIENȚA noii tehnologii a determinat multe întreprinderi de exploatare să treacă la amenajarea și dotarea unor asemenea centre, prin care au început să tranziteze cantități din ce în ce mai mari de material lemnos (în 1975 s-au realizat pe această cale 3 760 mii mc, iar în 1976 aproape 6 000 mii mc. — dintr-o masă lemnoasă totală de 20 mil. mc). Rezultatele obținute pînă în prezent confirmă întru totul avantajele scontate. Astfel, **a crescut cantitatea de lemn de mici dimensiuni atras în consumul industrial**: de circa 2,5 ori la crăci de foioase legate în snopi pentru PAL, PFL și celuloză și de peste 1,5 ori la crăci de rășinoase legate în snopi pentru PFL și celuloză. Au crescut, totodată, indicii de utilizare a masei lemnoase. La I.F.E.T. Focșani, de exemplu, din anul 1975 pînă la începerea trimestrului IV din 1977 s-au înregistrat următoarele creșteri: la rășinoase cu 1,1 procente, la fag cu 6,2 procente, la stejar cu 6,9, la diverse specii tari cu 4,6, la diverse specii moi cu 4,9.

Productivitatea muncii în expresie valorică, pe total exploatări forestiere, a avut în trecut un ritm mediu anual de creștere lent: 2,5% în intervalul 1965—1970 și 1,4% în intervalul 1971—1973. În ultimii ani, odată cu extinderea noii tehnologii, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii s-a ridicat la aproape 4%. Ca urmare, numărul de oameni ai muncii necesari exploatărilor forestiere a scăzut cu 3 680 în 1974, cu 1 350 în 1975, cu 800 în 1976, cu circa 600 în 1977, existînd premise pentru reducerea în continuare. În același timp, s-a îmbunătățit utilizarea în structură a personalului, în sensul diminuării ponderii TESA și a muncitorilor auxiliari (recepționeri, sortatori, primitori etc.) paralel cu creșterea corespunzătoare a proporției mun-

Petre CIOCLU

(Continuare în pag. 32)

Cercetarea economică în sprijinul practicii

INTERDEPENDENȚA CERCETARE — TEHNOLOGIE — PRODUCȚIE

— Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice —

MARCAREA MOMENTULUI și a necesității trecerii României la o nouă etapă, calitativ superioară, într-o viziune atât de largă și profund științifică, proprie gândirii și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a mobilizat larg eforturile creatoare ale poporului nostru, pentru afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în România, pentru dezvoltarea creativității maselor de oameni ai muncii, pentru ridicarea eficienței întregii activități productive. În acest context, un rol deosebit revine cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, chemate să sprijine într-o măsură mult mai mare rezolvarea problemelor puse în fața producției materiale.

Publicăm, începând cu acest număr, o suită de materiale — rezultat al unor investigații efectuate în cadrul Institutului de economie industrială — consacrate depistării posibilităților de perfecționare a activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, de amplificare a sprijinului acordat unităților productive, în sensul orientărilor din documentele de partid privind integrarea organică a cercetării cu învățămîntul și producția. Analiza a fost efectuată în cadrul direcțiilor generale tehnice sau direcțiilor tehnice din 5 ministere, în compartimentele de specialitate din 6 centrale industriale, în 9 unități de cercetare-proiectare (institute, centre și filiale ale acestora) și în 13 întreprinderi industriale.

O structură bine adaptată obiectivelor stabilite

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNICĂ este o realitate dominantă a epocii contemporane, cu rezonanțe de amploare pe toate planurile existenței și activității umane. Definirea perioadei 1976—1980 ca cincinal al revoluției tehnico-științifice, consemnează recunoașterea acestei realități drept o coordonată esențială, deosebit de necesară, a dezvoltării actuale a societății noastre, care presupune introducerea în ritm susținut și la scară amplă, atât în economie, cât și în viața socială, a cuceririlor științei și tehnicii moderne. În acest sens, în Programul partidului se subliniază: „Partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii”.

Concretizarea elocventă a rolului primordial conferit cercetării științifice și promovării progresului tehnic o reprezintă faptul că 80% din tehnologiile prevăzute a fi aplicate în obiectivele de investiții planificate în cincinalul 1976—1980 vor fi tehnologii noi, de concepție proprie, sau tehnologii perfecționate; la sfîrșitul cincinalului, circa 45% din valoarea producției industriale va fi realizată pe seama produselor noi și perfecționate, această pondere atîngînd, pentru unele ramuri de vîrf ale economiei, circa 70% din valoarea producției globale.

Măsurile adoptate în ultimii ani în direcția perfecționării organizării și conducerii activităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, atât la nivel național, cât și la cel al unităților de specialitate, au imprimat cadrulul structural în care se desfășoară aceste activități valențe evidente de suplețe, de apropiere continuă și eficiență de cerințele concrete ale producției materiale. Într-adevăr, pe întreg parcursul investigației a reieșit pregnant în evidență că:

- în cadrul sistemului de ansamblu al organismelor și unităților ce desfășoară activități în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, formele organizatorice adoptate în diversele ramuri și subramuri industriale sînt diferențiate în funcție de dinamica acestora în ansamblul economiei naționale, de ritmul progresului tehnico-științific și de problematica specifică a cercetării științifice în fiecare ramură. În acest fel, cadrul organizatoric al activităților de cercetare-dezvoltare prezintă, pe de o parte, complexitatea necesară pentru a oferi multiple căi de penetrare a progresului tehnic în unitățile productive și numeroase conexiuni inverse, de cunoaștere a nevoilor acestora iar, pe de altă parte, diversificarea indispensabilă satisfacerii multitudinii de forme de desfășurare a acestor activități, specifice diverselor ramuri și subramuri industriale;

- structurile organizatorice adoptate și cadrul de relații creat și dezvoltat între ministere, centrale, unități de cercetare și proiectare și întreprinderi au urmărit în esență apropierea — atât fizică cât și ca orientare a preocupărilor — a cercetării-dezvoltării de nevoile producției;

- dinamismul activităților de cercetare-dezvoltare și imperativul creșterii continue a eficienței acestora determină apariția unor tendințe (divizarea unor institute mari, complexe, în institute mai mici, specializate — de pildă, Institutul de cercetări și proiectări autocamioane și tractoare — sau crearea unor institute specializate la nivelul centralelor etc.), care ar trebui studiate cu atenție, pentru a se evalua implicațiile pe care le-ar avea modificările organizatorice corespunzătoare.

Ținînd seama de existența acestor tendințe, analiza efectuată a evidențiat faptul că ar fi utilă studierea în detaliu a oportunității și posibilităților existente de extindere a rețelei institutelor de cercetare și proiectare profilate pe produse (după modelul Institutului național de motoare termice). Crearea unor asemenea institute pentru produsele sau grupele de produse de complexitate și importanță deosebită (de pildă, locomotive, compresoare, material rulant etc.) ar asigura premisele necesare pentru realizarea unității depline de concepție a acestor produse și pentru tipizarea și standardizarea reperelor și subsansamblelor componente ale produselor în cauză. De asemenea, investigația noastră a relevat că ar fi indicată luarea în considerare a necesității de trecere, mult mai accelerată ca pînă în prezent, la sisteme moderne de conducere și organizare, adecvate specificului activităților de cercetare-dezvoltare (ca, de pildă, conducerea pe

produs sau conducerea pe bază de proiect), studiindu-se în acest sens posibilitățile și formele concrete de aplicare.

Rezerve în utilizarea potențialului de cercetare

DACĂ CONFIGURAȚIA structurală a unităților și compartimentelor implicate în activitățile de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică corespunde obiectivelor ce trebuie atinse, oferind cadrul necesar desfășurării eficiente a acestor activități, **în direcția utilizării personalului de specialitate există apreciable rezerve.** În acest sens, studiul nostru a relevat o serie de aspecte semnificative:

1 Volumul și problematica activităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din diferite ramuri industriale variază în limite largi și generează în consecință solicitări foarte diversificate pentru personalul direcțiilor de specialitate din ministerele de resort. Iată doar două exemple: Direcția generală tehnică din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini stabilește strategia cercetărilor și orientează activitatea celor 2 institute centrale și a celor 31 institute specializate cu un efectiv total de 80 cadre, în timp ce Direcția Tehnică din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții realizează aceleași atribuții pentru 6 institute specializate cu 50 cadre.

2 La nivelul serviciilor tehnice din centrale, precum și al institutelor și centrelor de cercetare-proiectare, o formă de utilizare integrală a potențialului cadrelor de specialiști constă în acordarea de către acestea a asistenței tehnice la obiective industriale noi, lipsite de suficiente cadre proprii specializate pe perioada realizării investiției și a punerii ei în funcțiune. Frecvent, însă, asistența acordată de cadrele de cercetare, în loc să fie îndreptată cu prioritate spre rezolvarea problemelor tehnice dificile, privind, de pildă, asimilarea produselor sau a tehnologiilor noi, este axată, cu o eficiență considerabil redusă, spre probleme ale conducerii operative a activităților de execuție.

3 Un alt aspect relevabil privește existența, în anumite cazuri, a unui raport necorespunzător între numărul cadrelor de cercetare și cel al cadrelor din proiectare (pentru unele institute sau centre de cercetare și proiectare, acest raport se dovedește necorespunzător, în sensul penuriei accentuate de cadre de tehnologii). Același raport nesatisfăcător apare uneori între numărul cadrelor de cercetare și proiectare constructivă a produselor (din institute, centre sau întreprinderi) și cel al cadrelor de proiectare tehnologică din întreprinderi. Aceasta face ca din „amonte”, cu alte cuvinte din cercetare și proiectare constructivă, să intre în activitatea de proiectare tehnologică un volum de lucrări care depășește frecvent posibilitățile de cuprindere ale personalului încadrat în această activitate, ceea ce determină un nivel calitativ scăzut al documentației tehnologice, elaborată fie incomplet, fie cuprinzând soluții insuficient aprofundate și detaliate, ce antrenează, în consecință, în activitatea productivă numeroase perturbări și întâzieri. În plus, efectele acestei disproporții (semnalată, de pildă, la Institutul de cercetări pentru industrie și chimie alimentară, Întreprinderea de mecanică fină București ș.a.) mai constau și în depășirea termenelor de predare a proiectelor sau, în cazuri limită, în detașarea personalului tehnologic din cercetare (în care nu se mai realizează astfel corespunzător și în termen temele de cercetare) în activitatea de proiectare.

Modalități concrete de sporire a aportului cercetării

ASPECTELE RELEVATE în urma cercetării întreprinse au condus la identificarea unor posibile direcții de sporire a eficienței cadrului organizatoric în care se desfășoară activitățile de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. Este vorba în principal de:

a) Intensificarea eforturilor de **extindere în marile întreprinderi a atelierelor de prototipuri și a standurilor de probă pentru produse noi** (eventual și a stațiilor pilot, până la anumite limite și grad de complexitate), ceea ce ar permite înlăturarea multor neajunsuri semnalate în unele din unitățile cercetate. Asemenea ateliere, pe lângă avantajul asigurării unei deosebite operativități în realizarea prototipurilor și în încercarea acestora, ar permite totodată și elaborarea eventuală a mai multor variante constructive și tehnologice, care să ofere garanții suplimentare în privința nivelului calitativ al noilor produse. Este de subliniat faptul că majoritatea cadrelor de conducere și de specialiști chestionate în această privință au apreciat că realizarea, prin acțiuni de autodotare, a unor asemenea ateliere nu ridică probleme deosebite.

b) Crearea, în marile întreprinderi, prin redistribuirea personalului existent, a colectivelor de pregătire a fabricației, ceea ce ar asigura un cadru eficient pentru desfășurarea acestei activități cu rol important în procesul de asimilare a produselor. Unor asemenea colective li s-ar putea stabili atribuții privind programarea execuției S.D.V.-urilor, urmărirea realizării acestora, coordonarea de detaliu a acțiunilor necesare punerii în fabricație a unor produse noi.

c) Generalizarea în toate unitățile productive a **colectivelor mixte formate din cercetători – proiectanți – specialiști din unitățile respective, care să asigure reducerea duratei ciclului cercetare-proiectare-produție** prin: crearea condițiilor optime pentru pregătirea fabricației, în special în ce privește execuția S.D.V.-urilor și aprovizionarea tehnico-materială; acordarea asistenței tehnice, continue și îndeaproape, pe perioada asimilării în fabricație a noilor produse și tehnologii; realizarea operativă, pe baza constatărilor făcute, a cercetărilor suplimentare și a re-proiectărilor necesare, pentru definitivarea proiectelor privind noile produse și tehnologii.

d) Utilizarea judicioasă pe baza unor programe individuale de lucru, a personalului tehnic de specialitate din secțiile și atelierelor de producție, paralel cu **creșterea numărului cadrelor de subingineri existente în aceste compartimente și cu întărirea rolului maiștrilor**; pe această bază se pot degreva, dacă nu integral, cel puțin în mare parte, cadrele de cercetători și de proiectanți de unele probleme curente de producție.

e) Crearea unor **complexe integrate de cercetare-proiectare-produție**, pe baza efectuării unui studiu amplu asupra implicațiilor acestora și a formelor organizatorice de funcționare. Această formă organizatorică și-ar dovedi avantajele în următoarele principale direcții: fructificarea operativă a rezultatelor cercetării în secțiile productive ale aceleiași unități; realizarea unor conexiuni directe și inverse între cercetare și producție, cu foloase evidente pentru ambele părți; asigurarea asistenței tehnice permanente și de înaltă competență, prin crearea unor colective complexe formate din cercetători, proiectanți, cadre de conducere, specialiști și personal de execuție etc.

dr. ing. Corneliu RUSU
directorul Institutului
de economie industrială

Dezbateri „R.E.”

PRODUCȚIA NETĂ, INDICATOR DE BAZĂ AL PLANULUI ECONOMIC

Calculul producției nete în structura sortimentală

Conf. dr. M. RISTEA, Academia de Studii Economice — Sistemul actual de planificare, evidență și calculație a costurilor este orientat spre o informație privind costul la nivelul fiecărui produs în structura pe articole de calculație. În consecință, producția netă nu poate fi calculată decât în mod global la nivel de întreprindere. De aici o serie de deplasări în structura sortimentală a producției, cu implicații asupra funcționalității indicatorului producția netă în sistemul de conducere și raportare. Această limită nu poate fi eludată având în vedere că schimbările intervenite în structura sortimentală a producției influențează mai sensibil producția netă comparativ cu producția globală. Influența este cu atât mai mare cu cât calculațiile de plan se efectuează la cost mediu pe produse și grupe de produse. Pornind de la această insuficiență a sistemului de planificare, evidență și calculație a costurilor, în continuare vom prezenta două posibilități de calculație a producției nete în structura sortimentală.

Prima posibilitate ar consta în prelucrarea și agregarea pe un plan superior a informației privind costurile de regie (cheltuieli comune ale secției și respectiv cheltuieli generale ale întreprinderii). Așa după cum este cunoscut, dat fiind caracterul complex al acestor cheltuieli, nu se pot cunoaște la nivelul fiecărui produs costurile în structura cheltuieli materiale și cheltuieli cu munca vie. Această limită informativă poate fi înlăturată prin utilizarea **tabloului de contingență** (de corelație, matriceal sau cu dublă intrare) în planificarea și evidența cheltuielilor de regie. Cele două dimensiuni specifice tabloului de contingență vor fi: coloanele — pentru destinația cheltuielilor (actualele structuri analitice ale conturilor 520 „Cheltuieli comune ale secției” și 521 „Cheltuieli generale ale întreprinderii”), iar liniile — pentru elementele de cheltuieli. Procedând astfel se asigură informația privind cheltuielile de regie în dublă structură: **articole de calculație și elemente de cheltuieli**. În continuare se calculează

ponderea fiecărui element de cheltuieli în structura articolului de calculație specific cheltuielii de regie. Cunoșcând ponderea fiecărui element, există posibilitatea ca la nivelul fiecărui produs fizic cheltuielile de regie să fie defalcate în structura: cheltuieli materiale și cheltuieli cu munca vie.

Cea de a doua posibilitate ar consta în construirea unui model input-output de tip Leontief, similar B.L.R.

În cadrul modelului matricea **X**, proprie cadranelor I, reprezintă consumul intermediar defalcat pe secții și produse; vectorul coloană **Y**, specific cadranelor II, exprimă producția globală defalcată pe secții și produse, iar matricea **Z**, caracteristică cadranelor III, evidențiază liniile, elementele de cheltuieli, inclusiv beneficiul, iar coloanele secția și produsul pentru care s-au consumat.

Pentru a se determina costurile la nivelul fiecărui produs în structura pe elemente de cheltuieli, iar pe această bază calculul producției nete în structura sortimentală, modelul de mai sus este supus analizei și prelucrării proprii concepției input-output. În acest scop, se calculează matricea coeficienților totali **B** pentru elementele din cadrul I și matricea **U** pentru cele din cadrul III.

Având calculată matricea **U**, se poate determina producția netă în structura sortimentală. Calculația este precedată mai întâi de determinarea costurilor la nivelul fiecărui produs în structura pe elemente de cheltuieli, iar apoi prin selectarea și gruparea datelor, determinarea producției nete la nivel de

sortiment și pe total. Relația de calcul a costurilor pe elemente de cheltuieli la nivelul fiecărui produs component al producției globale este de forma: $W = U \cdot \text{Diag. } Y$, unde **W** reprezintă matricea producției globale în structura pe elemente de cheltuieli și feluri de produse.

Întrucât cele două metodologii de calculație a producției nete în structura sortimentală operează cu relații liniare s-ar putea ridica obiecții cu privire la exactitatea calculului. Noi considerăm însă că ele sînt în consensul actualului sistem de planificare și evidență a costurilor care se întemeiază pe relații de calcul liniare. Este suficient a aminti că repartizarea cheltuielilor indirecte, indiferent de procedeul folosit, se bazează pe relații liniare de calcul cu caracter proporțional.

Deși la o primă analiză calculele prezentate mai sus privind determinarea producției nete în structura sortimentală ar amplifica într-o anumită măsură munca de planificare și evidență, pentru început ele pot fi circumscrise numai la împărțirea producției în două structuri: a) producția netă corespunzătoare sortimentelor cu desfacere asigurată; b) producția netă corespunzătoare sortimentelor fără desfacere asigurată.

Calculația în structură sortimentală a producției nete trebuie corelată cu o altă structură, și anume cea a defalcării ei pe secții de producție, respectiv sector administrativ. Pentru folosirea indicatorului producție netă în acordarea fondului de retribuție trebuie să se cunoască efortul fiecărei structuri organizatorice a întreprinderii în obținerea producției. Modelul de tip Leontief prezentat mai sus furnizează o informație privind producția netă și pe structuri organizatorice.

La același efort, același volum de beneficiu

Polixenia NICOLESCU, șef birou prețuri la Centrala de prelucrări metalurgice — De la începutul experimentării indicatorului producția netă la întreprinderile „Republica”—București și

„Industria sîrmii”—Cîmpia Turzii, s-a putut constata că acest indicator prezintă avantaje certe comparativ cu producția globală, comensurînd mai real efortul întreprinderilor pentru rea-

lizarea de produse calitativ superioare, cerute de economie și pentru obținerea cărora se consumă pe unitatea de produs, mai puține materii prime, materiale, energie și combustibili. Aceasta prezintă un interes deosebit atât pentru fiecare întreprindere în parte, cât și pentru întreaga economie națională, întrucât obținerea unei eficiențe sporite, reale și participarea într-o proporție mai mare a fiocărei întreprinderi la crearea venitului național necesită, în mod obiectiv, reducerea continuă a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Este evident că, apreciind rezultatele întreprinderilor în funcție de valoarea nou creată, se înlătură „apetitul” pentru realizarea de produse cu un consum sporit de metal, respectiv obținerea de produse de valori mari care, în unele cazuri, nu corespund cerințelor beneficiarilor, chiar dacă acestea sînt totuși „plasate” datorită poziției de „monopol” a furnizorilor respectivi.

În condiții comparabile (prețuri în vigoare la 1 ianuarie 1977) îndeplinirea planului producției nete pe anii 1976 și 1977 la cele două întreprinderi se prezintă astfel (în %):

	1976	1977
— Întreprinderea de țevi „Republica”-București	100,3	102,7
— Întreprinderea „Industria sîrmii”-Cimpia Turzii	115,6	110,5

Este de subliniat că indicatorul producția netă este foarte sensibil la modul cum se realizează cheltuielile materiale; de aceea, la fiecare loc de muncă trebuie să se acorde o importanță maximă realizării programelor de reducere a costurilor, de reproiectare a produselor, de micșorare a greutateii acestora fără a reduce valoarea de întreținere. În același timp, capătă valențe noi sporirea producției la 1 000 lei fonduri fixe, întrucât, în fapt, se reduce amortizarea pe unitatea de produs și, odată cu aceasta, crește producția netă.

Producția netă este foarte sensibilă însă și la schimbările în structura producției, ceea ce poate orienta întreprinderile spre produse cu rentabilități ridicate. S-au propus soluții de corectare a unor astfel de influențe. După părerea mea, **trebuie să se facă o delimitare precisă între sortimentele produse de dragul unei rentabilități mari, ridicate, fără a satisface pe deplin cerințele beneficiarilor și depășirea producției la sortimentele cu desfacere asigurată, solicitate de beneficiari.** Deci nu trebuie să se complice nejustificat calculul acestui indicator. Dealtfel, costurile individuale care diferă foarte mult de la o întreprindere la alta fac ca același produs să se realizeze cu rentabilități diferite, ceea ce face dificilă aprecierea cu privire la deplasarea producției spre un sortiment sau altul.

În ceea ce privește comparabilitatea nivelului producției nete între întreprinderi trebuie avut în vedere că beneficiul inclus în prețuri nu este uniform. De aceea, consider că o problemă a căreia organele centrale trebuie să

îi acorde o importanță deosebită o constituie **nivelul foarte diferit al rentabilității inclus în prețuri**, ceea ce are ca efect, ca la același efort, să se realizeze alt volum de beneficiu și respectiv de producție netă.

Un indicator de stimulare în realizarea eficienței economice

E. SCHMIDT, Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri — În scopul întăririi capacității stimulative a indicatorului producție netă, **propun ca beneficiul aferent producției neterminate să nu intre în calculul producției nete.** În felul acesta, **întreprinderea va fi interesată să-și finiseze cât mai rapid produsele, menținând stocul de producție neterminată la nivelul strict necesar.** Totodată, din valoarea producției nete s-ar elimina o componentă — beneficiul aferent producției neterminate — cu o semnificație economică îndoielnică, ipotetică, deoarece este prematură atribuirea unei cote de beneficiu lucrărilor neajunse în stadiul finisării și care încă nu au valoare de întreținere, deci, utilitate socială.

Ca bază de calcul a unor indicatori de eficiență, cum sînt productivitatea muncii sau producția la 1 000 lei fonduri fixe, producția netă este superioară indicatorului producție globală. Totuși, trebuie avut în vedere că o schimbare a ponderii celor două componente principale ale producției nete (fond de retribuție și beneficiu) nu se reflectă în suma acestui indicator, fapt care reduce capacitatea sa de informare. Astfel, dacă o întreprindere își realizează planul la producția netă, de exemplu 100 milioane lei, s-ar putea ca această realizare să se datoreze depășirii planului la fondul de retribuție și nerealizării, cu aceeași sumă, a beneficiului. Deci informația obținută pe baza indicatorului producției nete nu este suficientă din acest punct de ve-

dere. În acest caz, soluția ar consta în **asocierea analizei producției nete cu cea a beneficiului.** Analiza realizării beneficiului și fondului de retribuție concomitent cu cea a indicatorului producției netă va permite cunoașterea ațut a influențelor obiective, cât și a celor ce depind de activitatea întreprinderii.

În ce privește posibilitatea folosirii indicatorului valoarea adăugată, **considerăm că, sub aspectul stimulării introducerii progresului tehnic, acest indicator este superior indicatorului producție netă.** Într-adevăr, în cazul unei modernizări a întreprinderii prin introducerea unor utilaje mai scumpe, dar cu randament mai mare, ponderea amortizării va crește. Acest fenomen, pozitiv în sine, ar putea să se reflecte în scăderea volumului producției nete (cel puțin în primii ani), fapt care ar determina întreprinderile să fie mai reticente în introducerea progresului tehnic. **Lărgirea sferei de cuprindere a producției nete prin includerea amortizării ar crea stimulul necesar introducerii tehnicii noi.** Totodată, trebuie avut în vedere că în unele ramuri industriale (energia electrică, ramurile extractive) ponderea amortizării în costurile de producție este foarte mare, ajungînd în unele cazuri la 30 la sută și chiar mai mult. Considerăm că cel puțin în aceste ramuri ar fi utilă introducerea indicatorului valoarea adăugată.

Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe

Dr. Constantin MANOLACHE — În condițiile folosirii producției nete, va fi necesară și perfecționarea unor indicatori de eficiență economică. Astfel, înlocuirea producției globale cu producția netă face obiectiv necesară și înlocuirea indicatorului producție globală la 1 000 lei fonduri fixe. Acest indicator poate să creeze unora o impresie lălsă asupra eficienței fondurilor fixe, ca urmare a creșterii artificiale a producției globale. Valoarea producției globale, care este compusă din cheltuielile materiale și valoarea nou, creată, are o structură diferită de la ramură la ramură și, în cadrul aceleiași ramuri, de la întreprindere la întreprindere, atât ca urmare a particularităților procesului de producție, cât și ca urmare a preocupărilor colectivului respectiv pentru reducerea cheltuielilor materiale.

În practică pot exista situații cînd o unitate industrială cu un volum mare de cheltuieli materiale în valoarea producției globale să apară cu o activita-

te mai eficientă în comparație cu o altă unitate industrială care are o producție globală la 1 000 lei fonduri fixe inferioară, dar care are rezultate pozitive în reducerea cheltuielilor materiale.

Să presupunem două unități industriale (A și B), prima cu o producție globală la 1 000 lei fonduri fixe de 1 400 lei, iar cea de-a doua cu o producție globală de 1 300 lei la 1 000 lei fonduri fixe. Să presupunem, de asemenea, o structură diferită a valorii producției globale la cele două unități. Astfel, ponderea cheltuielilor materiale în valoarea producției globale prezintă la întreprinderea A 60 la sută, iar la întreprinderea B 50 la sută. Din cele prezentate rezultă că, la întreprinderea A, din producția globală de 1 400 lei, 840 lei constituie cheltuieli materiale, iar restul de 560 lei este valoarea

rea nou creată. În cazul întreprinderii B, din cei 1300 lei producție globală, 650 lei sînt cheltuieli materiale și restul de 650 lei valoarea nou creată. Folosind producția globală la 1000 lei fonduri fixe ca indicator de eficiență economică, înseamnă că va trebui să conchidem că întreprinderea A a desfășurat o activitate mai eficientă; ori, în realitate, situația se prezintă invers. Întreprinderea B, cu o pondere mai mică a cheltuielilor materiale în valoarea producției globale și o valoare nou creată mai mare, a folosit fondurile fixe cu care este dotată mult mai eficient. Pentru a se putea însă ajunge la această concluzie, se impune folosirea unui alt indicator și anume a indicatorului producție netă la 1000 lei fonduri fixe, care reflectă în mai mare măsură efortul propriu al întreprinderii.

După cum se observă, nu în toate cazurile producția globală mare înseamnă și o activitate eficientă. În cazul întreprinderii A, valoarea ridicată a producției globale la 1000 lei fonduri fixe poate fi rezultatul unor factori independenți de efortul propriu al întreprinderii, dar și urmarea unei activități ineficiente, a lipsei de preocupare din partea colectivului respectiv pentru reducerea cheltuielilor materiale.

Indicatorul producție globală la 1000 lei fonduri fixe nu mai corespunde cerințelor actuale ale creșterii economice din țara noastră. Trecerea la o nouă calitate trebuie să se înfăptuiască și în domeniul determinării eficienței economice. Noua calitate, în acest caz, o constituie valoarea nou creată, singura capabilă să asigure atât mijloacele necesare dezvoltării, cât și creșterea bunăstării generale a întregii națiuni. Producția netă la 1000 lei fonduri fixe prezintă avantajul că, pe lângă o reflectare corectă a folosirii fondurilor

fixe, stimulează colectivul de muncitori la obținerea unei producții cât mai mari cu cheltuieli materiale cât mai mici, diminuează consumul de materii prime scumpe, din import, împiedică risipa de materiale și de combustibil.

Stere STATICA, contabil șef la Întreprinderea de pompe București — Analizînd conținutul producției nete, rezultă că principalul factor care determină mărimea acestui indicator este nivelul cheltuielilor materiale. Elementele componente ale producției nete se modifică între ele de la o perioadă la alta, fără ca totalul, să sufere modificări. Astfel, orice depășire a unor costuri cu retribuirea, cota de tehnică nouă, și alte costuri cu munca vie atrage după sine o diminuare a beneficiului. De aceea, introducerea în practică a indicatorului producție netă va determina întreprinderile să-și concentreze eforturile în direcția reducerii consumurilor de materiale, combustibil și energie, precum și a folosirii intensive a capacităților de producție, factori care conduc în mod direct la creșterea producției nete.

Totodată, indicatorul producție netă stimulează, în mai mare măsură, orientarea producției spre sortimente cu un grad ridicat de prelucrare și cu un consum de materiale mai redus.

Pentru ca acest indicator să exprime cât mai exact atât volumul activității realizate de fiecare întreprindere, cât și contribuția adusă la crearea venitului național se impune utilizarea unei metodologii corespunzătoare de calcul.

Analizînd metodologia de calcul propice fiecăreia din cele două metode cunoscute, rezultă că metoda de repartitie este cea mai exactă. Utilizarea metodei de repartitie impune în mod necesar ca și în planificare, stabilirea

indicatorului să se facă tot prin însușirea elementelor componente, fundamentate pe secțiuni de plan. Se asigură astfel comparabilitatea datelor și se pot identifica cu ușurință elementele la care s-au înregistrat depășiri sau economii față de plan.

Constituind indicatorul în funcție de care se va face recalcularea fondului de retribuire pentru personalul din structura muncitori, este necesar să se pună în discuție unele aspecte legate de metodologia de lucru pe baza căreia se stabilește fondul de retribuire cuvenit întreprinderii în raport de gradul de îndeplinire a indicatorului producție netă. Astfel, avînd în vedere faptul că datele contabile privind luna în curs se cunosc la 15 zile de la expirarea perioadei de raportare **este indicat ca recalcularea fondului de retribuire pentru perioada raportată să se facă pe baza procentului de realizare a indicatorului în luna precedentă, calculat cumulativ de la începutul anului.**

Deosebit de problema recalculării fondului de retribuire, indicatorul producție netă se raportează lunar — în ziua de 2 ale fiecărei luni pentru perioada precedentă — pentru comensurarea volumului activității, astfel încît **este necesar a se pune la punct și metodologia de calcul pentru această raportare care, spre deosebire de calculul bazat pe date contabile — ce se efectuează la 15 ale fiecărei luni — utilizează date din planul costurilor de producție. Se impune în acest caz efectuarea de regularizări lunare față de datele contabile.**

În concluzie, apreciem că indicatorul producție netă va constitui un instrument de apreciere corectă atât a volumului (efortului) depus de fiecare întreprindere, cât și de analiză a eficienței economice a activității.

Dezbaterea a reliefat faptul, că indicatorul producție netă, spre deosebire de producția globală, constituie un instrument de determinare corectă a valorii nou create, a efortului propriu al colectivului de muncă din fiecare întreprindere, cât și de analiză a eficienței activității economice. În cadrul dezbaterii s-au făcut, totodată, o serie de propuneri menite să contribuie la soluționarea unor probleme pe care le ridică introducerea și aplicarea noului indicator, propuneri care ar putea fi folosite în elaborarea metodologiei de lucru adecvate.

■ În conținutul indicatorului producție netă să se includă numai valoarea aferentă: produselor fizice și lucrărilor cu caracter industrial executate pe bază de contracte; producției executate pe stoc pe bază de aprobări; producției existente în diferite faze de fabricație, în vederea realizării de produse finite și lucrări industriale prevăzute în plan.

■ Pentru a se acorda prioritate intereselor economiei naționale, producția netă să fie calculată astfel încît: să se țină seama de produsele fizice obținute, să fie avută în vedere producția care are desfacerea asigurată, să se elimine influențele de structură care majorează sau micșorează, independent de efortul întreprinderii, volumul producției nete, să se favorizeze introducerea progresului tehnic prin piergirea prețurilor și alte piergii de cointerese materială.

■ Pentru exactitatea calculului, în condițiile folosirii unui consum redus de muncă și operativității în raportare, este de preferat calcularea producției nete prin metoda sintetică, în locul metodei analitice.

■ În vederea includerii valorii nou create efectiv corespunzător fazelor de fabricație, producția în curs de fabricație să se evalueze la costul de producție; în evidența contabilă cheltuielile materiale indirecte să fie calculate separat și să se repartizeze pe produs distinct, cu ajutorul mijloacelor moderne de calcul.

■ În cazul obiectivelor noi (instalații, ateliere, secții, întreprin-

derii) producția netă să se fundamenteze încă din notele de comandă, între indicatorii de analiză a eficienței investiției, urmînd să figureze și creșterea producției nete și a productivității muncii vii.

■ În metodologia de urmărire și analiză să fie introdus și indicatorul producție netă pe o persoană ocupată, pentru a se evidenția în mod real efectele pozitive ale introducerii progresului tehnic, care asigură fie sporirea venitului net pe unitate de produs și, deci, creșterea producției nete, fie reducerea forței de muncă și deci creșterea productivității muncii.

■ În locul corelațiilor folosite pînă în prezent în analizele economico-financiare (prima — dintre creșterea producției globale și a fondului de retribuire, iar a doua — dintre creșterea productivității muncii și a retribuției medii), să se folosească corelațiile: procentul de realizare a volumului producției nete să fie mai mare sau cel puțin egal cu procentul de eliberare a fondului de retribuire planificat; creșterea retribuției medii pe total personal să nu depășească creșterea producției nete pe o persoană ocupată.

■ Fondul de retribuire să se recalculeze în funcție de gradul de realizare trimestrială a indicatorului producție netă; retribuțiile să fie eliberate în limita fondului planificat trimestrial, urmînd ca pe baza datelor definitive de bilanț să se determine fondul de retribuire admisibil și să se stabilească eventualele depășiri pentru care întreprinderea trebuie să obțină aprobările legale.

■ Să se reanalizeze nivelul rentabilității inclus în prețuri, astfel încît producția netă să reflecte fidel efortul propriu al colectivului de muncă pentru realizarea beneficiului.

■ Pentru aprecierea aportului colectivului de muncă din întreprindere, analiza producției nete să se facă concomitent cu analiza realizării beneficiului și a fondului de retribuire.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Reducerea decalajelor față de țările dezvoltate

AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ
ÎN CADRUL AGRICULTURII MONDIALE
ȘI EUROPENE (II)

Dinamismul producției agricole

EXTINDEREA masivă a progresului tehnic în agricultura României, promovarea continuă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei agricole au determinat o **tendință de creștere accelerată a producției**, având ritmuri superioare celor înregistrate pe plan mondial și european. Astfel, conform indicilor calculați de F.A.O., rezultă că în 1976, față de media anuală a perioadei 1961—1965, producția agricolă mondială a sporit cu 38%, în Europa cu 30% și în România cu 59%; concomitent, producția pe locuitor a sporit cu 8%, 19% și respectiv cu 40%. Această tendință a producției noastre agricole va continua și se va accentua în viitor, ritmul mediu anual (6,9—9,0%) prevăzut pentru cincinalul 1976—1980 fiind superior celui prevăzut în planul indicativ mondial și în programele de dezvoltare ale multor țări. Trebuie subliniat și faptul că disponibilitățile alimentare pe o persoană au fost în 1974, în România, de 3 300 calorii pe zi (cu 14% mai mult decât în perioada 1961—1963), superioare cu aproape 30% nivelului existent pe plan mondial.

Dinamismul agriculturii românești, accentuat în ultimii ani este clar reflectat de **ritmurile de creștere a producțiilor totale ale principalelor culturi**, superioare și ele celor existente pe plan european și mondial (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Dinamica producției agricole
1961—1965=100

	Mondial		Europa		România	
	1971—1975	1976	1971—1975	1976	1971—1975	1976
Cereale	135	150	141	138	136	182
Floarea-soarelui	141	136	174	182	151	158
Șteclă de zahăr	135	162	132	150	180	262
Cartofi	104	101	89	79	130	184
Legume și pepeni	129	131	106	103	155	203
din care : tomate	140	157	147	145	208	283
Mere	118	121	109	109	164	287
Struguri	114	117	113	109	132	128

Datorită importanței sale capitale pentru întreaga economie agricolă, merită evidențiat, îndeosebi **progresul substanțial al producției de cereale a țării noastre**; înregistrându-se o medie anuală de 19,2 milioane tone de

cereale în primii doi ani ai actualului cincinal, s-a reușit aproape să se dubleze producția, comparativ cu media anuală a cincinalului 1961—1965, în condițiile reducerii suprafeței cultivate cu cereale cu peste 700 mii de hectare.

De asemenea, au crescut notabil și producțiile totale la celelalte culturi vegetale : plante tehnice, legume și cartofi, viticultură, pomicultură, furaje.

Toate aceste rezultate confirmă **rolul tot mai activ al României în dinamizarea producției agricole mondiale, posibilitățile de îmbunătățire continuă a locului ce-l deține agricultura noastră în acest cadru.**

Ca urmare a măsurilor ce se iau, îndeosebi pe linia creșterii gradului de chimizare și a extinderii irigațiilor, în contextul dezvoltării de ansamblu a bazei tehnico-materiale și aplicării mai intense a rezultatelor cercetării științifice agricole, în actualul cincinal ritmurile de creștere ale producției agricole vor fi și mai accelerate. Astfel, se prevede ca producția totală a principalelor culturi să crească în perioada 1976—1980, față de 1971—1975, cu 35—51% la cereale, 31—49% la floarea soarelui, 81—97% la șteclă de zahăr, 57—66% la cartofii de toamnă, 64—69% la legumele de câmp și 67—74% la fructe și struguri.

FACTORUL intensificator de bază al producției noastre agricole îl constituie **permanenta tendință de creștere a producțiilor medii la hectar**, ceea ce ilustrează semnificativ eficiența practică a procesului de modernizare a agriculturii. **România se situează printre țările cu cel mai pronunțat dinamism al producțiilor medii la hectar**, atingând ritmuri medii anuale de creștere la unele produse principale care devansează pe cele obținute în ultimul timp pe plan mondial și european. Consecința directă a acestor ritmuri superioare constă în reducerea tot mai pronunțată a decalajelor existente între nivelul producțiilor medii obținute la noi și cele de pe plan mondial și european (tabelul nr. 4).

Edificatoare pentru ilustrarea posibilităților ce le avem, ca într-un timp relativ scurt să putem elimina complet aceste decalaje, sînt următoarele date : în cincinalul 1971—1975, producția medie de cereale obținută în întreprinderile agricole de stat (3 080 kg/ha) a fost mai mare cu 66 la sută decît cea mondială și aproape egală cu cea europeană ; la floarea-soarelui, producția medie obținută în sectorul agriculturii noastre de stat devansa cu 51 la sută nivelul mondial și cu 38 la sută pe cel european, iar la cartofi, producția medie era la nivelul celei europene și superioară, cu 37 la sută, celui mondial. Semnificativ este și faptul că, în 1976, un număr de 790 de cooperative agricole și 190 de întreprinderi agricole de stat au avut producții medii de grâu ce au depășit nivelul de 3 500 kg/ha, iar un număr de 1 025 de cooperative și 145 de I.A.S.-uri au obținut producții medii de porumb de peste 4 000 kg/ha. Astfel de niveluri ale randamentelor sînt deplin comparabile cu cele obținute în țările cu agricultură avansată.

Tabelul nr. 4

Producția medie la ha în România
Față de nivelul :

	mondial = 100			european = 100		
	1961—1965		1976	1961—1965		1976
	1961—1965	1971—1975	1976	1961—1965	1971—1975	1976
Cereale	110,3	132,0	160,2	74,2	78,0	100,5
Floarea soarelui	160,2	125,0	144,3	90,4	114,5	129,5
Sfecla de zahăr	62,5	74,1	93,8	48,7	60,6	85,4
Cartofi	71,2	84,8	116,8	53,0	61,9	89,9

Totuși, trebuie subliniat că, avînd în vedere nivelurile pe țară ale producțiilor medii la hectar, persistă încă decalaje notabile față de țările cu agricultură avansată, pentru a căror atenuare se impune să acționăm cu și mai mari eforturi (materiale, financiare, umane și organizatorice) în următorii ani.

Rezultatele obținute în creșterea producției medii au determinat o apreciazabilă sporire a producției agricole, afirmîndu-ne printre țările cu un mare potențial de produse agricole pe locuitor. La cereale, produse esențiale în alimentația umană și dezvoltarea zootehniei, România prezintă un puternic dinamism, dovedind în mod evident înaltul potențial cerealier al țării noastre. În anul 1976, de exemplu, producția de cereale pe locuitor a fost în țara noastră de 923 kg, față de 365 kg pe plan mondial și 462 kg în Europa (610 kg în Franța, 310 kg în R.F. Germania și 300 kg în Italia). Este remarcabil faptul că în același timp, în țara noastră s-au asigurat producții tot mai mari pe locuitor și la floarea soarelui, sfeclă de zahăr, legume și alte produse agricole vegetale.

ÎN CADRUL dezvoltării intensive, complexe și multilaterale a agriculturii, ramura producției animale are un rol foarte important, alături datorită ponderii mari și în continuă creștere în producția agricolă globală, cit și, în special, datorită valorii nutritive superioare a produselor de origine animală în hrana populației.

În țara noastră se duce o politică permanentă de dezvoltare susținută a creșterii animalelor, alocîndu-se în acest scop tot mai multe resurse materiale și financiare. În ultimii ani au fost elaborate și traduse în practică programe complexe de dezvoltare intensă a zootehniei, care prevăd creșteri pronunțate ale efectivelor, îmbunătățirea radicală a structurii speciilor, raselor și categoriilor de animale, sporirea accentuată a producțiilor medii și, implicit, mărirea producțiilor totale la principalele produse de origine animală.

Tabelul nr. 5

Dinamica efectivelor de animale, (1976 față de media perioadei 1961—1965 100)

	Mondial	Europa	România
Bovine	123	114	137
Porcine	121	135	182
Ovine	102	94	114
Păsări	142	130	202

Sporirea continuă a efectivelor fiind baza indispensabilă a dezvoltării generale a zootehniei, s-a acționat cu fermitate în această direcție, obținîndu-se — față de trecut — rezultate deosebite, care ne plasează pe poziții meritorii și în context internațional.

România are un ritm de sporire a efectivelor, superior celui realizat pe plan mondial și european (tabelul nr. 5), ceea ce a dus la îmbunătățirea locului ocupat de țara noastră. Cele mai mari sporuri s-au înregistrat la speciile care permit o reproducție mai rapidă a efectivului și care se pretează mai mult creșterii în sistem de tip industrial, orientare determinată de necesitatea de a rezolva, într-o perioadă relativ scurtă, îmbunătățirea consumului populației. Deținînd, în 1976, peste 410 mii unități vită mare la un milion de locuitori, România se situează înaintea unor țări europene cu tradiție în creșterea animalelor, cum sînt : Anglia (300 mii), R.F. Germania (268 mii), Italia (189 mii), Austria (383 mii). Cehoslovacia (368 mii) ș.a. Concomitent cu sporirea efectivelor de animale, s-a urmărit și îmbunătățirea calității acestora, prin creșterea ponderii raselor superioare în detrimentul celor slab productive, și s-au luat măsuri de concentrare a efectivelor în ferme mari, moderne, în care se aplică tehnologii industriale. Dinamismul dezvoltării zootehniei se va menține și în perspectivă, astfel ca pînă în 1990 efectivele să ajungă la 10—11 milioane de bovine, 18—20 milioane porcine, 20—22 milioane ovine și caprine, dezvoltîndu-se în același timp și sectorul avicol, potrivit cerințelor sporite ale populației pentru carne, lapte, lînă și ouă.

Deși din punctul de vedere al ritmului de creștere a efectivelor ne situăm printre țările cele mai dinamice din Europa, densitatea lor este încă relativ scăzută. Așa de exemplu, în 1976, numărul de bovine ce revin la 100 ha agricol a fost de 41 în țara noastră, în timp ce în Cehoslovacia a fost de 65, în Franța de 75, în R.D. Germană 88, în R.F. Germania 109, în Italia 48 ; densitatea porcinelor la 100 ha cultivate cu cereale a fost la noi de 139 de capete, față de 248 în Cehoslovacia, 452 în R.D. Germană, 376 în R.F. Germania și 172 în Italia. Este de menționat că densitatea bovinelor la noi depășește 53 la sută pe cea mondială și reprezintă 70 la sută din cea europeană, iar la porcine depășim densitatea mondială cu 63 la sută și s-a atins doar 64 la sută din nivelul celei europene. În anul 1990 vom atinge o densitate de 67—74 bovine la 100 ha agricol și 280—315 porcine la 100 ha cereale, cu mult peste media europeană și la nivelul țărilor cu cele mai bune realizări.

Ca urmare a creșterii permanente a efectivelor și a sporirii sensibile a randamentelor pe animal, în țara noastră a avut loc o continuă dezvoltare a producției zootehnice totale și a fiecărui produs animalier principal, ritmurile de creștere înregistrate fiind superioare celor existente pe plan mondial și european (tabelul nr. 6).

Cu toate acestea, în ce privește nivelul pe locuitor al principalelor produse animaliere există încă unele decalaje față de țările dezvoltate ; ele se reduc însă de la o perioadă la alta. Calea principală de accelerare a ritmului de reducere a acestor decalaje o constituie creș-

terea înregistrată fiind superioare celor existente pe plan mondial și european (tabelul nr. 6).

Cu toate acestea, în ce privește nivelul pe locuitor al principalelor produse animaliere există încă unele decalaje față de țările dezvoltate ; ele se reduc însă de la o perioadă la alta. Calea principală de accelerare a ritmului de reducere a acestor decalaje o constituie creș-

(Continuare în pag. 26)

Ovidiu POPESCU

Concluzii la dezbateră „R.E.”

CRITERIUL PRODUCȚIEI DE EXPORT ÎN FUNDAMENTAREA EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR

CONJUGAREA noțiunilor de export și investiții reprezintă o problemă ce stă tot mai adesea în atenția specialiștilor, a economiștilor din țara noastră. În contextul actual al competiției tot mai intense care se desfășoară pe plan mondial între mărfurile realizate în diferite țări, în condiții specifice de producție, se pune cu stringență problema fundamentării amănunțite a noilor investiții prin studii de marketing, determinării pe baza unor analize aprofundate a piețelor de desfacere — interne și externe — pentru viitoarele produse ce urmează a se realiza cu noile investiții, astfel ca acestor produse să li se asigure condițiile necesare de desfacere — pe cât posibil pe o perioadă de lungă perspectivă.

Aceste preocupări au constituit obiectul unei dezbateri organizată de Academia de studii economice București, prin Catedra de eficiența economică a investițiilor, în colaborare cu Revista economică, cu specialiști din întreprinderi și organe economice centrale.

Principalele probleme reieșite în cadrul acestor dezbateri au putut fi aduse la cunoștința unui cerc larg de specialiști și practicieni din economie (R.E., nr. 3, 7, 10, 1978), prin grija și sollicitudinea pe care Revista economică o acordă în mod statornic unor asemenea acțiuni ce se integrează în problematica de mare actualitate a conducerii cu eficiență a tuturor domeniilor economiei.

Mulțumim pe această cale Revistei economice pentru modul în care înțelege să participe nemijlocit la promovarea în rândul economiștilor din întreaga țară a unor idei novatoare, a unor propuneri făcute cu scopul de a răspunde dezideratului major: „transformarea acumulărilor cantitative într-o nouă calitate, superioară” în activitatea desfășurată în toate domeniile vieții economice și sociale.

Socotesc că principalele concluzii care se desprind în urma acestor dezbateri pot fi sintetizate în următoarele:

1 În vederea creșterii eficienței economice a noilor obiective de investiții, se impune ca pe viitor toate proiectele de realizare a noi obiective economice să fie precedate de temeinice studii de marketing din care să rezulte viabilitatea obiectivelor ce se propun a fi construite. Aici nu se pune problema de a realiza în mod formal o condiție cerută de organele de avizare, ca în documentațiile tehnice ale investițiilor să existe un capitol de marketing; este vorba de principala condiție, după părerea mea, care generează decizia de a se alocă fondurile de investiții pentru anumite obiective: cererea resimțită pe piață pentru anumite mărfuri — în fapt o cerință socială, ce în mod logic constituie factorul esențial care generează apariția unui obiectiv de investiții, dar în același timp îi conferă și o viață economică îndelungată. În acest sens, în dezbateri a fost emisă propunerea includerii marketingului ca tehnică curentă, efectivă în metodologia fundamentării investițiilor.

2 Obiectivele construite au un ciclu de viață relativ îndelungat, de ordinul zecilor de ani. Pe parcursul acestei perioade condițiile pieței interne și externe se schimbă în mod substanțial și în repetate rânduri. De aici izvorăște necesitatea de a nu privi studiile de marketing ca o lucrare terminată odată cu încheierea lucrărilor de investiții și punerea în funcțiune a obiectivului. Prin cercetări de marketing continue se fundamentează re-proiectarea produselor și tehnologiilor, se adaptează capacitatea de producție la evoluția uneori imprevizibilă a modului de manifestare a cerinței sociale, astfel încât producătorul să-și poată menține o poziție activă, penetrantă pe piața mondială a produselor din domeniul său de activitate. Studiile de marketing trebuie deci privite ca o cerință permanentă, iar întreprinderile au obligația să se organizeze în mod corespunzător pentru a asigura cunoașterea permanentă a evoluției pieței interne și externe.

3 Conexiunea dintre investiții și marketing trebuie să fie abordată și la studierea amplasamentului noii investiții, pe baza cunoașterii și aplicării conceptului de dezvoltare regională echilibrată a forțelor de producție. Amplasarea unui obiectiv industrial în zonele cele mai potrivite, încât să permită o viziune integratoare asupra impactului investiției în mediul economic, demografic și ecologic se poate înfăptui numai pe baza unor studii de marketing bine elaborate, împletind astfel în mod armonios criteriile economice cu cele sociale.

Totodată în aprecierea eficienței investițiilor este necesară îmbinarea optimizărilor macroeconomice cu suboptimizări microeconomice.

4 Necesitatea adoptării unor decizii judicioase de realizare a investițiilor impune completarea actualului sistem de indicatori, astfel încât să se surprindă mai exact aspecte privind:

- cuantificarea eficienței globale a noilor obiective până la sfârșitul duratei de viață a acestora;
- posibilitățile de sporire a productivității muncii prin creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, creșterea gradului de ciberneticizare și automatizare etc.;
- elasticitatea obiectivului la cerințele în perspectivă ale pieței, pornindu-se de la volumul și structura cheltuielilor necesare pentru adaptarea în decursul anilor a profilului de producție și tehnologiei obiectivului realizat, astfel încât să satisfacă, prin produsele sale, în condiții din ce în ce mai bune, cerințele cumpărătorilor.

5 Întrucât, în mod practic, fiecare obiectiv de investiții are menirea să asigure mărfuri pentru export, el se găsește într-o continuă confruntare cu obiective similare realizate în alte țări. Această competiție realizându-se într-o perioadă îndelungată — uneori, zeci de ani — se resimte tot mai mult necesitatea utilizării calculelor de actualizare cu ocazia fundamentării eficienței economice

a noilor obiective de investiții. Această necesitate se accentuează dacă ținem seama că pe parcursul duratei de existență a unui obiectiv și în condițiile de dezvoltare a societății contemporane, progresul tehnico-științific cunoaște forme de materializare ce apar în ritmuri tot mai accelerate; ceea ce astăzi este nou și performant miine poate fi vetust, demodat, rămas în urmă. De aceea se impune ca la adoptarea deciziei pentru noile obiective de investiții să se efectueze calcule de actualizare privind compararea între cheltuielile ce se fac în prezent și rezultatele ce se vor obține pe parcursul funcționării acestora.

Un alt aspect, colateral calculului de actualizare, dar generat de amplificarea participării la diviziunea internațională a muncii, îl constituie necesitatea evaluării mai precise a cheltuielilor de producție pentru producerea mărfurilor exportate de noile obiective. După cum este cunoscut, comparația dintre cheltuielile interne pentru realizarea unui produs și prețul obținut pe piața externă prin export se realizează cu ajuto-

rul indicatorului curs de revenire net. Se impune însă perfecționarea metodologiei de calcul al acestui indicator pentru produsele din nomenclatorul de export, astfel încât în volumul cheltuielilor de producție să se includă și cheltuielile în valută efectuate în ramurile conexe care vor furniza: materiile prime, materialele, combustibilii, energia ca și valuta cheltuită pentru obținerea utilajelor. Este de așteptat ca utilizarea unui astfel de calcul al indicatorului curs de revenire să modifice esențial unele opțiuni în ceea ce privește exporturile noastre la unele grupe de mărfuri, să orienteze structura schimburilor noastre externe spre acele produse care prezintă rentabilități superioare, calculele fiind efectuate nu numai din punctul de vedere îngust al întreprinderii producătoare, ci prin prisma mai largă a cheltuielilor ocazionate pentru întreaga economie națională.

La cele de mai sus se adaugă și necesitatea ca în calculele de actualizare să se aibă în vedere că în numeroase țări indicele de creștere a prețurilor este foarte ridi-

cat. Este de neconceput un calcul al eficienței investițiilor fără a se avea în vedere riscul valutar provocat de amplul fenomen inflaționist ce are loc pe piețele capitaliste.

6 După cum este cunoscut, țara noastră duce o largă politică de cooperare economică internațională.

Așa cum am mai arătat la deschiderea dezbaterii, în prezent sînt în curs de realizare 130 de obiective la care țara noastră este participantă împreună cu alți parteneri externi. Unele din aceste obiective se realizează sub egida organismelor internaționale. De aici rezultă necesitatea efectuării calculului de eficiență economică a investițiilor în conformitate cu metodologiile de fundamentare practicate de organisme internaționale sau de celelalte țări cu care cooperăm sau dorim să realizăm în viitor investiții comune.

prof. dr. Ion ROMĂNU

șeful Catedrei de eficiență economică a investițiilor
Academia de studii economice

Marketingul în conducerea modernă a întreprinderii

ÎN REZOLVAREA problemelor complexe pe care le ridică activitățile de conducere a aprovizionării, producției și desfacerii în întreprindere, marketingul s-a constituit ca o știință a modelării producției în conformitate cu cerințele pieței, ale consumatorilor. Practica arată că trebuie îndeplinite următoarele trei condiții:

— conducerile întreprinderilor trebuie să fie conștiente că natura problemelor de marketing este fundamental deosebită de cea a problemelor de producție;

— conducerile întreprinderilor trebuie să recunoască caracterul dinamic al problemelor de marketing — preferențele continue ce se produc pe piață, ea și pe canalele către piață;

— activitatea de marketing presupune o bună pregătire teoretică, care să permită abordarea întreprinderii ca sistem și să dea posibilitatea înțelegerii diferitelor funcții ale întreprinderii, inclusiv cea de marketing, în interdependența lor.

Concluzia pe care o putem trage este că între marketing și conducere, ca discipline și activități, există o unitate indestructibilă, mai ales în condițiile economiei planificate, unde marketingul se aplică atât în microconducere, cât și în conducerea macroeconomică. Să urmărim în continuare modul în care se manifestă în activitatea întreprinderii unitatea dintre funcția de marketing (investigarea pieței și a nevoilor de

consum): creșterea adaptabilității întreprinderii la dinamica mediului; satisfacerea în condiții superioare a nevoilor de consum; creșterea eficienței economice, celelalte funcții ale întreprinderii și funcțiile conducerii.

Marketingul fiind orientat spre cunoașterea și anticiparea evoluției pieței, iar previziunea fiind elementul principal al actului de conducere, reiese pregnant rolul lui în realizarea unei conduceri previzionale. El are o importanță deosebită în elaborarea prognozelor privind aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibil etc., privind lansarea în producție a noi produse, dar, mai ales, previziunile referitoare la desfacerea produselor finite, care presupun cunoașterea cererii, a dinamicii și a factorilor care o determină. Studiile de piață oferă o bogată bază informațională în fundamentarea planului, cunoscîndu-se că între plan și piață există o legătură organică.

Marketingul își aduce contribuția și la coordonarea eforturilor celorlalte compartimente ale unității economice. Studiile de specialitate vizînd optimizarea structurii produselor, pe baza prognozelor cererii și desfacerilor pe termen mediu și lung. Ele servesc astfel serviciilor tehnice, de cercetare-dezvoltare pentru adaptarea unei anumite linii de producție, pentru determinarea în consecință a cerințelor de utilaje, personal și pentru fundamen-

tarea bugetelor de cheltuieli. Legătura indisolubilă dintre marketing și funcția de coordonare reiese și din aceea că programele de marketing sînt integrate în planurile de activitate ale întreprinderilor. Programul de marketing permite conducerii să realizeze o coordonare a marketingului cu toate celelalte activități, oferind informații pentru luarea deciziilor, corespunzătoare strategiilor de dezvoltare. El constituie, în același timp, un principal instrument de planificare și de realizare a planului economic al unităților industriale.

Controlul, o altă dimensiune a conducerii, presupune o permanentă preocupare pentru folosirea optimă a mijloacelor și resurselor întreprinderii, creșterea rentabilității. Prevederea, desoperirea și lichidarea fenomenelor generatoare de rezultate negative și pagube materiale sînt trăsături importante ale controlului și ele se extind asupra situației economice și financiare în toate sectoarele. Între funcția de control — care constituie „ochiul conducerii” — și marketing există o strînsă legătură. **Aplicarea programelor de marketing impune un control permanent** în toate etapele desfășurării sale, permițînd întreprinderii să facă analize comparative ale rezultatelor obținute în raport cu obiectivele planificate și, în felul acesta, să ia toate măsurile de corecție atunci cînd realizările nu acoperă cheltuielile, pierzîndu-se muncă socială.

prof. dr. doc. Dumitru RUSU
asistent univ. **V. MUNTEANU**
Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași

CITITORII AU CUVÎNTUL

Dari de seama

CONFORM ultimelor reglementări, s-a stabilit ca dările de seamă statistice de stat privind aprovizionarea să se întocmească pentru toate materiile prime, materialele și produsele prevăzute în H.C.M. nr. 1270/1975, cu modificările aprobate prin H.C.M. nr. 264/1977, respectiv la unitatea noastră pentru 2093 poziții. Dacă ținem cont de faptul că o singură poziție din nomenclator cuprinde 5 până la 1 000 repere — ne facem o imagine mai clară asupra volumului de lucru necesar pentru calcularea și completarea celor 13 rubrici din formular Prm. (exemplul, pietrele de polizor care includ între 1 000 și 2 000 de repere).

Darea de seamă pe care o întocmește întreprinderea noastră, respectiv direcția comercială, cuprinde 61 pagini cu peste 2 500 rinduri, ceea ce necesită un volum deosebit de mare de ore de muncă, de imobilizare a referenților, merceologilor și funcționarilor. Ținând cont că sarcinile noastre de aprovizionare sînt deosebit de importante în perioada actuală (circa 17 000 poziții de plan, din care peste 7 000 numai pentru asigurarea benzii de montaj cu repere de la cei 120 colaboratori din țară) și avînd în vedere volumul mare de lucru pentru întocmirea dării de seamă Prm. propun să se reanalizeze necesitatea efectuării lunare a lucrării respective. Pentru o informare mai completă asupra justeței celor arătate de noi propun un sondaj la cîteva unități economice din țară pe această temă.

V. MUNTEANU

director comercial al Întreprinderii de autocamioane Brașov

Piese de schimb

PENTRU menținerea mașinilor și utilajelor în perfectă stare de funcționare este necesară planificarea riguroasă, științifică a reviziilor tehnice, reparațiilor curente și reparațiilor capitale și executarea lor la termenele stabilite. În acest scop noi recondiționăm unele piese de schimb pe care le readucem la cotele inițiale. În unele cazuri însă avem nevoie de piese de schimb, pe care nu le primim întotdeauna la termenele prevăzute în contract. Astfel, pentru podurile rulante M 2-62-6 avem nevoie de motoare electrice, roți de rulare, controlere cu came, pe care furnizorul nostru — U.M. Timișoara — întârzie să ni le expedieze. Înregistrăm neajunsuri și în procurarea sculelor pentru mașini-unelte. Colectivele întreprinderilor furnizoare ar trebui să înțeleagă că îndeplinirea planului nostru de producție este strîns legată de modul în care ne livrează piesele și în consecință să adopte măsurile necesare pentru respectarea prevederilor din contract.

Aurel MITREA

tăcăuș-specialist
la T.C.I. Cluj-Napoca

Simplificare

ÎN numărul 6/1978 al revistei se propune ca indemnizația pentru concediul de odihnă să fie suportată de către întreprinderea care a efectuat plata înainte transferului. Din considerentele menționate cu privire la modul greoi de aplicare a prevederii legale, rezultă necesitatea simplificării propuse, la care mă alătur

cu toată convingerea. Se impune însă și clarificarea situației în care transferul la o altă unitate se face înainte ca persoana să fi beneficiat de indemnizația de concediu pe anul respectiv.

Extinzînd principiul la care ne-am referit propun ca indemnizația de concediu de odihnă să fie suportată numai de unitatea care achită drepturile, indiferent de data cînd a avut loc transferul în interesul serviciului. În aceste condiții se elimină repetatelem demersuri ce se fac în prezent de către întreprinderi în vederea recuperării cotei părți din indemnizație.

Ion CÎRJALIU

director, Sucursala județeană
Vilcea a Băncii de Investiții

ECOURI

Decontare

REFERITOR la nota cu titlul de mai sus, din nr. 44/1977 al „R. E.”, facem următoarele precizări:

În conformitate cu prevederile pct. 39 din Normele metodologice nr. 2/1977 ale Băncii Naționale, cecurile din carnetele sau fără limită de sumă se pot folosi pentru efectuarea plăților cu caracter de frecvență privind livrările de mărfuri, executările de lucrări, prestațiile de servicii și alte cheltuieli ocazionale de acestea.

Potrivit prevederilor pct. 104 din aceleași norme, unitățile economice care livrează produse, execută lucrări sau prestează servicii sînt în drept să pretindă clienților, care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, asigurarea anticipată a sumelor necesare efectuarea plăților.

Indiferent de forma sau instrumentul de decontare folosit, potrivit prevederilor art. 131 din Legea finanțelor și pct. 14 din Normele metodologice unitățile socialiste sînt obligate să ceară plata numai după predarea sau expedierea produselor către beneficiari, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor, iar beneficiarul este obligat să efectueze plata după preluarea și recepția produselor, respectiv recepția lucrărilor sau serviciilor.

Fără de această situație, rezultă că atît întreprinderile de transport auto, care în mod abuziv, au condiționat prestarea serviciilor de efectuarea plăților cu anticipație, pe bază de cecuri din carnetele cu limită de sumă, cît și beneficiarii care au plătit în acest fel, nu au respectat dispozițiile legale.

R. CIURILEANU

director general
în Ministerul Finanțelor

Energie

REFERINDU-NE la articolul „Economisirea energiei și combustibililor — problemă de interes național”, publicat în nr. 46/1977, vă informăm următoarele:

Funcționarea războiului de țesut Oficine Galileo a fost astfel concepută din construcție încît la ruperea firului de urzeală, să se oprească automat prin de-cuplare mecanică, motorul continuînd să funcționeze în gol. Avînd în vedere acest lucru și ținînd cont de eforturile deosebite ce se fac în prezent pentru economisirea energiei, comisia tehnică de inovații și raționalizări din unitatea noastră a luat în considerare propunerea de raționalizare efectuată de un colectiv privind limitarea mersului în gol la aceste războaie

prin introducerea de aparataje suplimentar (relee de timp, microînterupătoare, butoni comandă). Această raționalizare se experimentează la un număr de șapte războaie. Pentru introducerea acestor relee am comandat la „Electromagnetica” două tipuri de relee de timp. Sperăm să le primim în timp util.

Pînă la sosirea aparatajului și generalizarea raționalizării propuse, personalul secției țesătorie este instruit periodic pentru a întrerue manual motorul războiului de țesut în caz că operațiunea ce o execută țesătoarea se apreciază a se efectua într-un timp mai lung de 30 secunde.

Teodora AVRAM

director al
Întreprinderii integrate
de lînă Constanța

ECONOMISIREA severă a energiei electrice, reducerea stăruitoare a consumurilor, constituie o problemă fundamentală și în cadrul Combinatului siderurgic Reșița. Pentru recuperarea depășirii de energie electrică, menționată și în articolul din „R.E.” vor fi luate următoarele măsuri: se va schimba schema de alimentare a combinatului, ceea ce va conduce la micșorarea pierderilor de energie electrică; se va îmbunătăți calitatea reparațiilor la utilaje și instalații; iluminatul interior și exterior se va reduce cu peste 50%.

ing. Constantin SAVU

director general al centralei
industriale siderurgice
Reșița

Exigente

ASPECTELE relatate în articolul „Exigente sporite în stabilirea și realizarea nomenclatorului de produse”, apărut în nr. 46/1977, corespund realității. Sintem conștienți că rezultatele obținute puteau fi mai bune și stă în atenția noastră perfecționarea în continuare a activității.

Trebuie să arătăm însă că valoarea stocului de producție neterminată și ca urmare, variația de stoc realizată este ridicată datorită prelungirii ciclului de fabricație. Această prelungire este determinată la rîndul ei de faptul că în studiul tehnico-economic de realizare a investiției s-a prevăzut ca piesele turnate pe care le aprovizionăm să fie eboșate, detensionate, grunduite. În realitate, datorită lipsei de capacitate de producție la eboșare în turnătoriile de fontă (în mod deosebit la I. M. Roman), piesele sînt livrate neeboșate. Ca urmare, ciclul de fabricație la piesele mari se prelungeste cu minimum două luni, timp necesar eboșării la întreprinderea noastră, transportului și detensionării la I. M. Roman și apoi transportului înapoi la I.M.U. Bacău pentru sablare și grunduire.

În general, piesele mari turnate pe care le primim au multe defecte și, ca urmare, la noi se fac operațiuni suplimentare de remaniere prin plăcuire și dopuire, evîlind astfel rebutarea lor totală și returnarea la furnizor. Aceasta însă lungește ciclul de fabricație cu cca. 40% pentru piesele respective, lucru de care nu s-a ținut cont la determinarea capacității de producție.

V. TALPĂ

director al Întreprinderii
de mașini unelte Bacău

RESURSELE ANALIZEI TEHNICE A VALORII LA PRODUSE DE COMPLEXITATE REDUSĂ

IN CONTEXTUL măsurilor stabilite de către conducerea de partid și de stat, privind perfecționarea mecanismului conducerii economice și financiare, hotărârea de a se pune la baza dezvoltării producția netă, ca principal indicator al planului economic, rezolvă o condiție de principiu pentru generalizarea metodei analizei tehnice a valorii în modernizarea produselor existente și conceperea de produse noi. Urmărirea în principal a valorii adăugate, a ceea ce se produce nou în societate vo înlătura tendința de a consuma inutil materiale scumpe pentru o producție de tehnicitate redusă, adică tocmai ceea ce reprezintă o frână artificială în extinderea A.V.

Este de așteptat și de dorit să intervină modificări pozitive și în atitudinea acestor conducători de întreprinderi care încearcă să justifice inerția în aplicarea metodei, pretextând că ea este adecvată doar produselor de mare complexitate, la care se pot obține reduceri spectaculoase ale costurilor materiale. Atitudine fundamental greșită, căci economia națională este interesată în folosirea chibzuită a tuturor resurselor, în orice întreprindere, la orice produs, chiar și cel mai simplu, iar unitățile productive, la rândul lor, trebuie să fie interesate în valorificarea oricărei posibilități de mărire a economiilor, a beneficiilor, ca sursă pentru autofinanțare.

Cele două exemple pe care le prezentăm mai jos, referitoare la producția de ambalaje, ilustrează tocmai rezultatele unor astfel de inițiativă în acest vast domeniu al produselor de complexitate redusă.

Funcții identice, costuri mai mici

SACUL 60/110, confecționat din pînză 8804/121, are o pondere importantă în producția fizică a întreprinderii bucureștene „Industria Iutei”. Ținând seama de acest considerent, consiliul oamenilor muncii a hotărât ca el să fie supus analizei valorii, în vederea reducerii cheltuielilor materiale.

Acest tip de sac (cu lungimea de 110 ± 2 cm și lățimea de 60 ± 1 cm) se utilizează pentru ambalarea unor produse chimice, alimentare și cereale și transportul lor. Sacul se croiește dintr-o singură bucată pe direcția firului de urzeală sau bătătură, se încheie lateral și la fund, iar gura se țivește prin îndoire de două ori (2 cm) a țesăturii spre exterior. După umplere, este cusut la gură sau legat.

O analiză teoretică a permis stabilirea funcțiilor elementare de întreținere, respectiv a calităților cerute produsului:

A — păstrarea integrității încărcăturii în cursul depozitării și transportului;

B — rezistență la șoc;

C — nedestrămarea țesăturii la gura sacului în cazul coaserii sau legării;

D — poartă informații.

Nivelele de importanță a funcțiilor în valoarea de întreținere a produsului au fost determinate prin interogarea unui număr de 51 de subiecți, care au apreciat cu note de la 1 la 10 importanța ce au acordat-o fiecărei funcții în parte. Pe baza punctajului fiecărei funcții s-a calculat ponderea acesteia, pe baza matricei din tabelul nr. 1.

Pentru realizarea fiecărei funcții elementare se efectuează cheltuieli constând în materie primă, manoperă, regie.

Tabelul nr. 1

Ponderea funcțiilor în valoarea de întreținere pe baza punctajului funcțiilor

Funcția	A	B	C	D	TOTAL
A	1	0	0	0	
B	1	1	0	0	
C	1	1	1	0	
D	1	1	1	1	
Pondere	4	3	2	1	10
%	40	30	20	10	100

Dimensionarea economică a funcțiilor produsului este cea din tabelul nr. 2.

S-a analizat relația dintre costuri și nivelul funcțiilor în valoarea de întreținere a produsului, alcătuiindu-se diagrama costuri-nivele funcții pe baza datelor din tabelul nr. 2.

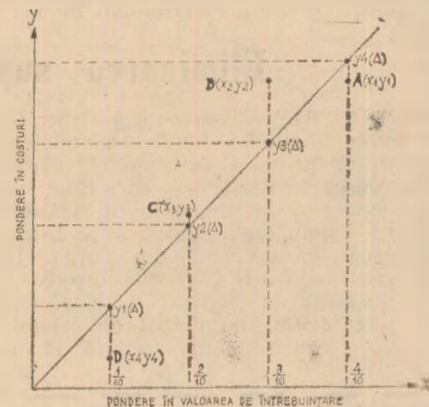
Tabelul nr. 2

Ponderea funcțiilor în valoarea de întreținere, comparativ cu costul de producție

Funcția	Pondere în valoarea de întreținere a produsului (x)	Cost unitar lei (y)
A	4	7,43
B	3	7,36
C	2	4,03
D	1	0,08
Total	10	18,90

Construind dreapta de proporționalitate medie, putem evalua disproporționalitatea între costurile funcțiilor și contribuția lor la valoarea de întreținere a produsului. Dreapta, având ecuația $y = ax$, trebuie să se abată cât mai puțin posibil de la punctele reale, adică $(y - ax)^2$ să fie minim. Prin rezolvarea ecuației se obțin următoarele valori: $y_1 = 1,05$; $y_2 = 2,10$; $y_3 = 3,15$; $y_4 = 4,20$.

Construind diagrama, vom obține:

Din diagramă se constată că funcțiile B și C se găsesc deasupra dreptei de proporționalitate, ponderea lor în costuri fiind superioară ponderii în valoarea de întreținere; deci, către acestea trebuie să se îndrepte atenția în vederea reducerii costurilor.

Pentru a echilibra ponderea costurilor funcțiilor B și C s-a analizat, cu organele tehnice din întreprindere, înlocuirea — la încheierea sacilor — a firului de bumbac + P.E. 17/2/5 cu fir de iută Nm 2/2, mai ieftin cu circa 52%, însă acesta nu a corespuns în procesul tehnologic, neavând o firețe uniformă, ceea ce ar fi dus la frecvente ruperi. Nu a dat rezultate nici experimentarea firului de bumbac Nm. 20/3, care de asemenea este mai ieftin, însă — deși are o firețe uniformă — nu prezintă rezistența necesară. În aceste condiții, s-a analizat posibilitatea de a se croi sacul în alt mod, astfel încât lungimea să rezulte din lățimea pînzei 8804/110, eliminându-se tivul de 2 cm; funcția C — „nedestrămarea pînzei la gura sacului” este asigurată de marginea pînzei, ce rezultă chiar din război.

Dimensionarea economică a funcțiilor produsului se prezintă acum ca în tabelul nr. 3 (pag. 16).

Rezolvînd din nou ecuația $y = ax$, s-a constatat că $y_1 = 1,07$; $y_2 = 2,14$; $y_3 = 3,21$; $y_4 = 4,28$.

În noua diagramă costuri-nivele funcții ale produsului (vezi figura din

pag. 16). funcțiile A, C, și D au apărut sub dreapta de proporționalitate, singura funcție ce se menține deasupra acesteia fiind funcția B.

Deși raportul costuri-nivele funcții s-a apropiat de dreapta de proporționalitate, mai există posibilități de im-

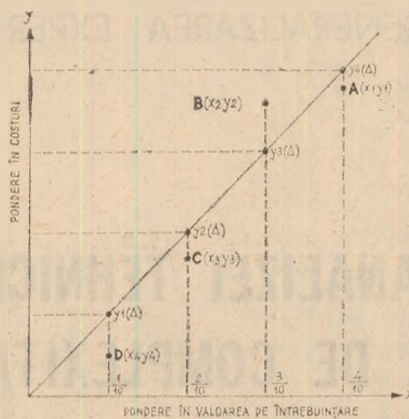
Tabelul nr. 3

Ponderea funcțiilor în valoarea de întrebuințare, comparativ cu costul de producție — varianta propusă

Funcția	Ponderea în valoarea de întrebuințare a produsului (x)	Cost unitar lei (y)
A	4	7,29
B	3	7,21
C	2	3,11
D	1	0,08
TOTAL	10	17,69

bunătățire, prin aplicarea în continuare a analizei valorii.

Prin varianta propusă se elimină operația de încheiere a sacului la gură, obținându-se economii de ma-

teric primă, manoperă și regie. La nivelul cantității prevăzute în planul pe 1978, economia totală scontată este de 363 000 de lei.

Apreciem că metoda poate fi extinsă și la alte tipuri de saci (50/80; 60/110 grei; 70/110 ș.a.) ce se fabrică de întreprinderile din cadrul Centralei industriei mătășii, inului și cîncpii.

Nicușor ANDRONE
contabil-șef la întreprinderea „Industria iutei”-București

Eliminarea supradimensionărilor

REDUCEREA consumului specific de masă de sticlă — deci economisirea materiilor prime și a energiei pentru producerea acesteia — constituie o preocupare și un domeniu de acțiune pentru conducerea colectivă a întreprinderii de sticlărie din Turda. În vederea realizării acestui obiectiv a fost încheiat un contract de colaborare cu cabinetul municipal de organizare economico-socială, iar în întreprindere a fost constituit un colectiv larg de cadre tehnice și economiști, cu sarcina de a studia prin metoda analizei valorii posibilitățile de reducere a costurilor la borcanele tip B de 420 ml și Gex de 340 ml, care se fabrică în cantități anuale de peste 100 milioane de bucăți.

Investigarea raportului între importanța funcțiilor și costurile aferente acestora a dus la concluzia că grosi-

mea peretelui de sticlă (deci masa) borcanului, prevăzută în standard, este supradimensionată în raport cu cea necesară satisfacerii funcției de a proteja conținutul, chiar în condițiile în care aceste ambalaje sînt refolosibile, deci supuse la manipulări multiple.

Soluția tehnică ce s-a impus — **modificarea matrițelor metalice pentru confecționarea automată a produselor** — s-a dovedit de două ori avantajoasă. Se realizează, prin reducerea grosimii borcanelor în limitele rezistenței realmente necesare, o economie de 2400 tone de sticlă anual (echivalind valoare cu 1.2 milioane de lei), cantitate ce se dublează prin intrarea în funcțiune a noi capacități de producție. Matrițele înseși, în noua concepție constructivă, sînt mai ieftine, iar întrucît ele se înlocuiesc după un anumit număr de cicluri de fabricație, **diminuarea costurilor de confecționare însumează anual zeci de mii de lei.**

Se află în studiu și alte propuneri interesante. Laboratorul chimic al întreprinderii a avansat ideea unei rețele bazate pe folosirea de materii prime mai ieftine, înlocuindu-se praful de marmură adus din județul Bihor cu calcare locale, feldspatul cu alumina, renunțându-se la măcinarea excesivă — și costisitoare — a unor materiale. Diminuări ale costurilor s-ar putea obține și prin folosirea unor ambalaje mai eficiente decît cele actuale pentru livrarea produselor de sticlă, ceea ce presupune studii și acțiuni corespunzătoare în fabricile de resort.

Petre DANCIU
Cluj-Napoca

Actualități din activitatea întreprinderilor model

ANUL acesta, în 17 unități ale industriei ușoare urmează a fi generalizate — potrivit specificului fiecăreia dintre ele — 13 măsuri care, la întreprinderea textilă „Moldova” din Botoșani, au asigurat depășirea cu 7 150 de lei pe persoană a nivelului planificat pe 1977 și productivității muncii. Eficiența estimată: o economie relativă de 88 de persoane. Printre măsurile cu cea mai largă arie de extindere se numără: perfecționări tehnice și de organizare vizînd reducerea efortului fizic, aplicarea sistemului de prelucrare automată a datelor în diferite activități, studiul privind determinarea structurii sortimentale.

FĂCĂ de nivelul prevăzut, de 38,6%, aportul măcăreia dintre ele — 13 măsuri care, la întreprinderea muncii în 1977 la Filatura de lină pieptănată din Miercurea Ciuc a fost de numai 26,7%, ceea ce explică în mare parte faptul că la indicatorul respectiv a fost realizat planul, dar nu și angajamentul suplimentar. Situația se cere radical schimbată în perspectiva obiectivului de a mări productivitatea muncii în 1980, față de nivelul atins în anul trecut, cu 30% în expresie valorică și cu 22% în expresie fizică (la principalul produs — fire PNA). În acest sens, se prevede ca ponderea eficienței progresului tehnic în eficiența totală a programului de transformare a întreprinderii în unitate model să evolueze astfel: în 1978 — 61,2%, în 1979 — 74,7%, în 1980 — 79,4%.

SPECIALIȘTII Combinatului de fire și fibre sintetice Iași s-au bucurat de colaborarea cadrelor din înrîmămîntul superior și a Cabinetului județean de organizare economico-socială în elaborarea și definitivarea unor studii privind îmbunătățirea tehnologiei de filare a firelor poliesterice textile, rospirea în masă a acestora, transportul containerizat al materiei prime ș.a. A fost, de asemenea, elaborat și aplicat un studiu referitor la mecanizarea și centralizarea transportului de materii prime și auxiliare de la depozit la secțiile de producție (care a fost transmis pentru generalizare unor întreprinderi ale industriei ușoare și industriei materialelor de construcții). Efectele prezumate ale implementării acestor studii au fost luate în calcul la stabilirea nivelelor productivității muncii, în unități fizice, care vor trebui atinse în 1980 (în % față de 1977): la fibre poliesterice — 128, la fire poliesterice — 120, la fibre poli-propilenice — 150.

PE baza unor contracte de colaborare, cadre didactice de la Institutul de petrol din Ploiești participă la rezolvarea unor teme importante pentru Combinatul petrochimic Brazi: ameliorarea fabricației de etilenă prin gruparea optimă a valorilor parametrilor permiși de proiect, integrarea noilor absolvenți în activitatea de producție. Facultățile de tehnologie textilă și inginerie chimică ale Institutului politehnic Iași au contribuit la elaborarea unui studiu de optimizare a tehnologiilor de fabricație la întreprinderea textilă „Moldova” din Botoșani. În schimb, Filatura de lină pieptănată din Miercurea Ciuc, întreprinderea „23 August” din Satu Mare, Combinatul siderurgic Reșița, Laminorul de tablă din Galați, „Colorom”-Codlea, întreprinderea de tricotație „Zimbrul” din Succara ș.a. nu au beneficiat, în tot cursul anului trecut, de sprijinul specialiștilor din înrîmămîntul superior. Oare unitățile-model nu ar trebui să constituie un teren prioritar al integrării înrîmămîntului cu cercetarea și producția?

Mic dicționar economic

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE DE PRODUCȚIE

CHELTUIELILE materiale de producție reprezintă un concept complex care oglindește munca socială înmagazinată în mijloacele de producție utilizate de societate în procesul dezvoltării economice. Acest concept include costurile mai multor elemente constitutive ale producției: materii prime, materiale, combustibili, energie, apă și amortizări. În legătură cu cheltuielile materiale problema cheie este **reducerea lor**, obiectiv cărui partidul nostru îi acordă o importanță deosebită.

În esență, reducerea cheltuielilor materiale înseamnă economisirea muncii sociale înmagazinată în mijloacele de producție. Aceasta privește de fapt **gospodărirea rațională, cu maximă eficiență** a fondurilor de producție. Semnificația reducerii cheltuielilor materiale este dublă: a) se realizează o micșorare a costului producției deoarece cheltuielile materiale reprezintă o componentă a costului cu pondere ridicată, mai ales în ramurile industriei prelucrătoare; b) are loc o sporire a venitului național; aceasta ca urmare a faptului că valoarea unei cantități oarecare de mijloace de producție se regăsește într-un volum sporit de valori de întrebuințare, pentru obținerea cărora a fost necesară o cantitate sporită de muncă vie creatoare a unui venit național mai mare.

Reducerea cheltuielilor materiale de producție reprezintă o necesitate obiectivă a progresului economic și decurge direct din cerințele legii economice fundamentale a socialismului. Pe de o parte, scăderea costului producției și pe această bază a prețului de vânzare, iar pe de altă parte, creșterea venitului național care are loc sub incidența reducerii cheltuielilor materiale de producție creează, deopotrivă, condiții atât pentru creșterea mai accelerată a economiei cît și pentru satisfacerea mai deplină a nevoilor oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor de trai. Pornind tocmai de la aceste considerente s-a prevăzut ca ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă la circa 53—54% în 1985, iar în anul 1990 să reprezinte circa 50%, adică aproape de nivelul înregistrat în țările dezvoltate. La nivelul anului 1980, scăderea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale de producție echivalează cu un venit național suplimentar de circa 14 miliarde lei.

Cîteva precizări pe marginea creșterii venitului național ca urmare a reducerii cheltuielilor materiale de producție. Explicația unei creșteri mai rapide a venitului național față de parametrii de reducere a cheltuielilor materiale constă în reorientarea în bună măsură a mijloacelor obținute prin reducerea cheltuielilor materiale către ramuri sau subramuri de mai mare tehnicitate, sporind astfel gradul de valorificare a materialelor. Dacă socotim egală cu 1 valoarea unei tone de metal dintr-un vagon de marfă obișnuit, aceasta crește de 5 ori dacă este încorporată într-un autoturism, de 9 ori în strunguri carusel și de 223 ori într-un calculator „Felix”.

Privită pe alt plan, acela al ritmului de dezvoltare, reducerea cheltuielilor materiale echivalează cu o sporire a mijloacelor de producție de care dispune societatea, deschizînd calea depășirii producției planificate, a accelerării progresului. În urma eforturilor făcute și succeselor obținute de oamenii muncii în primii doi ani ai actualului cincinal, precum și a acțiunii inițiate de conducerea partidului, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** personal, a devenit posibilă depășirea prevederilor de reducere a cheltuielilor materiale ale producției și investițiilor. Pe această bază a fost elaborat Programul de măsuri suplimentare pentru dezvoltarea economico-socială a României pe perioada 1976—1980, aprobat de Conferința Națională a partidului. Acest program asigură dezvoltarea mai puternică decît fusese prevăzută la Congresul al XI-lea, a forțelor de producție, a unor ramuri ale economiei naționale, a productivității muncii, obținîndu-se pe întregul cincinal o producție industrială suplimentară de 100—130 miliarde lei, o producție agricolă superioară prevederilor. Înfăptuirea programului de creștere mai rapidă a economiei în actualul cincinal în lumina măsurilor inițiate la Conferința Națională a partidului este o condiție esențială a reducerii decalajului față de statele avansate, a înscrierii României într-o perspectivă apropiată — anul 1985 — în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Reducerea cheltuielilor materiale se prezintă ca o **acțiune complexă**, care se realizează pe căi multiple, menite să instaurze un spirit riguros de economisire și eliminare a risipei de orice fel. **Reducerea consumurilor de combustibil și energie, în general a consumurilor materiale** este în acest sens problema numărul unu care determină însăși eficiența economică, creșterea venitului național, dezvoltarea economiei noastre. Pentru realizarea acestui imperativ, așa cum adeseori s-a subliniat în documentele de partid, țara noastră are mari rezerve, ilustrate, între altele, de faptul că pentru o unitate de produs social se consumă de două ori mai mult combustibil și energie decît în țările dezvoltate. Micșorarea consumurilor poate avea loc prin: îmbunătățirea permanentă a normelor de consum potrivit condițiilor tehnice create; îmbunătățirea calității materiilor prime, materialelor și semifabricatelor consumate în producție; introducerea tehnicii și tehnologiei moderne, reproiectarea produselor cu gabarite exagerate, îmbunătățirea indicilor de folosire a capacităților de producție; ridicarea calificării personalului etc.

Pentru reducerea cheltuielilor materiale o dată cu creșterea și diversificarea producției sociale capătă o importanță sporită eliminarea rebuturilor, recuperarea produselor secundare și folosirea deșeurilor, a oricăror produse care după utilizare nu-și pierd proprietățile fizico-chimice și anumite calități inițiale. Sînt necesare în mai mare măsură strîngerea și colectarea lor, inclusiv de la cetățeni. Perfectionarea proceselor de producție, întărirea controlului de calitate asupra întregii activități de producție, ridicarea răspunderii cadrelor, a tuturor oamenilor muncii pentru utilizarea potențialului pot însă diminua substanțial deșeurile și rebuturile.

Reducerea cheltuielilor materiale are loc și prin îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe ale întreprinderilor, mai ales acolo unde ponderea amortizărilor este ridicată (industria extractivă, petrolieră, a gazului metan, a cărbunelui). Acest obiectiv se poate îndeplini prin folosirea integrală a mașinilor și utilajelor, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, printr-o mai bună întreținere a mijloacelor de muncă, micșorarea cheltuielilor de reparații, prin folosirea mai bună a suprafețelor de producție.

Efectele economice ale micșorării cheltuielilor materiale de producție se concretizează în primul rînd în lărgirea bazei energetice și de materii prime, precum și în sporirea disponibilităților de fonduri fixe fără investiții suplimentare și implicit, fără creșterea acumulărilor. În al doilea rînd, are loc valorificarea mai bună a mijloacelor de producție importate, contribuind la realizarea unor însemnate economii de devize. În al treilea rînd se remarcă un proces sistematic de ridicare a nivelului de trai.

Fără îndoială, odată cu intensificarea dezvoltării economice a țării pe seama disponibilităților ce apar din reducerea cheltuielilor materiale ale producției și investițiilor, precum și prin aplicarea altor măsuri se realizează creșterea mai substanțială a retribuției, a veniturilor oamenilor muncii. Sînt argumente care demonstrează cu prisosință necesitatea îndeplinirii depline a programului de reducere a cheltuielilor materiale ale producției și investițiilor, parte componentă a politicii științifice a partidului de ridicare a țării pe noi culmi ale progresului și civilizației. Ca producători, proprietari și beneficiari ai rezultatelor producției, pe deplin interesați atît în reducerea cheltuielilor materiale cît și în creșterea venitului național, toți oamenii muncii sînt adine implicați în buna gestionare a întreprinderii în care lucrează. Dezvoltarea și afirmarea tot mai puternică a autoconducerii muncitorești constă tocmai în creșterea responsabilității fiecăruia și a tuturor pentru introducerea unui spirit de bună gospodărire a mijloacelor de producție, pentru economisirea fiecărui gram de materie primă sau material, a fiecărui kilowat-oră de energie, a tuturor cheltuielilor de producție.

conf. dr. Ghiță Paul TĂNASE

6

PRODUCȚIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONDIȚIILE EXISTENȚEI PRODUCȚIEI DE MĂRFURI ȘI TRĂSĂTURILE EI ÎN SOCIALISM

Bunurile necesare existenței omului nu s-au prezentat întotdeauna sub formă de mărfuri. Pînă spre epoca descompunerii comunei primitive, oamenii erau nevoiți să-și producă în propria lor gospodărie aproape toate obiectele de consum. Acest mod de organizare a economiei, în care toate nevoile se satisfac din producția proprie a gospodăriilor, se numește economie naturală.

Cu timpul, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, producătorii au început să se specializeze, adică să producă fiecare o gamă restrînsă de bunuri sau chiar un singur fel de obiecte, în cantități care depășeau nevoile proprii; a apărut deci diviziunea socială a muncii. În această situație, partea de producție care depășește nevoile consumului propriu începe să fie schimbată contra altor feluri de bunuri, a căror producere este „specialitatea” altor producători. De aceea, diviziunea socială a muncii este baza cea mai generală a producției de mărfuri; această condiție nu este însă suficientă pentru apariția producției de mărfuri. Pentru transformarea bunurilor în mărfuri mai este obligatorie starea de autonomie a producătorilor, adică posibilitatea fiecărui producător de a hotărî singur obiectul, cantitatea și destinația producției. În măsura în care se întrunesc simultan aceste două condiții, economia naturală se destramă și lasă locul unui nou mod de organizare a economiei: producția de mărfuri. Prin producția de mărfuri se înțelege, deci, acea organizare a economiei sociale în care produsele sînt create de către producători autonomi, fiecare fiind specializat în producerea unui anumit bun, astfel încît, pentru satisfacerea nevoilor, este necesară vînzarea-cumpărarea de produse pe piață.

În economia socialistă se întrunesc cele două condiții generale ale producției de mărfuri, în forme specifice acestui mod de producție.

Astfel, diviziunea socială a muncii se adîncește rapid, ca o necesitate izvorîtă din legea creșterii necontenite a productivității muncii. Apar noi și noi ramuri și subramuri economice, mai ales industriale, se creează tot mai multe profesii și specialități noi, acest proces fiind impulsionat de revoluția tehnico-științifică contemporană. În această situație, este inevitabilă lărgirea și intensificarea cooperării dintre toate unitățile economice, precum și dintre ramurile și subramurile economiei naționale. Cooperarea în muncă și specializarea în producție sînt cuprinse în planul unic al dezvoltării economiei naționale.

Cea de-a doua condiție a existenței producției de mărfuri, autonomia producătorilor, se prezintă în mai multe ipostaze determinate de formele proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, după cum urmează: 1) proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție îi grupează pe producători în două mari categorii: unitățile economice de stat și unitățile cooperatiste; fiind vorba de proprietari diferiți, între unitățile de stat — pe de o parte — și cele cooperatiste — pe de altă parte —, precum și între cooperative, schimburile de activități (cooperarea în muncă) trebuie să fie, în principiu, schimburi echivalente. Or, aceasta implică nevoia de a se recurge la instrumentele vînzării-cumpărării, deci la categoriile producției de mărfuri; 2) între unitățile economice de stat, cu toate că ele aparțin aceluiași proprietar, schimburile se efectuează tot ca între producători independenți, din cauza autonomiei ce se conferă unităților organizate și conduse prin metoda gestiunii socialiste, metodă care, la rîndul ei, este impusă de principiul utilizării cu maximă eficiență a resurselor economiei naționale; 3) în această fază de dezvoltare a socialismului mai există și proprietatea individuală a micilor producători necooperativizați; între aceștia, precum și în raporturile lor cu celelalte categorii de producători, schimburile de bunuri se fac tot prin vînzare-cumpărare; 4) repartitia după muncă și procurarea bunurilor de consum — procese economice fundamentale — se înfăptuiesc tot cu ajutorul instrumentelor valorice, care permit

afit măsurarea muncii fiecărui membru al societății cît și stabilirea părții care îi revine din rezultatele producției sociale și care constituie obiectul proprietății personale.

Formele specifice de manifestare a celor două condiții ale existenței producției de mărfuri și, în ultimă analiză, natura proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, determină ca producția de mărfuri socialistă să aibă următoarele caracteristici:

1 producția de mărfuri și în socialism este o producție planificată, lipsită de crize economice și subordonată intereselor tuturor oamenilor muncii, care au dobîndit tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii;

2 producția de mărfuri în socialism este o producție planificată, în care mărfurile forța de muncă, pămîntul, bogățiile subteranului, apele, pădurile etc.;

3 unele dintre categoriile economice care reflectau esența producției capitaliste de mărfuri, ca profitul, capitalul, salariul etc. dispar în societatea socialistă; alte categorii, cum ar fi valoarea, banii, prețul se mențin, dar capătă sensuri și implicații noi. Ele, împreună cu noile categorii apărute, cum sînt gestiunea economică și fondurile unităților economice socialiste, retribuția pentru muncă, venitul net etc. reflectă relații de producție socialiste și devin pirghii și instrumente de organizare și conducere planificată a producției sociale.

VALOAREA DE ÎNTREBUIȚARE ȘI VALOAREA MĂRFII ÎN SOCIALISM

Prin marfă se înțelege un bun creat de munca omenească, destinat schimbului pe piață. Pentru ca un bun să

fie marfă, el trebuie să aibă simultan valoare de întrebuințare și valoare.

Valoarea de întrebuințare constă din capacitatea mării de a satisface o anumită necesitate a omului, a societății, de a fi utilă. Ea rezultă din însușirile fizice, materiale ale obiectului și, în ultimă instanță, din modul specific în care s-a cheltuit forța de muncă a omului pentru a crea marfa, potrivit cu specializarea producătorului; de aceea, spunem că din punct de vedere al capacității sale de a crea o anumită valoare de întrebuințare munca are un caracter concret.

În socialism, valoarea de întrebuințare ocupă locul hotărîtor în organizarea producției de mărfuri. Obiectivul nemijlocit al politicii economice este obținerea unei mase cît mai mari și mai variate de bunuri, pentru satisfacerea cît mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății.

Importanța acordată creșterii calității provine din faptul că aceasta este o cale de creștere a eficienței economice, a creșterii nivelului de trai, a participării cu mai bune rezultate la schimburile economice internaționale. Mărfurile de calitate superioară ne permit satisfacerea unui volum mai mare de necesități cu aceeași cheltuială de resurse naturale și de muncă. De aceea, „îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice, ridicarea nivelului tehnic și perfecționarea tehnologiilor de fabricație” constituie o direcție de acțiune înscrisă în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Valoarea de întrebuințare, singură, nu face din obiecte niște mărfuri. Pentru a deveni marfă, un obiect trebuie să poată fi schimbat contra altuia, deoarece, prin definiție, marfa este un produs al muncii omenești, capabil să satisfacă o anumită trebuință socială și care este destinat vînzării-cumpărării. Or, pentru a putea fi schimbată cu alta, orice marfă trebuie să conțină un element comun cu toate celelalte mărfuri, un element pe baza căruia valorile de întrebuințare să poată fi comparate, oricît de diferite ar fi ele. Elementul comun tuturor mărfurilor este munca cheltuită pentru a le produce. Numai ea dă valoare mărfurilor. Așadar, prin valoare, se înțelege munca omenească materializată în marfă. Din acest punct de vedere,

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

munca are un caracter abstract, adică este privită doar ca o simplă cheltuire de energie fizică și intelectuală a omului.

Valoarea, ca latură componentă și definitorie a mărfurilor, are un rol foarte important în economia socialistă. Cerințele producției socialiste nu se reduc la obținerea în orice fel a unei mase crescînde de valori de întrebuințare, ci implică necesitatea ca bunurile să fie produse cu o cît mai redusă cheltuială de muncă socială, deci la o valoare cît mai mică. De aceea, valoarea în societatea socialistă este un instrument prețios pentru organizarea muncii sociale, pentru repartizarea resurselor, pentru reglementarea circulației mărfurilor.

Pentru a fi un instrument în sensurile arătate, valoarea trebuie să capete o expresie de mărime, adică să fie măsurată. Măsura valorii mărfii este dată de cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei, iar aceasta se măsoară în timp de muncă. Cu cît timpul necesar pentru a produce o unitate dintr-o marfă este mai lung, cu atît valoarea acelei mărfi este mai mare — și invers. Dar una și aceeași specie de marfă poate fi produsă de mai mulți producători, de către mai multe unități economice. Fiecare are condiții de producție specifice: lucrători mai calificați sau mai puțin calificați, mașini mai moderne sau mai învechite etc. Deci, fiecărui producător îi trebuie un timp de producție diferit de al altora; acest timp se numește timp de muncă individual și prin el se exprimă valoarea individuală a mărfurilor. Pe piață mărfurile nu se schimbă însă pornind de la valoarea individuală, deoarece, în acest caz, cu cît condițiile de producție ale unui producător sînt mai slabe, cu atît valoarea mărfii sale ar fi mai mare, ceea ce ar contrazice interesele de ansamblu ale consumatorilor. Mărfurile se schimbă pe piață la valoarea lor socială, care este dată de timpul de muncă socialmente necesar. Prin timp de muncă socialmente necesar se înțelege timpul de muncă cerut pentru a produce o valoare de întrebuințare oarecare în condițiile de producție normale din punct de vedere social și cu gradul social mediu de îndemnare și intensitate a muncii.

BANII ȘI FUNCȚIILE LOR ÎN SOCIALISM

În mod practic, valoarea mărfurilor nu se calculează în unități de timp de muncă. Aceasta ar fi o operație extrem de dificilă dacă avem în vedere imensa varietate de mărfuri existente și marea diversitate a condițiilor de producție. Printr-o îndelungată practică social-istorică, în rolul de intermediar în schimbul de mărfuri s-au consacrat banii. Din lumea imensă a mărfurilor de tot felul s-a desprins una singură care s-a impus în rolul de a măsura și a exprima valoarea tuturor celorlalte mărfuri. Aceasta marfă, care îndeplinește în circulația mărfurilor rolul de echivalent general, poartă denumirea de bani. Conținutul banilor îl constituie metalele prețioase, mai ales aurul. Într-un sens, banii sînt o marfă ca oricare alta, pentru că ei au în același timp valoare (sînt produs al muncii omenești) și valoare de întrebuințare (aurul poate fi utilizat pentru confecționarea unor piese industriale, în unele operații chirurgicale, pentru bijuterii etc.). În alt sens, banii sînt o marfă unică, avînd capacitatea de a măsura și exprima valoarea altor mărfuri. Banii au această capacitate datorită unor însușiri specifice metalelor prețioase: valoare mare concentrată într-un volum mic, divizibilitate perfectă, omogenitate, inalterabilitate etc. Expri-marea valorii mărfurilor în bani poartă denumirea de preț.

În economia socialistă, banii au un caracter nou datorită naturii relațiilor de producție socialiste. Ei nu mai sînt o expresie absolută a bogăției și nu se mai pot transforma în capital; ei doar măsoară, în mod relativ, bogăția socială și rezultatele producției, fiind utilizați conștient de către societate ca instrument de organizare a producției și circulației mărfurilor. În procesul complex al utilizării banilor, ei îndeplinesc mai multe funcții:

1 Cea mai importantă funcție a banilor este aceea de măsură a valorii mărfurilor; cînd spunem că un caiet „costă” 1 leu, înțelegem că pentru obținerea lui se cheltuiește tot atîta muncă socială cît este necesară pentru producerea cantității de aur pe care o reprezintă leul; implicit, admitem leul ca unitate de măsură convențională a valorii aurului. Într-adevăr, în sistemul bănesc al țării noastre, leul reprezintă etalonul prețurilor și este considerat echivalentul cantității de 0,148 gr. aur fin.

2 Altă funcție a banilor este aceea de mijloc de circulație; în această funcție banii mijlocesc trecerea mărfurilor de la producători la consumatori, printr-o succesiune de mișcări de forma: marfa x — marfa bani — marfa y.

3 Funcția de mijloc de plată este exercitată de bani cu prilejuri de felul plății retribuțiilor, restituirii creditelor plății chirilor etc.

4 În funcția de mijloc de acumulare socialistă și economică, banii mijlocesc mecanismul de constituire a fondurilor ce se vor utiliza la dezvoltarea ulterioară a economiei naționale. De asemenea, banii servesc ca formă de păstrare a economiilor oamenilor muncii, la C.E.C.

5 În sfîrșit, banii mai îndeplinesc și importanta funcție de mijlocitor al schimburilor economice externe; în relațiile de schimb economic cu alte state, aurul apare direct în calitatea lui de echivalent general al valorii mărfurilor. Aceasta nu înseamnă, însă, că ar fi necesar să se opereze totdeauna cu „metalul galben”; așa cum pe piața internă exercitarea funcțiilor banilor nu cere prezența efectivă a aurului, pe piața internațională se răspîndește tot mai mult utilizarea diferitelor semne ale valorii: banii de hîrtie, cecurile, titlurile de credit etc. În toate aceste cazuri, aurul rămîne doar un punct de referință pentru evaluarea raporturilor de schimb.

În economia socialistă, datorită planificării întregii vieți economice, banii se caracterizează printr-o mare stabilitate, prin menținerea și creșterea puterii lor de cumpărare. În această privință, Programul P.C.R. de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate prevede să se acționeze consecvent pentru ca pe măsura „creșterii producției de bunuri materiale și întîririi cursului leului pe plan național și internațional, să se poată trece, în perspectivă, la convertibilitatea leului în raport cu alte monezi”.

ACTIUNEA LEGII VALORII ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ

Producția de mărfuri, în orice orînduire socială, are loc sub acțiunea legii valorii. Legea valorii este legea economică potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obținerea lor.

Spre deosebire de orînduirile precedente, în economia socialistă legea valorii nu mai acționează spontan, anarhic, ci acțiunea ei este utilizată conștient, sistematic, de către societate în organizarea producției sociale și utilizarea rezultatelor acesteia, Legea valorii dă criterii și instrumente importante atît pentru repartizarea resurselor pe ramuri și subramuri cît și pentru stimularea dezvoltării armonioase a economiei naționale, pentru progresul rapid al forțelor de producție. Prin intermediul categoriilor și instrumentelor valorice (bani, costuri, prețuri, rentabilitate, credit etc.) societatea efectuează calcule de alocare a resurselor, ține evidența cheltuielilor de producție, urmărește eficiența activității economice, înfăptuiește repartitia după muncă, elaborează planurile economice și controlează înfăptuirea lor, măsoară produsul social și venitul național etc.

Mecanismul cel mai important de acțiune a legii valorii este cel al prețurilor. Aspectul cel mai concret al utilizării conștiente de către societate a legii valorii îl constituie faptul că prețurile, în socialism, sînt stabilite coordonat și centralizat de către organele de stat, pe baza cheltuielilor sociale de producție, spre deosebire de modul stihnic, necontrolat și imprevizibil în care se formează, cel mai adesea, prețurile de pe piața capitalistă.

Prin intermediul unor prețuri științific fundamentate, acțiunea legii valorii declanșează un vast sistem de pîrgii și stimulente controlate și dirijate de societate în direcția dezvoltării forțelor de producție și ridicării nivelului de trai al maselor. În centrul acestui sistem stă faptul că unitățile economice care produc mărfuri în timpi de muncă individuali mai mici decît cel socialmente necesar obțin beneficii mai mari decît cele al căror timp individual se ridică peste cel socialmente necesar. Aceasta generează preocupări ale unităților economice, ale oamenilor muncii, de a perfecționa tehnica și tehnologiile de producție, de a organiza mai bine procesele de producție, de a-și perfecționa calificarea profesională etc., în vederea reducerii costurilor de producție. De aici se naște tendința scăderii valorii mărfurilor, pe care se bazează atît posibilitatea reducerii prețurilor mărfurilor cît și aceea a creșterii veniturilor oamenilor muncii.

lector univ. P. IOSUB

INTREBARI

1. Sub ce aspecte se concretizează în socialism condițiile existenței producției de mărfuri?
2. Ce particularități are producția de mărfuri în socialism?
3. Ce este marfa?
4. Ce se înțelege prin valoarea de întrebuințare? Dar prin calitate?
5. Ce rol joacă valoarea de întrebuințare în organizarea și desfășurarea producției sociale în socialism?
6. Ce sînt banii?
7. Ce funcții îndeplinesc banii în socialism? În ce constă funcția de măsură a valorii?
8. Care este mecanismul principal de acțiune a legii valorii? Cum funcționează el în economia socialistă?

ENERGETICA SUB SEMNUL EFORTULUI MULTIDISCIPLINAR AL ȘTIINȚEI ȘI TEHNOLOGIEI (II)

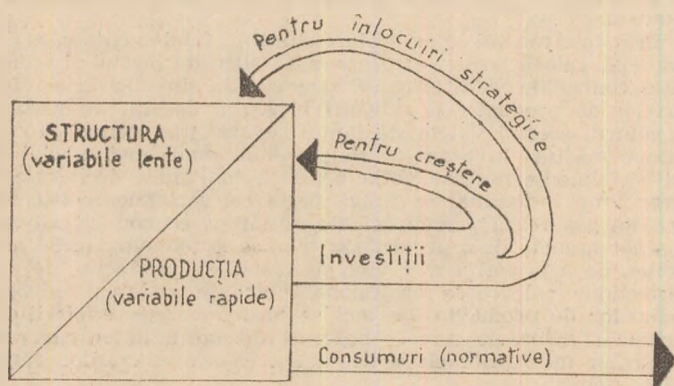
acad. prof. Ion URSU

președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie

ÎNSUȘIREA unei atitudini progresiste față de utilizarea energiei este înlesnită de ramuri și subramuri ale științelor în plină afirmare, între care și **teoria aplicată a sistemelor**. Folosită în mod creator la problematica dezvoltării, teoria aplicată a sistemelor poate reprezenta astăzi, o puternică unealtă de disciplinare și, în același timp, de stimulare a gândirii teoreticianului și practicianului. Ea produce concepte, modele și programe de calcul a căror folosire creează mari momente ale adevărului, pline de învățăminte. Vom evoca aici, de exemplu, extensia dată distincției făcute de Thom între „variabilele lente” și cele „rapide” ale unui sistem, la descrierea raportului dintre **structura** unui sistem economico-social (describibilă prin variabilele lente) și producția asigurată de acest sistem (caracterizată prin indicatorii de producție ca variabile rapide) (fig. 3). Un asemenea model permite analiza efectelor ratei investițiilor pentru creștere, a celor pentru dezvoltări și schimbări strategice ale structurii, orientînd, totodată, normarea și dirijarea corespunzătoare a consumurilor. Interesul unor asemenea studii în lumina concepției noastre asupra fondului de acumulare, este evident. Ele pot fundamenta în permanență modul de transpunere în viață a strategiei partidului nostru de constituire și alocare a unui însemnat fond de acumulare pentru creștere și dezvoltare, însoțit de o dimensionare rațională a consumurilor, într-un spirit de economie, de eliminare a risipei, de bună gospodărire.

Fig. 3

Model dinamic pentru o economie în curs de dezvoltare

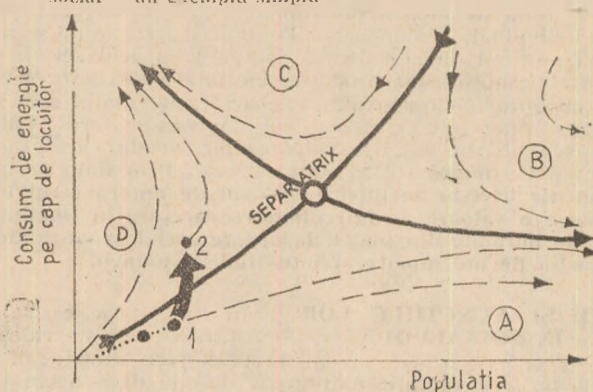
În același context, al proiectării științifice a strategiilor dezvoltării, se analizează și se valorifică conceptul de **reziliență** a sistemelor (energetice, tehnico-economice, economico-sociale, etc.), care definește capacitatea unui sistem de a asimila modificări structurale și de a rezista la solicitări care, schimbîndu-i structura, nu-i modifică integritatea și esența.

Iată un exemplu simplu de evaluare a rezilienței unui sistem (o economie națională, de pildă) în termenii a doi parametri — populația și consumul de energie pe cap de locuitor (fig. 4). Planul definit de cei doi para-

metri alcătuiește un spațiu al stărilor sistemului, marcat de tendințele de evoluție indicate de săgeți. Spațiul stărilor este separat în două zone de tendințe opuse.

Fig. 4

Energie, evoluție și reziliență pentru un sistem economico-social — un exemplu simplu

A+B și C+D. În zona A+B sistemul se îndreaptă spre o creștere indefinită a populației și un consum stabil de energie de cap de locuitor, în timp ce în zona C+D populația tinde să scadă la zero, consumul de energie pe cap de locuitor crescînd continuu. O privire atentă dezvăluie semnificațiile uneori dramatice, ale predicțiilor acestui model: într-adevăr și un consum de energie pe cap de locuitor în creștere, ajunsă în situația 1, ajunge dintr-o dată, în urma descoperirii masive de resurse de țifei, de pildă, la un consum prea mare de energie pe cap de locuitor care o plasează în situația 2., mutațiile în structura ei economică, suprastructură, mediul înconjurător și stilul de viață pot fi atât de mari, încît populația poate începe să scadă din ce în ce mai mult, cu urmări grave pentru viitorul acelei societăți. Într-o asemenea situație se spune că „limita de reziliență a sistemului” a fost depășită.

Deși simplificat la maximum, acest model de reziliență poate fi analizat cu folos pentru forța lui de sugestie. Să adăugăm că modelele realiste, mult mai elaborate și mai eficiente, de evaluare a rezilienței sistemelor, au la bază, între altele, o ramură modernă a matematicilor — topologia diferențială.

Cernute sub aspectul acceptabilității economice, propunerile de soluții se supun, apoi, **constrîngerilor sociale**. Vom menționa aici criteriul compatibilității soluțiilor propuse cu **calitatea mediului înconjurător** sau cu **calitatea vieții**, în a căror analiză știința sistemelor, sprijinită de științele naturii — fizica, chimia, biologia — științele de frontieră dintre acestea, apoi de sociologie, psihologie și altele contribuie împreună la evaluarea unor noi parametri complecși și încărcăți de sensuri, dar cuantificabili, ca **riscul, securitatea, garanțiile, idealurile**, etc. După cum se știe, orice soluție tehnică aplicată pe scară mare are și efecte secundare asupra mediului înconjurător sau a stilului de muncă și de viață. Fără

să intrăm în amănunte, putem aminti aici dezbaterile în curs asupra efectelor posibile ale creșterii conținutului de bioxid de carbon al atmosferei, rezultat din arderea cărbunilor și a celorlalți combustibili fosili, asupra climei planetei, sau a evacuării masive de căldură de origine nucleară ; problema stocării deșeurilor radioactive de la centralele nucleare-electrice ; problemele ridicate de ciclul combustibililor nucleari ; problema raportului optim dintre alimentarea centralizată și cea locală cu energie ș.a. În concepția partidului nostru **toate** aceste probleme și multe altele, trebuie abordate cu seriozitate și spirit de răspundere, analizând științific toate implicațiile, fără exagerări optimiste, dar nici pesimiste. Pe acest teren, al analizei implicațiilor social-politice ale strategiilor tehnologice și economice se poate verifica astăzi trăinicia angajamentului unei națiuni față de progres și dezvoltare, față de idealurile ei de bunăstare în condiții echitabile, pentru toți.

De aceea am lăsat înadins la urmă acest criteriu de bază, care realizează, de fapt, legătura organică, recunoscută astăzi unanim, dintre **energie și dezvoltare : compatibilitatea soluțiilor de asigurare pe termen lung a necesarului de energie cu concepția de creștere și dezvoltare a unei societăți date.**

În această privință, putem observa că, în noua ei viziune sistemică, energetica contemporană adoptă, simultan sau pe rînd două atitudini, sau stiluri de lucru : o atitudine prevede căutarea soluțiilor care să ofere societății resurse pe măsura unor consumuri preliminate ; în paralel, se întărește și tendința de a îmbunătăți modelele de dezvoltare, ajustîndu-le la resursele previzibile. Prima atitudine este cunoscută ca „orientarea spre dezvoltarea resurselor“, cea de a doua — ca „orientare spre reducerea consumurilor“. Recunoaștem în strategia noastră energetică elemente ale ambelor orientări. Cînd partidul ne cere să economisim energia, reducînd consumurile specifice, eliminînd consumurile inutile, reevaluînd investițiile planificate sub raportul consumurilor și eficienței lor energetice, dezafectînd și înlocuind instalațiile mari consumatoare de energie, restructurînd gama de produse, tehnologii și exporturi pe baza așa-numitei analize energetice, a acestora, aplicăm o orientare spre reducerea consumurilor. Cînd ni se cere să valorificăm **toate** resursele naționale de energie, inclusiv cele cu conținuturi utile sărace, ca sisturile bituminoase sau deșeurile, sau pe cele cu densitate energetică mică și fluctuantă, ca energia solară și vînturile, sîntem orientați spre dezvoltarea resurselor. Îmbinînd astfel laturile raționale ale ambelor moduri de abordare a problemei energiei și materiilor prime în contextul dezvoltării — orientarea spre dezvoltarea resurselor și cea spre reducerea consumurilor, **strategia partidului nostru acordă, pe termen lung, un sens fundamental orientării spre dezvoltarea resurselor, cerînd științei și tehnologiei românești soluții de completare sau de înlocuire reale, compatibile cu programul de dezvoltare socialistă multilaterală a societății românești.** Urmărind acest drum al eforturilor de dezvoltare a energiei — de la idei la decizii, am fost însoțiți în permanență de știință : știința stimulînd proliferarea ideilor ; știința disciplinînd producția de idei, filtrînd-o și îndrumînd-o ; știința impunînd un nou mod de gîndire și acțiune gospodăririi energiei văzută ca sistem ; știința acționînd la toate nivelele, de la structura industrială și pînă la mentalitatea factorilor de decizie. Drumul de la idei la opțiuni, marcat de știință și aliata ei trăinică de astăzi — tehnologia, nu va fi parcurs o singură dată. Procesul pe care l-am descris nu poate fi izolat decît pe hîrtie. În energetică, ca și în alte domenii, el este mereu reluat, niciodată desăvîrșit.

Opțiunile la care lumea a ajuns deocamdată, după trecerea preliminară prin filtrul constrîngerilor a inventarului actual de posibilități, privesc :

— pe termen scurt și mediu, reducerea consumurilor, recomandînd conservarea energiei, gospodărirea ei judicioasă, evitarea oricărei risipe, în principal prin reducerea consumurilor specifice de combustibil și energie, raționalizarea nevoilor de consum, recuperarea resurselor secundare și altele ;

— pe termen mediu și lung, **dezvoltarea resurselor** recomandînd ca **alternative**, adică drept soluții acoperitoare pentru nevoile prezumate de consum ale omenirii, cărbuni, în condițiile unor noi tehnologii de exploatare și valorificare ; fisiunea nucleară, însoțită de reproducerea combustibilului nuclear ; energia solară pe scară mare și energia geotermică, mai ales cea „uscată“ (independentă de apele termale) ; fuziunea nucleară ; (fig. 5).

Fig. 5

Alternative — opțiuni pentru „resurse energetice nelimitate“

	Rezerve TWh	Nivelul de maturitate tehnologică	Probleme și constrîngerii
Cărbuni	7 · 10 ³	tehnologii mature, la nevoile actuale ; pentru utilizarea pe scară largă sînt necesare noi tehnologii	condiții de muncă grele ; distrugerii de terenuri ; deșeurii solide, CO ₂ și alți poluanți
Fisiune (cu reproducerea combustibilului)	cca. 2 · 10 ³	suficient pentru producția de energie electrică ; insuficient pentru exploatarea pe scară largă a ciclului combustibilului	stocarea deșeurilor radioactive ; emisia de radionuclizi ; securitate, garanții etc.
Energia solară		creștere și inginerie pentru utilizarea pe scară largă, și ca sistem	consum de teren și materiale ; stocare și transport ; perturbări climatice ?
Fuziune (D-T)	cca. 4 · 10 ⁸	fuziunea controlată — nedemonstrată ; creștere și dezvoltare	stocarea materialului activat ; emisia de radionuclizi
Geotermie	2 · 10 ⁵	creștere și dezvoltare	stocarea deșeurilor ? emisia de poluanți ? eutremure de pămînt ?

Repetăm, această alegere este preliminară căci, așa cum rezultă și din tabelul schițat, nici una din „alternative“ nu este lipsită de probleme și nu sîntem încă în măsură să prevedem amploarea pe care o vor lua unele din constrîngerile menționate.

Esențialul este că alternative există, odată cu certitudinea că ele ne sînt accesibile pe calea științei și tehnologiei, cu prețul unui efort corespunzător, făcut din timp, încă de pe acum, de toate națiunile lumii, mari și mici. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar „să participăm activ, cu forțe proprii, la revoluția tehnico-științifică mondială, așa cum participăm pe plan politic și social la transformarea revoluționară a societății, a relațiilor internaționale, la înlăptuirea aspirațiilor popoarelor spre libertate, dreptate și independență“.

Angajîndu-se astfel în efortul spre rezolvarea unor probleme care, privind nemijlocit țara noastră privesc, totodată, întreaga omenire, ca energia, alimentația, apa, sănătatea, calitatea mediului înconjurător, pacea și bunăstarea ; partidul nostru comunist, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, face dovada unei politici **profund umaniste**, care pune în centrul ei omul și nevoile sale recunoscînd totodată, științei și tehnologiei, datoria și capacitatea de a da soluții pentru cerințele mari ale dezvoltării noastre viitoare.

AVUȚIA NAȚIONALĂ — REZULTAT AL CONLUCRĂRII OMULUI CU NATURA (III)

Evaluarea avuției naționale

PE lângă fondurile fixe care figurează cu valoare în evidențele unităților socialiste și cele care figurează numai în etaloni naturali (drumuri, poduri etc) și pe lângă stocurile de valori materiale și investițiile neterminate de care ne-am ocupat într-un număr anterior al revistei, din avuția națională mai fac parte bunurile de folosință îndelungată din gospodăriile populației și resursele naturale.

1. **Estimarea bunurilor de folosință îndelungată și a bunurilor de consum din gospodăriile personale ale populației** ca de ex : obiecte casnice și de uz gospodăresc, mobilierul, locuințele, construcțiile, terenurile, animalele și inventarul agricol, îmbrăcămintea, încălțăminte, produsele alimentare aflate în stoc, etc., se poate face prin recensăminte, anchete selective sau alte mijloace pe care le folosește Direcția Centrală de Statistică.

În anuarul statistic al R.S. România, pe 1977 se poate urmări dinamica înzestrării populației cu obiecte de folosință îndelungată, la 1000 locuitori, față de 1955, 1965 și 1970. Dacă facem raportarea la anul 1965, în 1975 sînt următorii indici de creștere : la autoturisme 1100, televizoare 503, frigider 448, mașini de spălat rufe 297, aspiratoare de praf 395, mașini de aragaz 209, aparate de radio 167.

Dotarea populației cu bunuri de folosință îndelungată va spori în anul 1980, după cum se prevede în programul de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980, ajungînd la următoarele cifre, la 100 gospodării, după cum rezultă din tabloul de mai jos, comparativ cu anul 1975 :

Evaluarea avuției naționale	1975	1980
	bucăți	bucăți
	la 100 gospodării	
Autoturisme de oraș	4,5	8,4
Televizoare	47,1	63,3
Frigidere	31,0	49,0
Mașini de spălat rufe	22,1	28,4
Aparate de radio	67,1	82,7

Din anuarul 1977, extragem mai jos numărul locuințelor date în folosință în perioada 1966—1977 astfel :

Anii	Numărul locuințelor efective	Din care :		
		Din fondurile populației	Cu sprijinul statului	Din fondurile statului
1966—70	647668	314491	36042	297135
1971—75	751896	239389	203322	309185
1976	139443	27010	45052	67381
1977	144300	19600	47400	77300

Adunînd numărul de locuințe date în folosință în perioada de 11 ani (1966—1976) din tabelul de mai sus rezultă un total de 1539 mii apartamente, din care au fost construite cu sume alocate din fondurile statului 666 mii de apartamente în valoare de circa 40 miliarde lei, revenind în medie circa 60 mii lei de un apartament. Aplicînd această valoare medie la numărul de 1540 mii de apartamente se obține o valoare de 92 miliarde lei, ceea ce arată importanța creșterii fondului de locuințe în cadrul avuției naționale.

Dacă comparăm creșterea numărului de locuințe în această perioadă de 11 ani, care este de 18,5%, cu creșterea populației între recensămîntul din 1966 și cel din 1977 de 12,9% ne dăm seama de dinamica mai rapidă a numărului de locuințe față de aceea a populației.

În cincinalul 1976—1980 se prevede construirea a peste un milion de apartamente.

II. În cadrul avuției naționale pe lângă bunurile materiale arătate mai sus se cuprind și **bunuri nemateriale**, ca brevete de invenții și inovații a căror evaluare se poate face în raport cu economiile și creșterea producției prin aplicarea lor pe o

perioadă de ani. În urma organizării unei evidențe a brevetelor de invenții și inovații, evaluarea este mult ușurată și pe măsura punerii lor în aplicare crește valoarea acestui element al avuției naționale.

Înregistrarea invențiilor și a inovațiilor conform legii, dă posibilitatea urmării creșterii an de an a numărului acestora. Astfel, în anul 1966 numărul invențiilor înregistrate a fost de 1319 iar în anul 1976 de 3625, creșterea fiind astfel de 2,8 ori.

Numărul inovațiilor și al raționalizărilor este de cîteva zeci de mii anual.

Se poate cunoaște, din datele publicate, cuantumul economiilor realizate prin aplicarea brevetelor de invenții. Astfel, în ultimii 10 ani, economiile realizate în țara noastră, conform datelor publicate, depășesc suma de 16 miliarde lei. Ținînd seamă de această valoare și de faptul că economiile din anii din urmă (1975 și 1976) se ridică la 2 miliarde lei anual, fiind mai mari ca în anii anteriori și că economiile pe primele 9 luni din anul 1977 au fost de 1,7 miliarde lei, ne putem da seama de potențialul mereu crescînd al științei și tehnicii românești precum și de importanța acestui element nematerial în compunerea avuției naționale.

Din aceste date rezultă și eficiența investițiilor pe care le face statul nostru în cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică.

În Raportul prezentat la Conferința Națională din dec. 1977 tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „În centrul noului cincinal va sta ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, afirmarea cu și mai mare intensitate a revoluției tehnico-științifice, introducerea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii în toate domeniile vieții economico-sociale. Trebuie să realizăm o economie modernă, de înalt nivel tehnic, de mare productivitate și eficiență“ *)

III. Din avuția națională mai fac parte și **mijloacele financiare** și creanțele statului a căror valoare se poate cunoaște.

Din evidențele Băncii Naționale R.S.R. se pot extrage date privind rezervele de aur și metale prețioase aflate în tezaurul ei, precum și stocurile de valută. Se pot cunoaște și drepiturile de încasat de la alte țări.

IV. Obligațiile de plată ale statului nostru față de alte state constituie **pasivul patrimonial**, ce trebuie scăzut din activul patrimonial.

V. **Evaluarea resurselor naturale** o considerăm posibilă, astfel :

1. În prezent, pe baza datelor pe care le deține Comisia Republicană de Rezerve Geologice se pot evalua rezervele de substanțe minerale utile, întrucît această comisie avînd sarcina de a organiza o evidență centralizată a acestora are la dispoziție date cu privire la situația rezervelor explorate și studiate detaliat și a celor studiate la nivelul cunoașterii caracteristicilor principale, precum și a celor studiate la nivelul cunoașterii în linii generale și în fine a celor cunoscute în mod sumar. Cunoașterea acestor rezerve este necesară pentru dimensionarea investițiilor, proiectarea obiectivelor industriale și a producției de minereuri. Dar nu numai rezervele de substanțe minerale utile trebuie evaluate și cuprinse în avuția națională, ci și rezervele de cărbuni, petrol, gaz metan, sare etc.

Bogațiile subsolului se pot evalua după o metodă indirectă, prin multiplicarea veniturilor ce se prevăd a se realiza, cu un coeficient ce se stabilește în raport cu durata exploatarei. În aplicarea acestei metode sînt unele dificultăți în faptul că nu se știe care vor fi prețurile în viitor, întrucît nu se pot prevedea progresele tehnologice care fac rentabilă exploatarea zăcămintelor considerate sărace etc.

— O metodă mai simplă de evaluare a resurselor de minerale ar fi metoda directă, care se bazează pe cunoașterea a două elemente : mărimea zăcămintelor în tone și cheltuielile efective pentru obținerea unei tone de minereu. Valoarea zăcămintelor se obține din multiplicarea celor două elemente : cantitatea de minereu apreciată în zăcămintele cu costul unei tone, elemente ce pot fi cunoscute, ceea ce face posibilă evaluarea după această metodă.

*) În cap. IV, obiectivele și orientările generale pentru elaborarea planului cincinal 1981—1985.

TEORII · IDEI

SCHEMA AVUTIEI NATIONALE

I. BUNURI MATERIALE ACUMULATE IN DECURSUL ANILOR

1. **Fonduri fixe**
  - a) Clădiri, construcții speciale (căi ferate, canale etc.) mașini de forță și utilaje energetice, mașini, utilaje și instalații de lucru, aparate și instalații de control și reglaj, mijloace de transport, plantații, unelte și inventar gospodăresc;
— Aparținând întreprinderilor și organizațiilor economice de stat și cooperatiste;
  - b) Aceleași ca la pct. a
— Aparținând instituțiilor de stat și organizațiilor obștești
  - c) Clădirile, mobilierul și alte bunuri ale statului român aflate în străinătate, la ambasade, legații etc. în evidența Ministerului Afacerilor Externe
  - d) Drumurile naționale și podurile
— în evidența Direcției Drumurilor
  - e) Drumurile comunale, județene și municipale, străzile, podurile, piețele și parcurile — în evidența consiliilor populare județene, comunale și municipale
  - f) Patrimoniul cultural național — opere de artă, colecții de muzee, monumente etc. — în evidența Comisiei Centrale de Stat a Patrimoniului Național Cultural și a muzeelor.
2. **Stocuri de materiale și produse**
  - a) materii și materiale
  - b) producție neterminată și semifabricate
  - c) produse finite
  - d) mărfuri și ambalaje aparținând unităților socialiste.
3. **Investiții neterminate**
4. **Bunuri de folosință îndelungată și stocuri de bunuri de consum aflate în gospodăriile personale ale populației**
  - a) obiecte de uz casnic și gospodăresc (mobilier, televizoare, aparate de radio, mașini de gătit și de spălat, aspiratoare etc.)
  - b) autoturisme, camioane, trăsuri etc.
  - c) animale și inventar agricol
  - d) clădiri și construcții
  - e) produse agricole în stoc etc.

II. BUNURI NEMATERIALE

1. **Brevete de invenții și inovații**

— Evaluarea și a celorlalte elemente ale avuției naționale, cuprinse în grupa resurselor naturale — (terenuri, păduri etc.) care în prezent nu figurează cu valoare, ci numai în mărimi naturale în evidențele unităților socialiste, o considerăm necesară, utilă și posibilă.

2. Astfel se impune evaluarea pământului pentru a include în calculele statistice și în proiecțiile de viitor valoarea lor.

a) În trecut evaluarea terenurilor agricole a fost făcută de către unii economiști de la noi (N. Xenopol, I. N. Angelescu) după metoda indirectă, pornind de la veniturile stabilite pe baza datelor recensămintelor fiscale care s-au înmulțit cu un

coeficient egal cu: $\frac{100}{p}$ în care p este procentul rentabilității

pământului. Xenopol a luat procentul de 4% iar Angelescu de 5% înmulțind astfel venitul cu coeficientul 25 primul și 20 al doilea.

Evaluarea terenurilor agricole se poate face cunoscând suprafețele terenurilor grupate pe clase în raport cu producția medie la ha; această grupare se poate face după gradul de fertilitate a solului, caracteristici de relief, condiții hidrologice și alte condiții ale producției agricole.

Suprafețele terenurilor agricole sînt publicate în anuarele statistice ale României. Din suprafața de 15 mil. ha, 9,8 mil. ha sînt terenuri arabile, 4,5 mil. ha pășuni și fînețe și 800 mii ha vii și livezi.

b) Pe lângă terenurile agricole trebuie evaluate și terenurile ocupate cu clădiri, construcții, drumuri, riuri, păduri etc., precum și bălțile, regiunile inundabile și platforma continentală a Mării Negre.

Pentru evaluarea terenurilor pe care sînt clădiri și construcții trebuie să se cunoască suprafețele respective și prețurile medii, care se pot lua de la Administrațiile financiare, unde sînt indicate pe mp și regiuni — în orașe și comune.

Pentru evaluarea bălților și a regiunilor inundabile, a terenurilor ocupate de păduri etc., va trebui să se cunoască resursele ce se exploatează: pește, vînat, exploatare agricole etc.

3. Pentru evaluarea pădurilor va trebui să se cunoască suprafețele aflate în exploatare, pe specii și veniturile ce se realizează din exploatarea lor.

III. MULOACE FINANCIARE ȘI CREAȚIE

1. Rezervele de aur și metale prețioase din tezaurul Băncii Naționale
2. Stocuri de valută străină
3. Drepturi de încasat de la alte state.

IV. OBLIGAȚIILE DE PLATĂ ALE STATULUI NOSTRU FAȚĂ DE ALTE STATE SE SCAD DIN TOTALUL AVUȚIEI NAȚIONALE, ELE FORMÎND PASIVUL PATRIMONIULUI STATULUI

V. RESURSE NATURALE

1. **Bogățiile subsolului**
  - a) Rezerve de substanțe minerale utile — în evidența Comisiei republicane de rezerve geologice
  - b) Celelalte bogății: rezerve de cărbuni, petrol, gaz metan, gaze de petrol, sare etc.
— în evidența Ministerului Mincilor și Petrolului.
2. **Pământul**
  - a) Terenuri agricole — terenuri arabile
— vii, livezi, grădini de zarzavat
— pășuni și fînețe
  - b) Terenuri forestiere — terenuri afectate împăduririi
— terenurile pădurilor
  - c) Terenuri construite sau destinate pentru construcții.
  - d) Terenuri sub ape
  - e) Terenuri cu destinație specială.
3. **Fondul forestier — vegetația forestieră**
4. **Fondul de vinătoare și pescuit**
5. **Lucrări de hidroameliorații și îmbunătățiri funciare**
  - a) Amenajarea bazinelor hidrografice
  - b) Lucrări de conservare a solului în păduri și terenuri agricole
  - c) Lucrări de irigații, desecări, alimentări cu apă etc.
6. **Potențialul hidroenergetic.**

În prezent, suprafața fondului forestier este de 6,3 mil. ha (ceea ce reprezintă 27% din suprafața totală a țării), din care suprafața pădurilor este de 6 151 mii ha formată din 1 781 mii ha rășinoase, 1 894 mii ha fag, 1 040 mii ha stejar, diverse specii 923 și crîng 435 mii ha. Din anuarul statistic al R. S. România 1977 rezultă că an de an se fac împăduriri pe suprafețe din ce în ce mai mari, ca de exemplu în 1965 de 72 857 ha, în 1975 de 86 636 ha, în 1976 de 83 232 ha, ceea ce reprezintă o creștere anuală de 2 ori față de 1938 cînd a fost de 39 780 ha.

Personal am evaluat în trecut pădurile aflate în exploatare pe baza valorii producției din 1938 pe care am multiplicat-o cu 20 (venitul a fost considerat 5% din valoarea fondului), ajungînd la valoarea de 27 miliarde lei.

4. Pentru evaluarea potențialului hidroenergetic pe lângă lucrările executate pînă în prezent trebuie să avem în vedere și lucrările prevăzute în „Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice”. Acest program prevede nu numai lucrări de gospodărirea apelor, ci și alte lucrări de care este legată gospodărirea apelor, lucrări ce trebuie realizate în prealabil sau în același timp, ca: lucrări de conservare a solului în păduri și terenuri agricole, de combatere a eroziunii solului, de stingerea sau amenajarea torențiilor etc. Suprafața totală amenajată pînă în 1975 a fost de circa 1 160 000 ha, iar în cincinalul 1976—1980 se prevede să crească cu circa 1 mil. ha din suprafața totală de 5 mil. ha cit este necesară a fi amenajată pînă în 1990, cînd vor mai trebui atinse și următoarele obiective:

— potențialul hidroenergetic valorificat va ajunge la 27 miliarde kW ore pe an;

— combaterea eroziunilor pe suprafețele cele mai grave afectate;

— apărarea localităților contra inundațiilor.

În prezent sînt amenajate circa 100 lacuri de acumulare, iar pînă în 1990 se vor mai realiza încă 450 lacuri și după 1990 alte 850 lacuri de acumulare, capacitatea lor totală urmînd să crească la 34 miliarde metri cubi față de 3,7 miliarde m.c. cît era în 1974 adică de circa 10 ori.

dr. Lucian TURDEANU

(Continuare în pag. 26)

DACĂ PÎNĂ LA ÎNCEPUTUL ANILOR '50 marea majoritate a gînditorilor latino-americani s-au preocupat mai mult de analiza și interpretarea critică a procesului dezvoltării economice, după această dată încep să se contureze încercări mai consecutive în elaborarea unor modele și prezentarea unor soluții care să stea la baza noilor strategii de dezvoltare. Se pornește de la concluzia că raporturile de schimb dintre țările industrializate și cele rămase în urmă au un caracter inechitabil, și manifestă o tendință continuă de degradare. De aici — deficitul economic din balanțele comerciale, creșterea datoriiilor externe și o dată cu acestea, a gradului de dependență față de străinătate. Soluțiile preconizate pentru înlăturarea acestor neajunsuri puneau însă un accent deosebit pe factorii externi ai dezvoltării, considerîndu-se că se pot obține rezultate favorabile în dezvoltarea economică prin intermediul acordurilor guvernamentale bilaterale și multilaterale, care să reglementeze nivelul prețurilor produselor exportate de ambii parteneri, nivelul contingentelor sau alte obstacole cu caracter tarifar sau netarifar, sau prin măsuri de stimulare a investițiilor externe în vederea dezvoltării industriei naționale de substituire a importurilor. Teoria lui Prebisch asupra dezvoltării ținea seama totodată și de importanța factorilor interni, pe această linie înscriindu-se o serie de măsuri de îmbunătățire și modernizare a structurilor economice precum și reforma proprietății. „Strategia dezvoltării”, cum a mai fost denumită această teorie, a fost ulterior completată și încadrată într-un model de dezvoltare, care a stat la baza acțiunilor și poziției adoptate de țările în curs de dezvoltare în cadrul primei și celei de-a doua Conferințe a Națiunilor Unite pentru Dezvoltare din perioada 1964—1968. Conceput ca un proces care se desfășoară neapărat în două etape, acest model pornea de la ideea că, în prima etapă, baza dezvoltării trebuie să o constituie finanțarea externă și investițiile de capital străin, al căror volum ar urma să fie menținut la un nivel constant pe întreaga perioadă considerată. Modificările care vor avea loc în industrie, determinînd modificări pe plan social și în creșterea productivității muncii, vor duce la creșterea venitului pe locuitor — indicatorul princi-

SUBDEZVOLTAREA ÎN GÎNDIREA LATINO-AMERICANĂ Cauze — soluții (II)

pal al dezvoltării în concepția lui R. Prebisch. Dezvoltarea ar atinge un asemenea nivel încît, la finele acestei etape economia ar avea posibilitatea să se autofinanțeze. Trecerea la cea de-a II-a etapă a dezvoltării ar fi astfel marcată de renunțarea treptată la finanțarea externă și de dezvoltarea pe baza acumulărilor interne.

Majoritatea economiștilor latino-americani admit că industrializarea stă la baza dezvoltării. Întrebarea care se ridică este însă dacă acest proces trebuie să se desfășoare pe baza modelelor adoptate la vremea respectivă de statele în prezent industrializate sau pe baza altor modele. Celso Furtado demonstrează, pornind de la situația reală, a industrializării în America Latină, că acest proces, bazat pe substituirea importurilor în favoarea unei minorități privilegiate, este structural diferit de industrializarea capitalistă caracteristică statelor dezvoltate. Stilul de viață „à l'américain” nu ar putea fi reprodus în țările latino-americane, deoarece el „reclamă o asemenea concentrare a veniturilor” și „crearea unor economii de scară” care practic sînt imposibile de realizat în țările în curs de dezvoltare. Experiența Braziliei, a Mexicului și a Indiei sînt, după părerea autorului, exemple suficiente pentru a demonstra că procesul de industrializare caracteristic țărilor în prezent dezvoltate, bazat pe o acumulare înaltă pe locuitor, dobîndită în decursul unui lung proces de dezvoltare, nu se reproduce la periferia lumii capitaliste. Calea de acces la formele de viață ale țărilor în prezent dezvoltate nu este astfel decît „pur și simplu un mit”. Analizînd particularitățile procesului de industrializare în America Latină, Celso Fur-

tado ajunge la concluzia că modelul „substituirii importurilor” a atins sau e aproape a atins limitele sale specifice. La același timp, transferul tehnologic de la centrul industrializat către periferia subdezvoltată a dat naștere unui „dualism” caracterizat prin existența unor sectoare productive, dotate cu tehnica și tehnologia modernă, și a altora, bazate pe tehnici tradiționale. De aici concluzia că demarajul economic nu poate fi înfăptuit decît pe baza unor modificări substanțiale în structura economică a țărilor respective. Soluțiile preconizate de autor pe această linie se referă la: intensificarea procesului de modernizare a sectoarelor tradiționale și îndeosebi a agriculturii; o politică rațională de folosire a forței de muncă eliberate; o repartitie echitabilă a veniturilor; creșterea rolului statului național, astfel încît acesta să-și poată stabili în mod independent obiectivele de dezvoltare pe bază de plan, precum și un efort mai mare de cercetare pe plan național în cadrul sectorului public pentru dobîndirea unei autonomii tehnologice. Pe aceeași linie, deși altfel nuanțate, apar concepțiile aparținînd lui Pedro Calil Padisi (Argentina) și Jacques Chonchol (Chile). Studiile lor asupra dezvoltării resping și ele teza viabilității căii capitaliste de industrializare pentru țările în curs de dezvoltare. În concepția autorilor, strategia de dezvoltare ar trebui să pună un accent deosebit pe dezvoltarea agriculturii, care continuă să reprezinte, în majoritatea statelor latino-americane, sectorul cel mai important.

O viziune mai cuprinzătoare aparține lui J. Chonchol. Pornind de la ideea că dezvoltarea agriculturii trebuie să fie realizată în așa fel încît să poată sprijini dezvoltarea industrială, autorul consideră că soluția rezidă în următoarele: stabilirea unui raport just între dezvoltarea agriculturii și cea a industriei; efectuarea unor reforme agrare care să pună capăt concentrării terenurilor; adoptarea unui sistem de stat de comercializare a produselor; orientarea cercetărilor agricole spre problemele stringente ale dezvoltării care să țină seama de raportul dintre tehnicile aplicate, pe de o parte, și resursele de pămînt, forță de muncă și capitaluri disponibile, pe de altă parte; o politică de investiții care să capteze și economiile

FIȘE

Organizarea structurală-informațională a întreprinderii

● Cartea dr. Corneliu Russu Organizarea structurală informațională a întreprinderii, recent apărută în Editura politică

(București, 1978, 274 p.), își propune ca, pornind de la orientările programatice precizate în documentele de partid și ținînd seama de trăsăturile delinitorii ale actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, precum și ale conducerii întreprinderilor industriale, să aducă o contribuție la perfecționarea metodologiei de analiză și proiectare corelativă a structurii organizatorice și sistemului informațional al acestor întreprinderi. Față de viziunea tradițională a întreprinderii, fragmentară, mecanicistă, viziunea sistemică, arată autorul, nu numai că integrează diferitele părți componente ale întreprinderii, articulîndu-le, dar este capabilă să evidențieze adevărata „personalitate” a întreprinderii relevată de comportamentul ei ca sistem, precum și

dinamismul ce o caracterizează. Elementele de noutate prezentate în lucrare au drept bază teoretică tratarea în viziune integratoare a sistemelor de conducere a întreprinderilor, cărora corelația dintre organizarea structurală și cea informațională le condiționează în măsură determinantă finalitatea și eficiența. Din cuprins: Sistemul întreprinderii și sistemul ei de conducere; Structura organizatorică a întreprinderii; Sistemul informațional — componentă modelatoare a sistemului de conducere; Probleme ale corelării structurii organizatorice și sistemului informațional; Procesul de perfecționare corelativă a structurii organizatorice și sistemului informațional.

Gestiunea economică și reproducția

● V. Radaev, autorul studiului Suscinost hozrascetnih otnoșenii (Esența relațiilor de gestiune economică proprie), apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 1/1978, pleacă de la ideea că legătura directă dintre toate aspectele muncii și nevoia socială se realizează încă la nivelul întreprinderii, în cadrul producției individuale. Mișcarea mijloacelor în cadrul producției individuale ar putea fi reprezentată prin următoarea succesiune: resursele alocate (cheltuielile) — rezultatul producției — resurse pentru un nou ciclu. Spre deosebire însă de o economie bazată pe proprietatea privată, în care momentul inițial al producției în ansam-

inspodării țărănești ș.a. Toate aceste transformări, care urmează să fie operate în domeniul agriculturii, destinate nu numai să îmbunătățească structura producției agricole ci, totodată, să sprijine dezvoltarea industriei, nu pot fi infăptuite, în ziua de astăzi, decât cu sprijinul marii agriculturi a țărănimii și „în cadrul unei economii planificate, nici rigide, nici bicrate”.

În optica gânditorilor latino-americani, accelerarea dezvoltării economice a statelor rămase în urmă poate fi infăptuită pe calea cooperării economice. Cei care s-au ocupat de acest aspect al dezvoltării, printre care R. Prebisch, C. Furtado, Germanico Saldago și Luis Escobar, consideră că soluționarea cu succes a problemelor dezvoltării nu poate avea loc decât ținând seama și de posibilitățile oferite de integrarea economică la nivel regional și subregional. În viziunea lui Germanico Saldago, viabilitatea unei asemenea forme de cooperare impune reartizarea echitabilă, între țările participante, a costurilor și avantajelor provenite din integrare, ca „o noțiune de ustiție distributivă”.

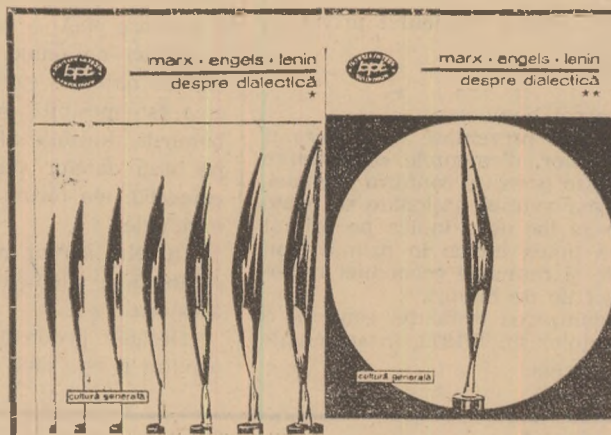
Gândirea economică latino-americană nu ocolește problema noii ordini economice internaționale. Numeroși teoreticieni sînt conștienți de faptul că rezolvarea problemelor subdezvoltării depinde nu numai de eforturile țărilor în curs de dezvoltare, ci constituie, totodată, o sarcină a întregii comunități internaționale. Stabilirea unor noi raporturi economice între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare se impune astfel cu acuitate. Discuțiile purtate la nivel internațional au relevat, după părerea lui C. Furtado, unele aspecte care merită să fie incluse într-o strategie pe termen lung. În concepția autorului, asemenea aspecte trebuie să se refere la: necesitatea reorganizării sistemului de decizii în tranzațiile internaționale și transnaționale, care să permită articularea țărilor periferice la instanțele intermediare de decizie; necesitatea „ridicării valorii muncii” în țările în curs de dezvoltare; necesitatea deconcentrării sistemului industrial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, prin aceasta înțelegîndu-se transferul de tehnologie; modificarea sistemului de dezvoltare în țările periferice în sensul orientării spre

o societate mai „egalitară”. Evoluția în acest sens depinde, după părerea autorului, atît de forțele sociale care acționează în interiorul fiecărei țări, cit și de acțiunea forțelor externe. O nouă ordine economică internațională ar trebui să garanteze posibilitatea unor opțiuni fără presiuni din afară.

Deși mulți dintre reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare se pronunță pentru o nouă ordine economică internațională, ca o condiție a rezolvării problemelor subdezvoltării, o abordare frontală și detaliată a aspectelor sale cele mai semnificative nu se regăsește în lucrările nici

unuia dintre gânditorii latino-americani. Gîndirea latino-americană cu privire la cauzele, căile și modalitățile de înfrîngere a subdezvoltării reliefează urgența dezvoltării pe continentul latino-american. Deși aplicabilitatea ei este îngrădită de limitele economice, politice și sociale, existente în fiecare țară și chiar de insuficiența fundamentării conceptuale, ea manifestă o tendință progresistă, înscriindu-se printre preocupările cele mai semnificative din gîndirea economică contemporană.

Marina RUDĂREANU

Două volume, purtînd titlul Marx · Engels · Lenin. Despre dialectică, au apărut recent în Editura Minerva (1978, 206 și 280 p.). Textele sînt alese, sistematizate și comentate de Ion Ianoși, care semnează și un amplu studiu introductiv „Dialectica marxistă”. Citatele oferă o coerentă privire de ansamblu asupra temeinicilor gîndirii marxist-leniniste,

atît în privința surselor filozofice principale din care descinde, cit și în privința înnoitoarelor modificări de structură pe care le operează în raport cu ele.

Analizîndu-se aspectele principale ale dialecticii marxiste, se specifică, printre altele ideea de „dialectică a naturii”, în sensul caracterului ei obiectiv, depășind sfera istoriei și a gîndirii. Se subli-

niază, de asemenea, legătura dintre adevărurile generale și practica mai bogată a vieții. Programul Partidului Comunist Român reconfermă înțelegerea intercondiționată a generalului și particularului: „Partidul nostru pornește permanent de la faptul că adevărurile generale se realizează în particular, iar particularul, practica, confirmă justetea adevărurilor generale”.

Fragmentele reproduse din Marx, Engels și Lenin sînt grupate pe capitolele: I. Materialismul filozofic; II. Metoda dialectică (A): Engels și Hegel; Legiții (Engels); Critica speculativismului (Marx și Engels); III. Metoda dialectică (B): Lenin și Hegel; IV. Dialectica naturii; V. Materialismul istoric; VI. Dialectica economică; VII. Dialectica socială și politică.

blu îl constituie reproducția individuală, în condițiile economiei socialiste, acest moment îl reprezintă reproducția socială.

Rentabilitatea și dimensiunile întreprinderilor

● Rezultatele unui studiu anchetat asupra dimensiunii întreprinderilor din Franța sînt publicate de Renaud Brocard și Jean-Marie Gandois în *ECONOMIE ET STATISTIQUE*, nr. 96 din ianuarie 1978, sub titlul *Grandes entreprises et P.M.E. (Marile întreprinderi și întreprinderile mici și mijlocii)*. Avînd drept criteriu numărul de salariați, autorii definesc cele trei grupe de întreprinderi astfel: mici, care folosesc sub 20 de

salariați, mijlocii, între 20 și 499 de salariați; și întreprinderile mari de la 500 de salariați în sus. În Franța întreprinderile mici dețin 19 la sută din totalul salariaților și 27 la sută din cifra de afaceri, cele mijlocii 39 la sută din salariați și 34 la sută din cifra de afaceri, iar întreprinderile mari 43 la sută din salariați și 39 la sută din cifra de afaceri.

Gradul de concentrare este semnificativ dacă se are în vedere că întreprinderile mici reprezintă 95 la sută din totalul întreprinderilor, cele mari numai 1 la sută, iar cele mijlocii 5 la sută. Autorii constată că situația întreprinderilor mijlocii nu este intermediară: ele sînt mai apropiate de cele mari (număr

redus, pondere mare a salariaților și cifrei de afaceri).

Transportul paletizat

● Cartea inginerilor Romeo Hagiac, Ioan Dinescu și Constantin Georgescu, *Transportul paletizat și containerizat al mărfurilor* (apărută în Editura tehnică, 1977, 280 p.), este destinată cadrelor interesate din întreprinderile industriale, de transport, baze de aprovizionare tehnico-materiale, unități de comerț interior și exterior. În lucrare se expun atît tehnologiile de lucru corespunzătoare, cit și metodele de calcul al necesarului mijloacelor de manipulare, al capacității de transport și de depozitare, al costu-

FIȘE

lui paletizării și containerizării, precum și al eficienței lor economice în sistemul național și internațional. Principalele probleme pe plan mondial în acest domeniu ar fi astăzi: accelerarea înapoierii containerelor, transporturile „din poartă în poartă”, asigurarea unui procent minim al curselor goale, precum și cooperarea reciprocă în traficul de containere. La noi există actualmente un sistem integrat în rețeaua generală de transport, în care sînt întrunite elementele tehnice, comerciale, organizatorice și juridice necesare.

AVUȚIA NAȚIONALĂ

(Urmare din pag. 23)

Valoarea investițiilor în lucrări ce se vor desfășura pe o perioadă de 25—30 de ani se apreciază la 1 000 de miliarde lei. Ne putem da astfel seama de importanța creșterii avuției naționale în perspectiva anilor următori.

Structura avuției naționale

ÎN TRECUT, bunurile erau grupate în cadrul avuției naționale de către economiștii care au făcut evaluarea acestora, în următoarele categorii :

- patrimoniul agricol și forestier
- proprietățile clădite rurale și urbane
- patrimoniul industrial, comercial și bancar al întreprinderilor particulare
- patrimoniul întreprinderilor statului (domeniul privat al statului)
- domeniul public (drumurile etc.)
- bogățiile subsolului.

În prezent se face o altă grupare a bunurilor.

Făcând o recapitulare a grupelor prezentate în capitolul anterior privind evaluarea bunurilor, elementele constitutive ale avuției naționale ar trebui să se prezinte conform schemei.

Prezentarea bunurilor în schema avuției naționale se poate face și sub altă formă și anume, în loc de a indica pe primul plan categoriile de bunuri, se va putea indica în primul rând forma de proprietate, apoi sferele și ramurile economiei naționale și în rândul al treilea categoriile de bunuri.

În felul acesta se prevede organizarea evidenței generale a avuției naționale prin legea firfanțelor nr. 9/1972, în scopul de a se putea furniza date pe aceste grupe.

Desigur, cea mai importantă parte a acestei evidențe o constituie bunurile care formează fondul unitar al proprietății de stat. În cadrul acestei părți evidența se grupează pe ramuri de activitate, ca de ex. : industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și telecomunicații, circulația mărfurilor etc., precum și pe sectoare ca : învățământ și cultură, știință, ocrotirea sănătății și asistența socială, administrație etc. În consecință, în cadrul evidenței bunurilor din proprietatea de stat, aceasta se desfășoară conform reglementărilor în vigoare pe ramurile de activitate menționate, iar în cadrul acestora, evidența se desfășoară pe categorii de bunuri din unele grupe ca : fonduri fixe (clădiri, construcții speciale etc.), drumuri, terenuri, păduri, investiții neterminate, materiale, mijloace financiare etc.

După cum rezultă din cele expuse mai sus în prezent sînt posibilități de evaluare a avuției naționale mult mai mari decît în trecut. Aceasta întrucît cea mai mare parte a bunurilor se găsește în proprietatea unităților socialiste, unde apar cu valoare în evidențe (fonduri fixe, stocuri de materiale, mijloace financiare etc.) — valori ce se pot prelua în evidența generală a avuției naționale, iar pentru bunurile care apar numai în etalonii naturali (terenuri agricole, fonduri forestiere, drumuri etc.) este posibilă evaluarea după metode simple. Chiar și bunurile durabile aflate în folosința populației pot fi evaluate pe baza datelor statistice după metode simple și grupate pe categorii, ele formînd o parte din evidența generală a avuției naționale.

În felul acesta avuția națională a țării noastre poate fi evaluată pe elementele sale componente cu toată diversitatea acestora.

Desigur, problema avuției naționale fiind prea vastă, ea nu a putut fi epuizată în totalitatea multiplelor sale aspecte.

Agricultura românească în cadrul agriculturii mondiale și europene

(Urmare din pag. 11)

terea producțiilor medii pe cap de animal, indicator la care avem rămîneri în urmă destul de mari. Astfel, producția medie anuală de lapte pe cap de vacă furajată a atins la noi, în 1976, doar 1 702 litri (mai mare cu 16,2% față de perioada 1961—1965), ceea ce ne situează încă sub media europeană și cea mondială. Posibilitățile reale ce le avem pentru ameliorarea acestei situații sînt demonstrate clar de faptul că, de exemplu, producția medie de lapte în sectorul agriculturii de stat este superioară cu 65% mediei pe țară.

Căile de acționare pentru reducerea acestor decalaje sînt următoarele : o ameliorare substanțială a structurii raselor și categoriilor de animale și, în special, o mai bună corelare a creșterii efectivelor cu producția și consumul de furaje de bună calitate.

Trebuie arătat că, de exemplu, în 1975, în timp ce la noi se consumau doar 500 kg furaje combinate pe o unitate vită mare, în Italia se consumau 535 kg, în Anglia 610 kg, în R.F.G. 620 kg, în Belgia 1 230 kg și în Olanda 1 725.

În perspectivă, se prevede ca producțiile medii pe animal să crească substanțial, ajungînd ca în 1990, pe ansamblul țării, ele să atingă 3 200—3 400 litri de lapte de vacă și 4,5—4,7 kg de lînă, la nivelul multor țări cu agricultură avansată.

Data fiind importanța deosebită a producției zootehnice, se preconizează să crească ponderea sa în totalul producției agricole. Nivelul actual al acestui indicator

(40—41%), comparabil cu cel înregistrat în Bulgaria și Ungaria, este însă inferior celor din alte țări : R.D. Germană (60,3%), Cehoslovacia (55,4%), U.R.S.S. (54,6%).

Angajată plenar într-un proces continuu de modernizare a agriculturii, avînd ca efect sporirea în ritmuri înalte a producțiilor vegetale și animale, țara noastră are condiții certe de a reduce tot mai mult decalajele care o mai despart de țările cu agricultură avansată, sporindu-și aportul în cadrul agriculturii mondiale și europene.

DE ALTFEL, se constată o sporire permanentă a contribuției României în producția europeană și mondială, în condițiile unei creșteri sensibile a producției în cele mai multe țări din lume. Ținînd seama de ritmul creșterii producției și de nivelurile prevăzute în acest cincinal, se poate conta pe o creștere mai accentuată a părții ce ne revine în totalul producției agricole europene și mondiale. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință Națională a partidului, „în perioada anilor 1981—1985 va trebui să dezvoltăm o agricultură de mare productivitate, atît în sectorul vegetal, cit și animal — la nivelul rezultatelor celor mai avansate din lume. În acest scop, se va acționa în continuare pentru conservarea și ameliorarea fondului funciar, înlăptuirea unui program de irigații și alte amenajări funciare, generalizarea mecanizării complexe a tuturor sectoarelor de producție, asigurarea la nivel optim a îngrășămintelor și celorlalte substanțe chimice necesare. Va trebui să obținem recolte superioare și stabile în domeniul cerealelor, plantelor tehnice, legumiculturii, viticulturii și pomiculturii ; pînă în 1985, ponderea zootehnicii în totalul producției agricole va ajunge la 44—45%.”

Măsuri preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transportului maritim [1]

DECLARAȚIA ȘI PROGRAMUL DE ACȚIUNE privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptate de sesiunea a VI-a specială a Adunării Generale a O.N.U., și Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, aprobată de sesiunea a XXIX-a a aceluiași for, prevăd aplicarea principiului tratamentului preferențial, fără reciprocitate, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în toate domeniile relațiilor economice internaționale, care se pretează în acest scop.

Traducerea în viață a principiului tratamentului preferențial, fără reciprocitate, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare este de natură, între altele, să compenseze situația lor dezavantajoasă în materie de transporturi maritime, să contribuie la eliminarea decalajului care le desparte de țările dezvoltate și în această importanță sferă de activitate. Va putea fi realizat, astfel, un pas înainte pe calea înfăptuirii noii ordini economice internaționale, menită — după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român — „să așeze relațiile dintre toate statele pe principii noi, de egalitate și echitate, să asigure accesul țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, să creeze condiții pentru o evoluție echilibrată a diferitelor zone ale lumii, a întregii economii mondiale, pentru stabilitate economică pe plan internațional”.

Dependență și cheltuieli

PARTICIPAREA țărilor în curs de dezvoltare la transportul maritim și la construcțiile de nave pe plan mondial este foarte redusă, ceea ce determină dependența lor în acest domeniu față de țările dezvoltate. Astfel, potrivit datelor UNCTAD, la mijlocul anului 1976 ponderea țărilor în curs de dezvoltare în flota comercială mondială a reprezentat numai 7,5%, cifră cu mult inferioară participării lor la co-

merțul internațional pe cale maritimă (circa 1/3 din acest comerț). La tipuri importante de vase, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în tonajul mondial este deosebit de scăzută — 5,5% la navele pentru transportul în vrac și 5,7% la tancurile petroliere. Într-o situație și mai defavorabilă se află țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește construcțiile de nave. Potrivit datelor UNCTAD, într-o perioadă de 12 luni, încheiată la 30 septembrie 1976, tonajul construit de șantierele navale ale țărilor în curs de dezvoltare a constituit numai 3,8% din totalul mondial.

Datorită slabei lor participări la flota comercială mondială, țările în curs de dezvoltare sînt obligate să transporte cea mai mare parte a produselor lor de import și export pe navele țărilor dezvoltate, ceea ce comportă cheltuieli importante în devize. Aceste cheltuieli sînt adeseori majorate artificial, ca urmare a practicilor arbitrare ale conferințelor maritime în domeniul stabilirii navlurilor. (După cum se știe, o conferință maritimă este un cartel internațional de armatori, deservind o anumită linie maritimă, avînd ca scop eliminarea concurenței dintre membrii săi și restrîngerea concurenței din partea armatorilor care nu aparțin de cartel. Conferințele maritime fixează navlurile, pe care le-au modificat întotdeauna fără a consulta utilizatorii serviciilor maritime. În prezent, există în lume circa 360 de conferințe maritime). Pe de altă parte, insuficiența dezvoltare a porturilor din țările în curs de dezvoltare determină un cost mai ridicat al exploatării navelor în aceste porturi, ceea ce conduce, de asemenea, la sporirea navlului perceput de la aceste țări.

Menirea unui cod de conduită

ÎN VEDEREA AMELIORĂRII situației țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transportului maritim, Stra-

tegia internațională din cadrul celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, Declarația și Programul de acțiune privind instaurarea noii ordini economice internaționale, diferitele rezoluții ale UNCTAD și ale altor organisme ale O.N.U. prevăd un ansamblu de măsuri vizînd dezvoltarea flotei comerciale a țărilor în curs de dezvoltare, supunerea operațiunilor conferințelor maritime la o anumită disciplină și reducere la minimum a ieșirilor nete de devize din aceste țări pentru plata transporturilor maritime.

Un pas important în direcția reglementării pe o bază nouă a transporturilor maritime îl constituie adoptarea, în 1974, a Convenției relative la un cod de conduită a conferințelor maritime, instrument destinat să protejeze interesele încărcătorilor și companiilor de navigație din țările în curs de dezvoltare. Pornind de la necesitatea îmbunătățirii sistemului conferințelor maritime, precum și de la nevoile și problemele speciale ale țărilor în curs de dezvoltare, această convenție vizează facilitarea expansiunii ordonate a traficului maritim mondial, stimularea dezvoltării serviciilor maritime regulate și eficiente, asigurarea unui echilibru între interesele furnizorilor și utilizatorilor serviciilor maritime. Convenția relativă la un cod de conduită a conferințelor maritime este prima încercare a colectivității internaționale de a reglementa operațiunile unui grup particular de întreprinderi, care acționează sub formă de carteluri internaționale.

Convenția sus-menționată nu a intrat în vigoare, întrucît numărul părților contractante și tonajul maritim al acestora nu sînt încă suficiente (pentru intrarea în vigoare a acesteia este necesar să participe cel puțin 24 de state, al căror tonaj maritim să reprezinte minimum 25% din cel mondial).

Măsurile prevăzute în documentele O.N.U. pentru ameliorarea poziției ță-

rilor în curs de dezvoltare în transportul maritim, precum și prevederile Codului de conduită a conferințelor maritime se bazează, în mare măsură, pe principiul tratamentului preferențial în favoarea acestor țări, fără reciprocitate din partea lor. Acest principiu s-a materializat sub diferite forme: acordarea de asistență tehnică și financiară țărilor în curs de dezvoltare în domeniul achiziționării de vase, al dezvoltării industriei navale și a porturilor; recunoașterea dreptului acestor țări de a adopta măsuri speciale pentru protecția și promovarea flotei lor maritime comerciale; preconizarea stabilirii de navluri preferențiale pentru exporturile netradiționale ale țărilor în curs de dezvoltare; instituirea unui regim special în favoarea țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate, fără litoral sau insulare, în domeniul transportului maritim.

Între credite și subvenții

STRATEGIA INTERNAȚIONALĂ a dezvoltării pentru actualul deceniu prevede ca țările dezvoltate, la cererea țărilor în curs de dezvoltare, să ia în considerație în mod serios acordarea către acestea din urmă — direct sau prin intermediul instituțiilor internaționale — de asistență financiară și tehnică, inclusiv ajutor în domeniul formării profesionale, spre a permite crearea și dezvoltarea marinei lor comerciale, inclusiv a flotei lor de nave-cisterne și de transportoare în vrac, precum și extinderea și ameliorarea instalațiilor lor portuare.

De asemenea, rezoluția 24 (VII) a sesiunii a VII-a a Comisiei transporturilor maritime a UNCTAD (din noiembrie 1975) solicită țărilor dezvoltate și instituțiile financiare internaționale să aloce resurse sporite asistenței tehnice către țările în curs de dezvoltare în domeniul dezvoltării transporturilor maritime și a porturilor. Totodată, rezoluția invită Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare să examineze mijloacele de a majora resursele furnizate Secretariatului UNCTAD pentru activitățile de asistență tehnică în acest domeniu.

O atenție constantă se acordă problemei asigurării de condiții preferențiale la vânzarea de nave către țările în curs de dezvoltare. În rezoluția 70 (III) a sesiunii a III-a a UNCTAD (Santiago, 1972) se prevede că țările dezvoltate, semnatare ale Aranjamentului privind creditele la exportul de nave, încheiat în mai 1969 în cadrul O.C.D.E., ar trebui să aibă în vedere ameliorarea condițiilor în care finanțează achiziționarea de nave de către țările în curs de dezvoltare. În aceeași rezoluție se cere ca țările membre ale UNCTAD, ținând seama de problemele economice care se ridică în fața țărilor în curs de dezvoltare și de resursele lor limitate, să examineze propunerile acestor din urmă țări privind condițiile minimale de acordare a creditelor destinate vânzării de nave către ele. Aceste propuneri prevăd, în esență, următoarele:

— termenul de rambursare a creditelor pentru vânzarea de nave noi să

fie de 10 ani, cu o perioadă de grație, iar în cazul navelor vechi — până la 8 ani;

— avansul să nu depășească în cazul navelor noi 15% din preț, iar în cazul vaselor vechi — 20%;

— dobânda să nu depășească 5% pe an;

— guvernele țărilor dezvoltate să accepte, atunci când este cazul, garanția dată de către instituțiile financiare naționale ale țărilor în curs de dezvoltare pentru creditele acordate acestor din urmă țări în scopul achiziționării de nave.

Țările în curs de dezvoltare au subliniat faptul că țările dezvoltate ar trebui să acorde cumpărătorilor de nave din țările în curs de dezvoltare credite în condiții avantajoase. În loc să furnizeze subvenții șantierelor navale sau vânzătorilor de nave din țările dezvoltate.

În rezoluția 70 (III) a UNCTAD se subliniază necesitatea ca țările membre ale UNCTAD să contribuie la realizarea obiectivului țărilor în curs de dezvoltare, care constă în atingerea — la sfârșitul deceniului — a unei ponderi de 10% din flota maritimă comercială mondială.

În conformitate cu prevederile acestei rezoluții s-au întreprins anumite măsuri, vizând acordarea unui tratament preferențial în domeniul vânzării de nave către țările în curs de dezvoltare.

În iunie 1975, țările membre ale O.C.D.E. au revizuit clauza 6 a Aranjamentului privind creditele la exportul de nave, prevăzând posibilitatea de a acorda țărilor în curs de dezvoltare condiții mai favorabile de finanțare decât cele stipulate în Aranjament. În acest caz, un guvern participant trebuie: a) să dea un preaviz de cel puțin șase săptămâni tuturor celorlalte guverne participante, înainte de a acorda fonduri; b) să declare la C.A.D. (Comitetul asistenței pentru dezvoltare al O.C.D.E.) că operația se înscrie în cadrul asistenței publice pentru dezvoltare sau c) să confirme că tranzacția răspunde unui obiectiv de dezvoltare și că creditul este acordat în virtutea unui aranjament internațional. Țara beneficiară trebuie, de asemenea, să dea asigurarea că proprietarul este rezident pe teritoriul ei, nu reprezintă o filială neoperațională a unei companii străine și că s-a angajat să nu vândă vasul fără aprobarea guvernului său. Navele destinate să opereze sub regimul liberei înmatriculări nu sînt admise să beneficieze de condițiile mai favorabile de finanțare ale O.C.D.E.

Unele țări în curs de dezvoltare au primit credite pentru achiziționarea de nave în condiții mai favorabile decât cele stabilite în Aranjamentul O.C.D.E. În legătură cu reducerea portofoliului de comenzi și concurența ascuțită pe piața construcțiilor de nave, în ultimul timp a primit o răspundere mai largă practica acordării de credite în condiții avantajoase cu sprijinul statului, pentru vânzarea de nave în țările în curs de dezvoltare. Cele mai mari subsidii pentru finanțarea vânzării de nave în țările în curs de dezvoltare le-a acordat în 1976 guvernul R.F.G. (140 milioane de mărci vest-germane). Aceasta a permis firmelor vest-

germane constructoare de nave să încheie contracte în sumă de circa 3 miliarde mărci vest-germane.

Totodată, trebuie să remarcăm că unele țări în curs de dezvoltare au atras atenția asupra faptului că subvenționarea de către țările membre ale O.C.D.E. a exportului de nave riscă să expună șantierele navale naționale din țările în curs de dezvoltare la o concurență nefastă.

Pentru o construcție navală proprie

PENTRU DOTAREA țărilor în curs de dezvoltare cu o flotă maritimă comercială proprie, o importanță hotărâtoare are crearea și dezvoltarea unei industrie navale naționale. De aceea, rezoluția 70 (III) a UNCTAD prevede că țările dezvoltate și instituțiile financiare internaționale și regionale ar trebui să acorde țărilor în curs de dezvoltare un ajutor financiar în condiții avantajoase și să furnizeze acestor țări asistență tehnică pentru ca ele să-și poată crea și dezvolta o industrie a construcțiilor navale și de reparare a navelor.

Țările în curs de dezvoltare depun eforturi considerabile pentru dezvoltarea industriei lor constructoare de nave, primind în acest domeniu un anumit sprijin din partea țărilor dezvoltate. Capacitatea șantierelor navale ale țărilor în curs de dezvoltare rămâne însă insuficientă față de nevoile acestor țări.

O importanță primordială pentru dezvoltarea transportului maritim o are amenajarea porturilor. Rezoluția 67 (III) a UNCTAD cere guvernelor statelor membre ale UNCTAD să facă un efort național și internațional concertat pentru a favoriza dezvoltarea și ameliorarea porturilor în țările în curs de dezvoltare și ca, în cadrul acestui efort, ajutorul financiar și tehnic să fie continuat și considerabil intensificat. Se prevede că acest ajutor trebuie să aibă drept scop creșterea capacității și gradului de modernizare a instalațiilor portuare, precum și ameliorarea organizării, gestiunii și exploatării porturilor acestor țări.

În rezoluția 67 (III) se subliniază necesitatea ca ameliorările portuare să asigure avantaje țărilor în care se află portul, printr-o reducere a navlului perceput de companiile maritime. De asemenea, rezoluția sus-menționată prevede acordarea de asistență pentru înființarea pe plan subregional sau zonal de institute pentru formarea mîinii de lucru și a personalului administrativ portuar, la toate nivelurile.

O serie de țări dezvoltate (S.U.A., Olanda, Norvegia, Japonia etc.) au acordat asistență financiară și tehnică pentru dezvoltarea porturilor din țările în curs de dezvoltare. O astfel de asistență au acordat și organizațiile internaționale. De exemplu, în anii 1975—1976 Asociația internațională pentru dezvoltare, filială a B.I.R.D. a acordat patru credite în condiții de favoare pentru dezvoltarea porturilor din Bangladesh, Republica Democratică Populară a Yemenului, Mauritania și Somalia.

Victor ALDEA

Orientări în dezvoltarea economică

Malaysia: stimularea exporturilor de produse prelucrate

AGRICULTURA Malaysiei împreună cu sectorul forestier și piscicol dețin o pondere de circa 30% în produsul intern brut, ocupând 50% din populația activă a țării și contribuind cu aproximativ 55% la încasările din export. Producția de cauciuc natural (circa 1500 mii tone anual) situează Malaysia pe primul loc în lume și în privința exporturilor (44% din producția mondială și respectiv 49% din exporturi). Exporturile de cauciuc natural au asigurat țării, în anul 1976, peste 1,2 miliarde de dolari, reprezentând circa 23% din valoarea exporturilor sale totale. Planul de dezvoltare al Malaysiei pe perioada 1976—1980 prevede replantarea cu arbori de cauciuc de mare randament a unei suprafețe de 245 mii ha. Un alt produs agricol cu pondere însemnată la export este uleiul de palmier (producția în anul 1977 a depășit 1900 mii tone).

Malaysia este totodată cel mai mare producător și exportator mondial de cositor. Industria extractivă a cositorului (în anul 1977 s-au obținut circa 65 mii tone concentrate de cositor) și a țifeiului (10 milioane tone de țifei au fost extrase în anul 1977) contribuie cu circa 4% la formarea produsului intern brut. Exporturile acestor două produse asigură peste 24% din încasările totale din export. Rezervele de țifei sunt estimate la circa 140 mil. tone, iar cele de gaze naturale, descoperite în Sarawak, la 400 miliarde m³.

Principalele sectoare ale industriei prelucrătoare malaysiene sînt: industria textilă, de încălțăminte, alimentară și de prelucrare a lemnului, cauciucului și metalelor, de asamblare a autoturismelor și autocamionelor. Industria petrochimică se află doar într-un stadiu incipient. Industria prelucrătoare a Malaysiei, în care sînt ocupați peste 400 mii lucrători, contribuie cu circa 15% la formarea produsului intern brut.

Economia Malaysiei, mare producătoare și exportatoare de materii prime, a înregistrat în anul 1977 un ușor regres față de rezultatele obținute în anul 1976.

Pentru stimularea exporturilor de produse prelucrate și reducerea dependenței de piața externă, îndeosebi la exportul de cauciuc natural, cositor și ulei de palmier, bușteni, cherestea și țifei, s-a hotărât introducerea de garanții la export, stabilirea de dobinzi stimulatorii în cazul reescontării documentelor de plată etc. În aceste condiții produsele prelucrate au ajuns să dețină circa 20% din valoarea totală a exporturilor.

Partenerul român exportă în Malaysia mașin-unelte, rulmenți, cabluri, tablă din oțel, aluminiu lingouri, îngrășăminte, țesături.

Perspectivile consumului mondial de cauciuc

CREȘTEREA MEDIE a consumului de cauciuc în lume în ultimii 10 ani a fost de 6 la sută pe an. Trebuie, însă, remarcat că în timp ce în S.U.A. se consumă 15 kg de cauciuc de persoană pe an, în țările din Piața comună consumul este doar de 7—8 kg pe an, iar în restul țărilor din lumea capitalistă în medie de 2 kg cauciuc pe an. Avîndu-se în vedere lărgirea continuă a sortimentelor de produse de cauciuc, precum și perspectivele de creștere a consumului îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, la ultima reuniune anuală a Institutului producătorilor de cauciuc sintetic s-a apreciat că pînă în anul 1985 consumul mondial de cauciuc va continua să crească anual în medie cu 5,5 la sută.

1978: piața cuprului

DUPĂ OPINIA firmei americane de agenți de bursă „Miles Metals Co”, anul 1978 deschide perspective mai favorabile în fața industriei cuprului din țările nesocialiste, afectată de criză în anii precedenți.

În cursul anului 1977 a existat un decalaj pronunțat între ofertă și cerere, stocurile nerealizate de metal rafinat ajungînd la circa 2 milioane de tone. Către sfîrșitul anului trecut decalajul a început să se atenueze, astfel încît se apreciază că în 1978 consumul de cupru din țările capitaliste va depăși — pentru prima oară din 1973 — producția, și stocurile se vor resorbi treptat. Unele speranțe le-a trezit creșterea consumului de cupru în economia Japoniei, care ar putea determina o sporire a importurilor sale.

În ceea ce privește nivelul prețurilor, contrar prognozei anterioare privind creșterea moderată în 1978, în luna ianuarie pe piața S.U.A. s-a schițat o tendință de reducere a prețului la cuprul din producția internă și de apropiere a sa de prețurile metalului importat.

Oferta și cererea de zahăr: perspective de echilibrare

CONFORM unor evaluări publicate la începutul acestui an în presa occidentală, producția mondială de zahăr va a-

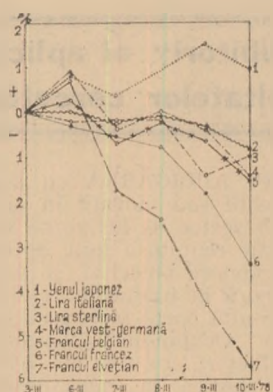
junge, în anul agricol 1977/78, la 91,97 milioane tone, din care 55,66 mil. tone din trestie de zahăr și 36,31 mil. tone din sfeclă de zahăr. Va rezulta un excedent de circa 6,5 mil. tone față de cererea previzibilă. Se apreciază că, în aceste condiții, se va afirma tendința de reducere a prețurilor la zahăr pe piața mondială.

În țările vest-europene, unul din principalii exportatori potențiali de zahăr în sezonul actual, nu se prevede o sporire a consumului acestui produs, în timp ce în țările Orientului Apropiat și Mijlociu, din bazinul Mediteranei consumul de zahăr pe locuitor este în creștere. Deși Piața comună vest-europeană nu participă la Acordul internațional asupra zahărului încheiat anul trecut, se consideră că ea își va corela politica cu prevederile fundamentale, ale acestuia, ceea ce ar determina o reducere a subsidiilor de la buget la exportul zahărului din țările membre. În următorii ani este de așteptat o echilibrare între oferta și cererea mondială de zahăr, atît în urma reducerii proiectate a producției sale în unele țări, cît și prin realizarea programului de creare a unor stocuri de zahăr (pentru stabilizarea prețurilor), prevăzut prin acordul menționat mai sus.

EVOLUȚII MONETARE

ACTIVITATEA pieței monetare internaționale a resimțit în săptămîna 6—10 martie a.c. efectul incertitudinilor referitoare la perspectivele economice S.U.A. legate, între altele, de continuarea conflictului de muncă din minele de cărbuni, precum și de noua creștere lunară, de 1,1% a prețurilor cu ridicata pe luna februarie (cea mai mare din noiembrie 1974). Concomitent s-a resimțit reacția favorabilă față de progresele ce par a fi fost realizate pe linia armonizării politicilor de combatere a deprecierii accentuate a dolarului pe piețele de schimb, mai ales de către autoritățile din S.U.A. și R.F.G. În această ambianță, dolarul S.U.A. a realizat o revenire însemnată față de cvasi-totalitatea valurilor occidentale.

Francul elvețian, după o ușoară revenire la începutul săptămîinii cînd a cotat la circa 1,04 franci pentru un dolar, a reacționat la măsurile prezentate în numărul trecut, cînd teren dolarului. Această mișcare descendentă a avut loc pe o traiectorie agitată, francul atîngînd un minim de circa 2 franci pentru un dolar, după care a revenit pînă la un nivel de circa 1,96 franci pentru un dolar. Marca vest-germană a cedat teren în fața dolarului într-un ritm mai moderat, terminînd intervalul la circa 2,05 mărci pentru un dolar, circa 1,4% sub închiderea de referință. Lira sterlină și lira italiană au cotat la închidere cu circa 1% sub nivelul de referință, la circa 4,9190 dolari pentru o liră și 858,25 lire italiene pentru un

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10 III, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 3 III 1978.

dolar. Francul francez, după o evoluție descendentă în raport cu dolarul în tonul general, a cedat brusc la închiderea terminînd intervalul cu peste 3% sub nivelul închiderii precedente de 4,75 franci pentru un dolar.

După o perioadă destul de mare, în care a reușit să evolueze cu o constanță remarcabilă, yenul japonez a fost supus la puternice presiuni „à la hausse”, alimentate după unele opinii și de un aflux de capitaluri descurajate de măsurile autorităților elvețiene. În pofida intervenției active a autorităților japoneze și din S.U.A., yenul a atins totuși un maxim de circa 233,70 yeni pentru un dolar, terminînd săptămîna la un nivel de circa 1% peste închiderea anterioară.

În condițiile incertitudinii de pe piețele de schimb, piața aurului a cunoscut o perioadă de eferescență înregistrînd un nivel maxim pentru ultimii trei ani, 190 dolari/uncie (fixing Londra).

Eferescența de pe piețele monetare s-a resimțit și pe piața euro-depozitelor înregistrîndu-se o creștere a dobinzilor la eurofranci elvețieni care la depozitarea la șase luni au atins un nivel de circa 1,0625%. Eurodepozitele în dolari S.U.A. la șase luni au fost circa 7,5%, iar cele în euro-mărci vest-germane au fost de circa 3,1875%.

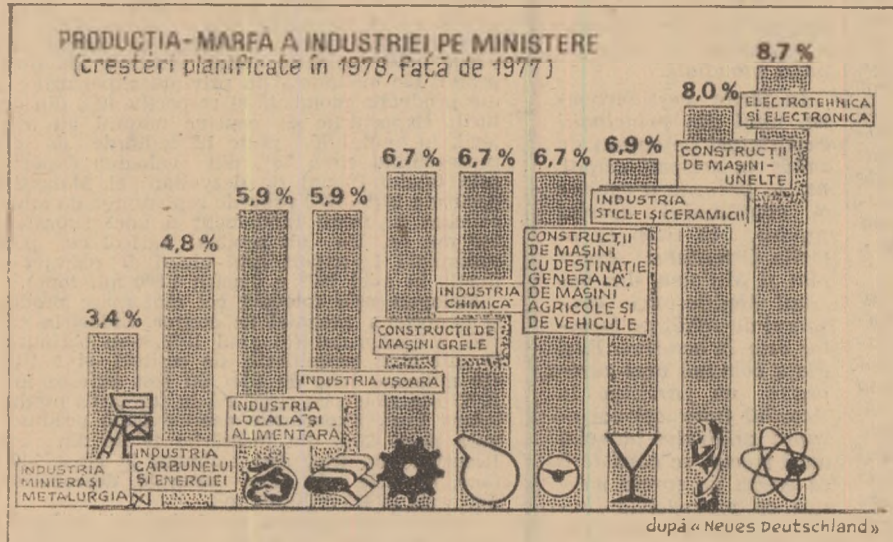
Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

R. D. G. : latura intensiva a creșterii

ÎN DEZVOLTAREA economiei naționale a R.D. Germane se pune un accent sporit pe latura intensivă a creșterii, fapt ilustrat și de prevederile planului pe 1978 privind dinamica produc-

ției industriale (vezi graficul). Cele mai înalte sporuri de producție sînt prevăzute în ramurile de vîrf — electrotehnica și electronica, construcțiile de mașini-unelte, urmate de celelalte subramuri ale construcțiilor de mașini și de industria chimică.

După cum se subliniază în presa R.D.G., accelerarea progresului tehnicoștiințific și a raționalizării socialiste a producției constituie principalele pîrghii pentru realizarea sarcinilor stabilite.

Modernizare diferențiată

CONCLUZIILE unui studiu elaborat de firma „McGraw-Hill” asupra gradului de modernizare a mașinilor, utiliza-

Repartiția mașinilor și utilajelor (în % din valoarea totală) după perioada dării în exploatare

Ramura industrială	Pînă în decembrie 1966	1966 - decembrie 1976
Industria energiei electrice	37	63
Industria extractivă	31	69
Industria prelucrătoare	42	58
Din care :		
Siderurgia	53	47
Metalurgia neferoasă	45	55
Construcția de mașini-unelte	46	54
Construcția de mașini electrice	30	70
Construcția de automobile	41	59
Industria de avioane și aparate cosmice	20	80
Producția celorlalte mijloace de transport	71	29
Industria materialelor de construcții	48	52
Ramurile producătoare de bunuri de consum de folosință îndelungată	43	57
Ramurile producătoare de bunuri de consum de uz curent	41	59

jelor și instalațiilor din industria S.U.A. evidențiază o puternică diferențiere pe subramuri. La sfîrșitul anului 1976, în timp ce în construcția de nave și de mijloace de transport feroviare 71% din utilajele aflate în exploatare aveau o vechime de peste un deceniu, iar în siderurgie 53%, în industria energiei

electrice, cea extractivă, în construcția de mașini-unelte, în prelucrarea petrolului și industria textilă ponderea respectivă scădea sub 40%, iar în industria de avioane și cea de aparate cosmice chiar la 20%.

Se apreciază că utilajele depășite din punct de vedere tehnologic reprezentau la sfîrșitul anului 1976 circa 11% din totalul acestora pe întreaga industrie. Se remarcă, pe de altă parte, tendința companiilor industriale din S.U.A. de a spori ponderea investițiilor destinate automatizării proceselor de producție, considerată ca un mijloc eficient de sporire a competitivității; în această privință pe primul plan se situează industria de automobile (în care, din totalul investițiilor proiectate pe 1977 cele pentru automatizare reprezintă 60%), industria de prelucrare a petrolului (39%) ș.a.

„Inhibitori” ai aplicării rezultatelor cercetării

PENTRU APLICAREA cu succes a unei invenții sau inovații în producție sau în alt sector de activitate este necesar să fie reunite o serie de condiții, existînd factori obiectivi și subiectivi care concură la traducerea ei în viață, iar pe de altă parte factori cu caracter „inhibitor”. Ocupîndu-se de acest ultim grup de factori, cu rol de frînă sau chiar de piedică în calea promovării progresului tehnic, cercetătorul bulgar H. Domozetov consideră că o influență mai importantă au următorii șapte: a) insuficiența dezvoltare a mijloacelor de muncă și a bazei materiale, necesare pentru aplicarea invenției (lucru valabil atît pentru centrele de cercetare

științifică, cit și pentru întreprinderile potențial beneficiare); b) insuficiența și calitatea scăzută a obiectelor muncii (începînd de la resursele informaționale și pînă la materialele utilizate); c) efectivul redus sau calificarea scăzută a cadrelor; d) lipsuri în domeniul finanțării; e) stimularea insuficientă ori nerațională; f) aplicarea unor măsuri organizatorice, sau de conducere, neadecvate; g) atitudini de conservatorism sau conformism, manifestate în cursul realizării procesului de aplicare a invenției.

Este necesar — menționează H. Domozetov — să se țină seama de faptul că, în fiecare caz concret, factorii enumerați se pot corela în mod diferit, completîndu-se eventual cu alții, iar amplitudinea influenței lor variază de asemenea.

Revirimentul trebuie să fie durabil

DATELE STATISTICE asupra evoluției producției și consumului de alimente pe locuitor în țările nesocialiste în curs de dezvoltare arată că, după scăderea și stagnarea din perioada 1972—1974, în următorii doi ani situația s-a îmbunătățit întrucîtva în aproape toate regiunile geografice. Excepție face Africa (vezi tabelul), unde — sub efectul unei serii de factori negativi, ca, de exemplu, seceta prelungită din regiunea Sahel — nivelul producției alimentare pe locuitor n-a revenit încă la cel din 1972, rămînd sensibil inferior mediei pe anii 1961—1965.

Regiunea	1971	1972	1973	1974	1975	1976*
Total țări nesocialiste în curs de dezvoltare	102	99	100	100	103	104
din care :						
— America Latină	103	101	101	103	102	107
— Extremul Orient	103	97	104	99	106	105
— Orientul Apropiat	103	106	100	105	109	109
— Africa	99	95	99	93	93	94

* Date provizorii

Sursa : F.A.O., „Ceres”, noiembrie-decembrie 1977.

Ușoarele îmbunătățiri înregistrate în ultimii ani nu rezolvă însă problema subnutriției mării majorități a populației din țările în curs de dezvoltare; fără restructurarea și modernizarea agriculturii lor — supusă în prezent, în numeroase regiuni, vicisitudinilor climatice și nevoită să folosească deseori utilaje agricole și metode agrotehnice depășite — este greu de așteptat un reviriment durabil al producției alimentare, care să asigure reducerea substanțială a decalajului cantitativ și calitativ care separă alimentația populației acestor țări de cea a țărilor industrializate din lume.

GLOSAR

Legea circulației banilor [I]

ACTUALA INSTABILITATE a banilor în țările occidentale, inflația persistentă și alte fenomene de dezechilibru monetar au făcut să crească interesul pentru determinarea cauzelor care provoacă acest dezechilibru. În acest context a crescut și interesul pentru legea obiectivă a circulației banilor, „una din cele mai importante legi economice”, a cărei acțiune „este general valabilă” (K. Marx) pretutindeni unde există schimburi de mărfuri și bani în circulație.

Este incontestabil că legea cantității de bani necesară circulației a fost formulată de K. Marx pentru sistemele bănești bazate pe circulația metalică. Lucrul este firesc, având în vedere că Marx a elaborat teoria sa monetară la jumătatea secolului al XIX-lea, adică atunci când baza curentă a sistemelor bănești era aceea a etalonului aur. În aceste condiții, a arătat Marx, suma prețurilor aferentă mărfurilor de realizat este aceea care determină cantitatea de bani necesară circulației: „La o viteză dată a circulației banilor, fie ca mijloc de circulație, fie ca mijloc de plată, suma totală a banilor care circulă într-o perioadă de timp dată va fi determinată de suma totală a prețurilor mărfurilor care urmează a fi realizate, plus suma totală a plăților scadente în aceeași perioadă, minus plățile care se sting reciproc prin compensare”. În condițiile circulației aurului, această lege formulată de Marx acționează în mod automat, reglând prin mecanismul tezaurizării cantitatea de bani necesară circulației.

Ar fi greșit însă să se considere că legea circulației banilor a căzut în desuetudine pentru că actualele sisteme bănești nu mai sînt bazate pe circulația metalică. În opera lui K. Marx găsim o abordare complexă a legii circulației banilor și o demonstrare convingătoare a necesității de a se ține seama, atunci cînd se analizează procesele monetare, de condițiile concrete ale emisiunii și circulației banilor. Ca urmare, Marx a examinat și modul de manifestare a legii circulației banilor în condițiile unor sisteme bănești bazate pe circulația banilor fără valoare proprie deplină. Dezvoltînd în continuare teoria sa monetară, Marx constată manifestarea unor procese contradictorii în circulația banilor de hirtie. În timp ce în cazul circulației metalice „...restringerea și sporirea alternativă a cantității de bani aflate în circulație se afirmă ca o lege necesară...”, un astfel de mecanism nu se manifestă în cazul circulației banilor de hirtie, deoarece „...banii de hirtie par a putea intra în circulație în orice cantitate”.

Ca urmare, Marx a formulat legea circulației banilor de hirtie: „...în timp ce cantitatea de aur aflată în circulație depinde de prețurile mărfurilor, valoarea biletelor de hirtie aflate în circulație depinde, dimpotrivă, exclusiv de propria lor cantitate”. Sau, într-un alt loc: „...la o valoare de schimb dată a mărfurilor... valoarea banilor de hirtie depinde de cantitatea în care ei se află în circulație”. Practic, aceasta înseamnă că:

— în timp ce aurul circulă pentru că are valoare, banii de hirtie au valoare numai dacă circulă;

— în timp ce cantitatea aurului aflat în circulație depinde de propria lui valoare, valoarea banilor de hirtie depinde de cantitatea în care ei se găsesc în circulație;

— în timp ce cantitatea aurului în circulație este determinată de prețurile mărfurilor, nivelul acestora din urmă fiind neutru față de cantitatea de bani care se adaptează automat la nevoile economiei, cantitatea de bani de hirtie nu are capacitatea adaptării automate, iar o emisiune excesivă influențează nivelul prețurilor mărfurilor.

C. K.

Datorii

Ion Teodorescu, Ploiești
— 1) Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare se ridică în 1976, la 206,8 miliarde de dolari, dintre care 31,4 miliarde de dolari datoria țărilor celor mai sărace.

Țările dezvoltate care au anulat în 1977 datoriile contractate față de ele pînă atunci de aceste țări cele mai sărace sînt Suedia, Olanda, Canada și Elveția.

2) Explicația faptului, relatat în nr. 10/1978 al revistei, la rubrica „Tendințe-conjuncturi”, că mai multe țări în curs de dezvoltare au preferat să se

adresce unor bănci particulare, acceptînd dobînzile mai ridicate solicitate de acestea, cu toate că nu și-au epuizat posibilitățile de acces la mecanismele de creditare în condiții mai avantajoase ale F.M.I., este considerată relativă ușurință cu care băncile particulare acordă împrumuturile. Se știe că F.M.I., ca și alte organisme financiare internaționale, cer țărilor beneficiare angajamentul de a urma o anumită politică economică și financiară asupra căreia se cade de acord, politică socotită aptă să garanteze restituirile împrumutului.

Apă

Marin Iovițu, Zalău — În unele țări din Orientul Mijlociu apa are într-adevăr un cost mai ridicat decît petrolul. În Kuweit, de exemplu, necesarul de apă dulce este obținut în întregime prin desalinizarea apei de mare. În trecut acest necesar era acoperit prin import, din Irak. Utilizînd căldura obținută prin arderea de gaze naturale, de care dispune din abundență, Kuweitul își propune să ridice producția instalațiilor clasice de desalinizare la peste 1 miliard de litri pe zi. Costul galonului de apă obținut în acest mod (1 galon = 3,785 litri) este de sub 75 cenți.

Dată fiind valoarea ridicată a gazelor naturale ca materie primă pentru industria chimică, în perspectivă se are în vedere construirea de instalații nucleare de desalinizare, ca și utilizarea energiei solare.

Tranșe de credit ale F.M.I.

Sorin Șerbănescu, București — Țările membre ale Fondului Monetar Internațional pot efectua trageri asupra acestui organism (adică pot obține împrumuturi de la Fond), în vederea soluționării dificultăților legate de balanțele lor de plăți, în cadrul mai multor tipuri de operații, clasificate, de obicei, în tranșe de credit și facilități de finanțare (vezi glosarul din „Revista economică” nr. 3/1978). Tranșele de credit reprezintă împrumuturile uzuale pe care o țară le poate obține de la F.M.I., o tranșă fiind egală cu 25% din cota de participare a țării respective la Fond. Efectuarea unei trageri

asupra F.M.I. se realizează prin cumpărarea, cu valută proprie, a valutei altor țări membre ale Fondului. Există tranșa aur, care se acordă în mod automat, și patru tranșe de credit obișnuite, care se acordă în urma examinării de către F.M.I. a cererilor de cumpărare depuse de țara solicitantă. Împrumuturile în contul tranșelor de credit pot fi procurate fie sub forma unei cumpărări directe, în care caz în schimbul sumei depuse în valută națională țara solicitantă obține imediat suma corespunzătoare în valute convertibile, fie sub forma unui aranjament stand-by, în care caz țara poate trage din cînd în cînd, în cursul perioadei aranjamentului, sumele respective.

Aluminiu cu cost energetic redus

Iancu Guță, Dorohoi — Electrolyza aluminei este procedeul prin care se obține partea covârșitoare a aluminiului produs în mod curent în lume. De aproape un secol, de cînd se cunoaște această tehnologie, au fost elaborate și alte procedee, între altele pentru micșorarea costului energetic ridicat al producției de aluminiu, dar pînă în prezent ele nu și-au găsit o aplicare industrială. Actualmente se extind experimentările pe scară mai largă ale unei tehnologii brevetate în 1973 în S.U.A., care poate reduce consumul de energie electrică cu circa 30%. Aceasta se realizează prin înlocuirea electrolyzei aluminei cu transformarea aluminei pe cale chimică în clorură de aluminiu, care este supusă apoi hidrolizei. Pe lângă reducerea costului energetic, prin eliminarea electrolyzei aluminei se obțin și alte economii. De exemplu, sînt suprimate costurile legate de recuperarea unor emisuni de gaze; întrocuperile de curent sau scăderile de intensitate în orele de vîrf sînt mai ușor suportate; uzinele pot fi instalate pe terenuri mai puțin întinse; poluarea este micșorată. În ceea ce privește consumul de electricitate sînt în studiu și tehnologiile care să-l reducă în și mai mare măsură (vezi ziarul *Le Monde* din 1 martie 1978).

Libor

Daniela Vilcea, București — 1) LIBOR este un termen utilizat în practica bancară internațională, desemnînd rata

dobînzii la depozitele reciproce pe care le constituie băncile londoneze din circuitul eurovalutei. Denumirea provine de la inițialele cuvintelor din care este format termenul în limba engleză (London Inter-Bank Offer Rate — rata de ofertă a dobînzii între băncile londoneze). Acordîndu-se între bănci din același centru financiar, cunoscute și recunoscute ca avînd o bonitate certă, LIBOR reprezintă rata minimă a dobînzii pentru operațiunile bancare respective; de exemplu, în cazul eurodolarilor LIBOR reprezintă rata minimă a dobînzii la depozitele în eurodolari pe piața Londrei. Pentru ceilalți clienți, băncile percep o marjă suplimentară de dobîndă — de la cîteva zecimi de procent la cîteva procente — care se adaugă la LIBOR. Reflectînd sintetic nivelul dobînzii pe piețele de capitaluri internaționale, LIBOR se utilizează ca bază de calcul a dobînzii la creditele și împrumuturile internaționale, în special la eurocredite.

2) Comisariatul pentru energia solară, a cărui creare a fost hotărîtă în Franța în februarie a.c., se va ocupa și de problematica altor surse neclásice de energie.

Economii de combustibil

Dan Stanomir, Buzău — După ce au atins apogeul în perioada imediat următoare „crizei petrolului” din iarna 1973—1974, cunoscînd apoi o diminuare, vînzările de biciclete cunosc un nou avînt în numeroase țări ale lumii. În S.U.A., de pildă, țara cu cel mai înalt indice de motorizare a populației, numărul bicicletelor vîndute a sporit de la 7,3 milioane în 1975 la peste 9 milioane anul trecut. Pentru 1980 prognoze citate de revista *U.S. News and World Report* indică vînzarea a 11 milioane de biciclete, iar pentru 1990 — a 19 milioane.

Susținătorii acestui mijloc de transport declară că în S.U.A. s-ar economisi aproape 3 miliarde litri de benzină pe an dacă numai 5% din locuitorii zonelor suburbane ar utiliza bicicleta pentru a se duce la serviciu în oraș, în loc de a se sui la volan. Unii chiar susțin că și viteza de deplasare ar fi mai mare, avînd în vedere blocajele de circulație cauzate de numărul mare de automobile.

Valorificarea integrală a resurselor lemnoase

(Urmare din pag. 4)

citorilor și îndeosebi a celor direct productivi. Sporirea productivității muncii și utilizarea mai bună a forței de muncă se reflectă și în reducerea costului manoperei directe (cu circa 20%) la fasonarea masei lemnoase în centre de preindustrializare față de fasonarea în parchete.

CADRUL organizatoric în care se desfășoară activitatea de fasonare a masei lemnoase oferă un câmp larg pentru extinderea experienței acumulate în toate unitățile de exploatare a lemnului, pentru perfecționarea, în continuare, a noii tehnologii, în așa fel încât rezultatele obținute în producție să fie din ce în ce mai bune. Se întrevăd câteva direcții în care Centrala de exploatare a lemnului trebuie să acționeze pe baza unui plan sistematic, eșalonat în timp.

În primul rind, se cere analiza situației existente în fiecare unitate de exploatare și organizare peste tot de centre de preindustrializare în locuri accesibile. Concomitent, se cer luate măsuri pentru ca tehnologia actuală de lucru să fie completată cu acțiuni care să ducă la reducerea volumului mare de manoperă la operațiile de manipulare și transport a unor sortimente ce se realizează în cantități de masă. Ne referim la introducerea pachetizării și a containerizării lemnului în stări pentru celuloză, a celui pentru plăci (PAL și PFL), precum și a lemnului de foc (eventual tăiat la lungimea utilizării lui în sobe).

În al doilea rind, este necesar ca unele din centrele de preindustrializare să fie dotate cu utilaje și mecanisme menite să ușureze sau să simplifice munca. În acest sens, generalizarea dotării cu poduri-

basculă de 50 tone pentru cîntărirea autoterenurilor forestiere ar elimina operațiile de măsurare repetată, piesă cu piesă, a lemnului. De asemenea, pentru ușurarea muncii sortatorilor și deci pentru creșterea productivității la această operațiune, ar fi utilă schimbarea actualelor fierăstraie de secționat grele (18,5 kg) și dificil de manipulat de către o persoană, cu fierăstraie electrice ușoare.

În al treilea rind, se simte nevoia perfecționării unor utilaje cu care sînt dotate centralele de preindustrializare, spre a se elimina „locurile înguste” generate de acestea. Este vorba, de exemplu, de despicătorul hidraulic și cojitorul pentru lemnul de foioase. Desigur că la proiectarea și execuția unor utilaje cu parametri superiori celor existente, Centrala de exploatare a lemnului va trebui să fie sprijinită de Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului și de Centrala de utilaje și piese de schimb.

În al patrulea rind, sistemul de mașini existentă în prezent la centrele de preindustrializare trebuie completată cu mașini concepute special pentru a ușura anumite operații dificile de producție. O asemenea operație este cea a secționării în lobde a lemnului subțire, care în prezent se face bucată cu bucată, dar care ar putea fi executată mecanizat, cu mare randament. O preocupare laudabilă în acest sens a avut-o colectivul de ingineri și tehnicieni de la centrul de preindustrializare Stîlpeni, aflat în subordinea I.F.E.T. Pitești. Dacă ar beneficia de unele perfecționări circularul multiplu de retezat lemnul subțire, conceput și confecționat cu mijloace proprii la Stîlpeni, ar putea fi generalizat în sector, cu influență pozitivă asupra productivității și costurilor de producție.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

LENUȚA ZAHARIA, Arad — Funcționarul economic face parte din categoria personalului administrativ. Perioada de muncă prestată în această funcție nu poate fi luată în considerare ca vechime în funcții economice medii.

VASILE STOENESCU, Ploiești; N. ANDRESCU, STELIAN STĂNCULESCU, Pitești. — Lucrările „Corespondența comercială internațională” și „Administrarea imobilelor” urmează să apară anul acesta.

MARIA OLTEANU, Blaj. — După cum credem că ați constatat, revista noastră publică în continuare lecțiile în ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior.

DR. ION PRODROM, Galați. — Conform Decretului nr. 212/1977 și a Decretului 246/1977, aveți dreptul la alocația de stat pentru ambii copii. Sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate nu se ia în considerare la acordarea dreptului la alocație.

ANDREI A. GHEORGHE, Pitești — Potrivit Decretului nr. 245/1977, invalizii și accidentații de război încadrați în gradul I sau II de invaliditate, pentru infirmități de război, își păstrează, la încetarea activității, dreptul la pensia I.O.V.R. chiar dacă, potrivit legii, li se cuvine și o altă pensie pentru munca depusă după ce au devenit invalizi.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 17 martie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Prelucrarea și utilizarea integrală a componentelor materiei și energiei
  - Micșorarea consumului de materii prime (dr. Ion Cămășoiu) 1
  - Valorificarea integrală a resurselor lemnoase (Petre Cioclu) 4
- Interdependența cercetare - tehnologie - producție (dr. ing. Corneliu Russu) 5
- Dezbateri „R.E.”. Producția netă, indicator de bază al planului economic 7
- Agricultură românească în cadrul agriculturii mondiale și europene (II) (Ovidiu Popescu) 10
- Concluzii la dezbateri „R.E.”: Criteriul producției de export în fundamentarea eficienței investițiilor (prof. dr. Ion Romănu) 12
- Marketingul în conducerea modernă a întreprinderii (prof. dr. doc. Dumitru Rusu, asistent univ. V. Munteanu) 13
- Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE - ORGANIZARE

- Generalizarea experienței înaintate. Resursele analizei tehnice a valorii la produse de complexitate redusă ● Funcții identice, costuri mai mici (Nicușor Androne) ● Eliminarea supradimensionărilor (Petre Danciu) 15

DOCUMENTAR ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Reducerea cheltuielilor materiale de producție (conf. dr. Ghiță Paul Tănase) 17

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR.

- Producția de mărfuri în socialism (lector univ. P. Iosub) 18

TEORII - IDEI

- Om - tehnică - mediu. Energetica sub semnul efortului multidisciplinar al științei și tehnologiei (II) (acad. prof. Ion Ursu) 20
- Avuția națională, rezultat al concurenței omului cu natura (II) (dr. Lucian Turdeanu) 22
- Școli - curente - economiști. Subdezvoltarea în gîndirea latino-americană. Cauze - soluții (II) (Marina Rudăreanu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale. Măsuri preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transportului maritim (I) (Victor Aldea) 27
- Tendințe - conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25, 71131 București, telefon 121369.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. - filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”.

OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM ȘI I. T. H. R. BUCUREȘTI

vă pot oferi cea mai potrivită soluție
pentru vacanță, pentru efectuarea unei
cure balneare eficiente

Herculane

PUBLITURISM

În tratarea afecțiunilor aparatului locomotor, a bolilor reumatismale degenerative, abarticulare, inflamatorii și posttraumatice, la recomandarea medicului, puteți alege stațiunile :

EFORIE NORD, MANGALIA, GOVORA, HERCULANE, LACU SĂRAT, PUCIOASA, AMARA, GEOAGIU, MONEASA, TINCA, VAȚA-BĂI, OCNA SIBIULUI, CALACEA, BAZNA

Maladiile aparatului cardiovascular și ale sistemului nervos central își găsesc tratamentul în profilele stațiunilor :
BUZIAȘ, VATRA DORNEI, TUȘNAD, BALVANYOS

Recomandate pentru tratarea afecțiunilor tubului digestiv și ale glandelor anexe, ale rinichilor și căilor urinare, maladiilor hepatobiliare, bolilor de nutriție și metabolism sînt stațiunile :

CĂLIMĂNEȘTI, CĂCIULATA, OLĂNEȘTI, SLĂNIC MOLDOVA, VILCELE, SINGEORZ BĂI

Iar pentru odihnă... toate stațiunile din țară din rîndul cărora să nu omiteți :

BORȘA, IZVOARELE, SEMENIC, MUNTELE MIC, STINA DE VALE, DURĂU.

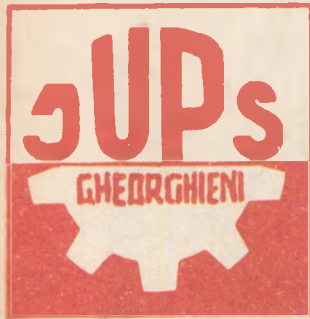
Vă stau la dispoziție hoteluri elegante, vile confortabile, unități moderne de alimentație publică, nenumărate posibilități de agrementare a sejurului : piscine, saune, jocuri mecanice, cinematografe, biblioteci, excursii în împrejurimi etc.

IMPORTANT : în luna martie beneficiați de reduceri de prețuri la cazare și masă.

Informații suplimentare și rezervări de locuri se obțin prin filialele și agențiile OFICIILOR JUDEȚENE DE TURISM ȘI ALE I.T.H.R. BUCUREȘTI.

De reținut : la transportul și pe calea ferată se acordă o reducere a tarifului de 50 la sută.

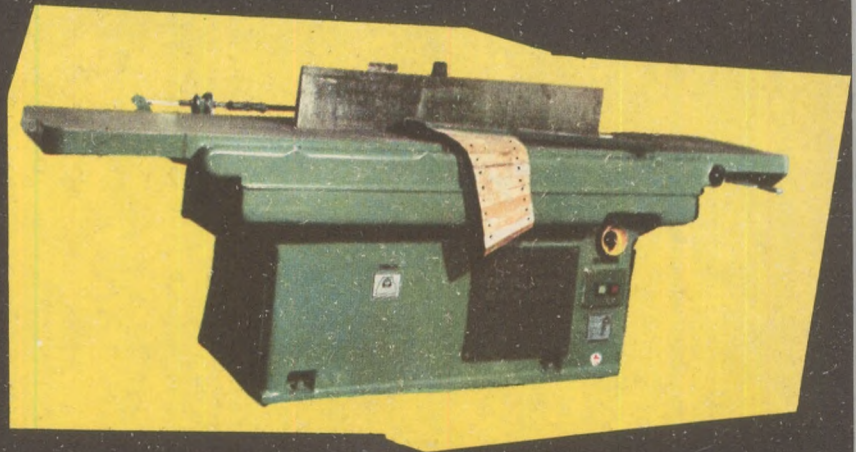
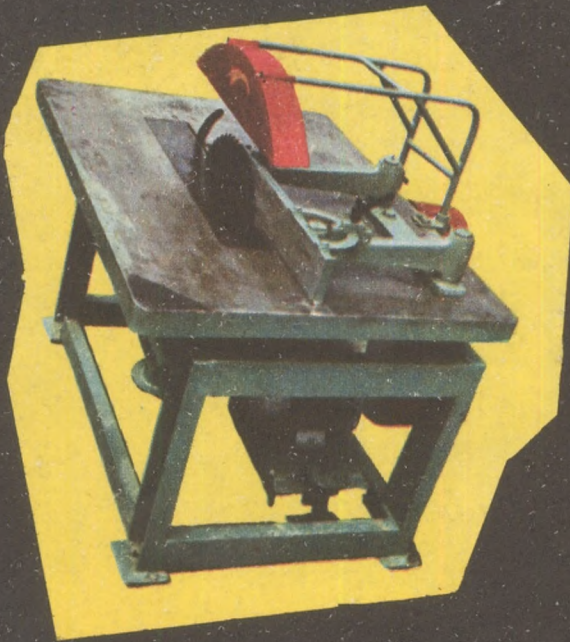
ÎNTRERPRINDEREA DE UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB — GHEORGHIENI

STRADA BUCINULUI NR.

TELEFON: 61322

TELEX: 27711

FERĂȘTRĂU CIRCULAR DUBLU TIP F.C.D.

Ferăștrăul circular dublu tip F.C.D. se folosește în întreprinderile sectorului pentru industrializarea lemnului, în fabricarea mobilei corp, a binalelor, a mobilei curbate, pentru croirea placajelor și a plăcilor din aşchii aglomerate. Se folosește la retezarea la dimensiuni exacte și unghi exact în vederea realizării de canturi paralele și perpendiculare, la panourile pentru foi de uși și tăblii. În industria mobilei curbate, mașina se folosește la retezarea la lungime exactă a elementelor care urmează a fi curbate.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- lungime de tăiere 2 500 mm
- lățime maximă de tăiere 2 500 mm
- lățime minimă de tăiere 180 mm
- înălțimea maximă de tăiere 120 mm
- greutatea mașinii, cca 1 300 kg

MAȘINA DE INDREPTAT M.I.-5. Această mașină se folosește pentru îndreptarea fezelor late ale scindurilor și dulapilor, precum și pentru îndreptarea și fuguirea canturilor. Arborele port-cușit se rotește în rulmenți cu bile. Pentru realizarea de unghiuri drepte între fețele și canturile pieselor care se prelucurează, mașina este prevăzută cu o riglă de ghidaj care se fixează pe masa mașinii.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- dimensiunile mesei 2 500 x 500 mm
- înălțimea mesei 725 mm
- diametrul arborelui port-cușit (cu cușite) 125 mm
- numărul cușitelor 4 buc.
- dimensiunile cușitelor 3 x 35 x 510 mm
- grosimea maximă de tăiere 10 mm
- grosimea minimă corespunzătoare unei gradații 0,5 mm
- greutatea 850 kg

CIRCULAR DE SPINTECAT MULTIPLU GREU TIP C.S.M.g.

Circularul de spintecat multiplu greu, tip C.S.M.g. execută concomitent mai multe tăieri longitudinale, la lățimi, pentru producerea șipcilor sau pieselor înguste din chereștea lată. Se mai pot executa tăieri incomplete în grosimea scindurilor, zănșuirii pentru realizarea de panouri curbe din panouri plane. Mașina se utilizează în fabrici de mobilă corp și curbate, fabrici de binale etc.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- numărul maxim de pinze 15 buc.
- lățimea maximă de tăiere 320 mm
- lungimea maximă de tăiere 350 mm
- înălțimea maximă de tăiere 60 mm
- dimensiunile mesei 800 x 1 860 mm
- greutatea netă, cca. 3 200 kg.

MAȘINA DE CEPUIT ȘI SCOBIT MODERNIZAT M.C.S.-111

Mașina este destinată pentru executarea cepurilor și scobiturilor în producția de uși, ferestre, mobilă, caroserii etc. Mașina poate executa cepuri simple, duble, oblice, profilate, precum și cepuri cu unghiuri inegale. Mașina se mai poate folosi la scurtături și tăieri transversale.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- dimensiunile mesei mobile 600 x 900 mm
- unghiul de înclinare al mesei (piesei de prelucrat) n° 20°
- grosimea maximă a piesei de prelucrat 150 mm
- lățimea maximă a piesei 400 mm
- lungimea maximă a cepului 155 mm
- grosimea maximă a cepului 125 mm
- greutatea cca. 1 100 kg